

TARIM İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2020 YILI

İDARE FAALİYET RAPORU

TARIM İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2020 YILI İDARE FAALİYET RAPORU

EBYS	Elektronik Belge Yönetim Sistemi
İDT	İktisadi Devlet Teşekkülüne
KEP	Kayıtlı Elektronik Posta
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KİK	Kamu İktisadi Kuruluşu
PANKOBİRLİK	Pancar Ekicileri Kooperatifleri Birliği
TAGEM	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
TİGEM	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TUBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
YPK	Yüksek Planlama Kurulu

GENEL MÜDÜR SUNUŞU.....	1
1. GENEL BİLGİLER.....	2
A. Misyon ve Vizyon.....	2
B. Yetki, Görev ve Sorumluluklar	2
C. İdareye İlişkin Bilgiler	2
1.1. Fiziksel Yapı	4
1.2. Organizasyon Yapısı.....	14
1.3.Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar	16
1.4.İnsan Kaynakları	17
1.5.Sunulan Hizmetler	31
1.6.TİGEM Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler.....	31
1.6.5.Bitkisel Üretim Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler.....	32
1.6.5.1. Tarla Bitkileri Üretimleri	32
1.6.5.2. Yem Bitkileri Üretimleri.....	32
1.6.5.3. Bahçe Bitkileri Üretimleri	32
1.6.5.4. Tohum Hazırlama ve Sertifikasyon Laboratuvarı Faaliyetleri	33
1.6.6.Hayvancılık İşleri Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler.....	33
1.6.6.1.Damızlık Sığır Yetiştiriciliği.....	33
1.6.6.2.Damızlık Koyun Yetiştiriciliği	34
1.6.6.3.Arı Yetiştiriciliği.....	34
1.6.6.4.Halep Keçisi Yetiştiriciliği.....	34
1.6.6.5.Gen Kaynakları Yetiştiriciliği ve Koruma	34
2. TİGEM'İN AMAÇ ve FAALİYETLERİ	36
2.1. YATIRIMLAR	39
Projeli Yatırımlar	39
a) Tarımsal Sulama Projesi.....	39
b) Muhtelif Fizibilite Projesi	40
c) Tarımsal Yapılar ve Tesisler Projesi.....	40
d) Hayvansal Üretimi Geliştirme Projesi	40
e) Bitkisel Tesis Yatırımları.....	40
f) Demirbaş-Mefruşat	40
g) İrat Hayvanları	40
2.2. 2020 YILI ÜRETİM FAALİYETLERİ	43
2.2.1.Bitkisel Üretim Faaliyetleri	43
2.2.1.1. İklimsel Değerlendirme	43
2.2.1.2. Tarla Bitkileri Üretimleri.....	45
2.2.1.2.1. Hububat Üretimi	45
Buğday Üretimi	45
Arpa Üretimi	48
Tritikale Üretimi.....	51
Yulaf Üretimi	52
2.2.1.2.2. Endüstri Bitkileri Üretimi	53

Dane Mısır Üretimi.....	53
Ayçiçeği Üretimi.....	55
Kenevir Üretimi.....	56
Yemeklik Dane Baklagil Üretimleri.....	57
2.2.1.2.3. Yem Bitkileri Üretimi.....	58
Yonca Üretimi:.....	58
Fiğ Üretimi.....	60
Korunga Üretimi.....	61
Silaj Üretimleri.....	61
Çayır Otu Üretimleri.....	62
2.2.1.3. Bahçe Kùltürleri Üretimi.....	62
2.2.1.4. Özel Sektör Firmalarıyla Ortak Üretim.....	63
2.2.2. Hayvancılık İşleri Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler.....	65
2.2.2.1. Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Faaliyetleri.....	65
Buzağı Üretimi.....	68
Süt Üretimi.....	69
Boğa Sperması Üretimi.....	72
2.2.2.2. Damızlık Koyun Yetiştiriciliği Faaliyetleri.....	73
2.2.2.3. Islah Çalışmaları ve Yürütölen Projeler.....	76
Akkaraman Irkı Koyunların Islahı Projesi.....	76
2.2.2.4. Damızlık Keçi Yetiştiriciliği Faaliyetleri.....	78
2.2.2.5. Arı Yetiştiriciliği Faaliyetleri.....	78
2.2.2.6. Asya Ceylanı Yetiştiriciliği Faaliyetleri.....	78
2.2.2.7. Çoban Köpeği Yetiştiriciliği Faaliyetleri.....	78
2.2.2.8. Ankara Tiftik Keçisi Yetiştiriciliği Faaliyetleri.....	78
2.3. Safkan Arap Atı Yetiştiriciliğine İlişkin Sunulan Hizmetler.....	79
3. SATIŞLAR.....	80
4. AR-GE FAALİYETLERİ, ORTAK YÜRÜTÖLEN PROJELER VE DİĞER HUSUSLAR.....	86
4.1. TİGEM AR-GE Faliyetleri.....	89
4.2. Üniversite ve Kamu Araştırma Kuruluşları ile Ortak Yürütölen projeler.....	90
4.3. Sudan Cumhuriyeti ile İkili Tarımsal İşbirliği Anlaşması.....	90
4.4. Reklam, Tanıtım ve Sosyal Faaliyetler.....	90
4.5. Kiraya Verilen İşletmeler.....	91
5. KURUMSAL KABİLİYET ve KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	92
MALİ TABLOLAR.....	95

GENEL MÜDÜR SUNUŞU

Tarım, nüfus artışına bağlı olarak gıda ihtiyacının karşılanması, gıda güvenliğinin sağlanması açısından son derece önemli, özellikle dünyada ve ülkemizde yaşanan pandemi döneminde de en stratejik sektörlerden biri haline gelmiştir. Sektörün giderek stratejik önem kazanması, sadece üretici açısından değil tüketiciyi de doğrudan ilgilendiren kritik öneme sahip olması, sanayi sektörüne hammadde sağlaması ve dolayısıyla ekonomik kalkınmayı sürükleyici kaynakları temin etmesi nedeniyle son derece önemli bir faaliyet alanıdır. Tarım sektörünün ekonomik gelişmedeki katkılarının artırılması ise sektördeki verimlilik artışıyla mümkündür. Sürdürülebilir kalkınma ve rekabet edebilir ekonomi hedeflerine ulaşabilme, potansiyellerin tüm sektörlerde en üst derece değerlendirilmesini gerektirmektedir. Tarımın yüksek risk ve belirsizlikleri bünyesinde barındırması sektörün karşılaştığı güçlüklerin temel nedenidir. Bu bakımdan bu güçlüklerin sürdürülen faaliyetlere olumsuz etkisinin minimum düzeye indirilebilmesi yüksek teknoloji ve etkin pazarlama ile mümkün olabilmektedir.

İktisadi Devlet Teşekkülü olan Kuruluşumuz bir taraftan tarım ve tarıma dayalı sanayinin ihtiyacı olan her türlü mal ve hizmetleri üretmek amacı ile karlılık ve verimlilik esasına dayalı faaliyetlerini sürdürürken, ülkenin tarımsal

üretimini sürdürülebilir düzeyde tutmayı ve tarım sektöründe öncü kuruluş olmayı hedeflemektedir.

Faaliyetlerimizi yürütürken müşteri memnuniyet düzeyini artırmayı, kamu kaynağını daha etkin ve verimli kullanmayı, rekabet gücü yüksek, üretken ve karlı bir Kuruluş olmayı ve ülkemizde sürdürülebilir bir tarım sektörünün oluşturulmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktayız. Stratejik plandaki hedeflere ulaşarak; modern teknolojiyi tarımsal üretimin her aşamasında kullanabilen, su kaynaklarını en iyi şekilde değerlendirebilen, iyi tarım uygulamalarını hayata geçirmiş, yetişmiş insan gücüyle sektöre dinamizm kazandıran bir kuruluş olmayı taahhüt ediyoruz. Bu amaçla, temel ilke ve politikalarımıza, orta ve uzun vadeli amaçlarımıza, hedef ve önceliklerimize uygun olarak sürdürülen faaliyetlerimizi içeren 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu hazırlanmıştır.

Yürütmekte olduğumuz faaliyetlerin milletimiz ve ülkemiz tarımına hayırlı olmasını diliyor, hem raporun hazırlanmasında hem de Kuruluşumuzun faaliyetlerine emeği geçen tüm mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Sait KOCABAY
Genel Müdür V.

1. GENEL BİLGİLER

A. Misyon ve Vizyon

Misyon

Tarım ve tarıma dayalı sanayi için tohum, damızlık ve hammadde üretmek, gen kaynaklarını korumaktır.

Vizyon

Stratejik önemdeki tohum ve damızlıkta öncü, tarıma dayalı sanayi için bitkisel ve hayvansal üretim yapan, gen kaynaklarını koruyan, kalitesiyle rekabeti artıran, dinamizmi ve güvenilirliği yüksek bir kuruluş olmaktır.

B. Yetki, Görev ve Sorumluluklar

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) hükümlerine tabi İktisadi Devlet Teşekkülüdür. TİGEM, Hara ve İnekhaneler ile Devlet Üretim Çiftliklerinin 1984 yılında tek çatı altında birleştirilmesi ile Kamu İktisadi Kuruluşu (KİK) olarak kurulmuş, 1994 yılında ise İktisadi Devlet Teşekkülüne (İDT) dönüştürülmüştür.

Böylece imkânların, bilgi ve tecrübenin birleştirilerek hizmetin geliştirilmesi ve genişletilmesi amacıyla kurulmuş olan TİGEM, kamuda tarım ve hayvancılık konularında faaliyet gösteren işletmeleri bir çatı altında toplamış bulunmaktadır.

TİGEM' in sermayesinin tamamı devlete aittir. İktisadi ticari esaslara göre faaliyet göstermektedir. Kurumlar Vergisi mükellefidir.

TİGEM'in 09.04.2000 tarihli ve 24015 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ana Statüsündeki kuruluş amacı, tarım ve tarıma dayalı sanayinin ihtiyacı olan her türlü mal ve hizmetleri üretmek olarak tanımlanmıştır.

TİGEM' in Ana Statüsündeki faaliyet konuları aşağıda verilmiştir;

- a) Ülkenin bitkisel ve hayvansal üretimini artırmak, çeşitlendirmek ve ürün kalitesini iyileştirmek amacıyla yetiştirdiği tohum, fidan, fide ve benzeri mallar ile ürettiği damızlık hayvan ve spermaları yetiştiricilere intikal ettirmek,
- b) İşletmelerde elde edilecek hayvansal ve bitkisel ürünlerle birlikte çiftçilerden alacağı ürünleri kıymetlendirmek için tesisler kurmak, kurdurmak, kurulanlara iştirak etmek,
- c) Bitkisel ve hayvansal üretim, yetiştirme, ıslah konularında araştırmalar yapmak, yaptırmak ve gerektiğinde diğer ıslah ve araştırma kuruluşları ile işbirliği yapmak,

ç) Ürettiği her türlü ürün ve hizmet konuları ile ilgili olarak çevre çiftçisi ve çiftçi örgütleri ile üretim ve tanıtım amaçlı işbirliğine girmek,

d) Amaç ve faaliyetlerini gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu her türlü mal ve hizmeti yurtiçi ve yurtdışından temin etmek,

e) Yurtiçi ve yurtdışındaki kişi ve kuruluşlarla işbirliği yaparak her türlü mal ve hizmeti temin etmek, bunları pazara hazırlayarak iç ve dış pazarlarda değerlendirmek,

f) Üretimi ve işletme faaliyetlerinde bulunmak ve tesislerini kurmak üzere özel ve tüzel kişilerden yer kiralamak, kiraya vermek,

g) İşletme ünitelerinde zaman içinde fonksiyonunu yitirmiş kümes, ahır, depo, sundurma ve benzeri binaların yıpranmaya terk edilmemesi ve ekonomiye kazandırılması için, işletme bütünlüğüne zarar vermemek kaydıyla özel veya tüzel kişilere kiraya vermek,

h) Faaliyet konuları ile ilgili üretimi ve işletme tesisleri kurmak üzere yurtiçi ve yurtdışı özel ve tüzel kişi ve firmalarla işbirliği yapmak, ortaklık kurmak ve faaliyete geçmesini sağlamak,

ı) Yurtiçi ve yurtdışı firmalarla patent, lisans, teknik beceri ve benzeri anlaşmalar yapmak, bilgi ve teknolojiyi mer'î mevzuata göre satmak ve satın almak,

i) İşletme yönetimi, proje araştırma, fizibilite ve benzeri mühendislik hizmetlerini yapmak ve yaptırmak,

j) Çalışma konuları ile ilgili beceri kazandırma seminerleri ve kursları düzenlemek veya düzenletmek.

C. İdareye İlişkin Bilgiler

Teşkilâtın yapısı

TİGEM'in merkez teşkilatını Genel Müdürlük ve taşra teşkilatını ise işletme müdürlükleri oluşturmaktadır. TİGEM Ana Statüsünde Kuruluşun organları Yönetim Kurulu ve Genel Müdürlük olarak belirlenmiştir. TİGEM'in karar organı Yönetim Kuruludur. Yönetim kurulu bir başkan ve beş üyeden oluşmaktadır. Yönetim kurulunun başkanı Genel Müdürdür ve Cumhurbaşkanlığı Kararı ile atanır. Yönetim Kurulu üyelerinden dördü ilgili Bakanın, birisi Hazine ve Maliye Bakanının teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı Kararı ile atanmaktadır.

TİGEM'in yürütme organı Genel Müdürlüktür. Genel Mü-

dürlük; 1 Genel Müdür, 3 Genel Müdür Yardımcısı ve bağlı alt birimlerden oluşmaktadır.

Merkez teşkilâtı Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, İç Denetim Birimi, Özel Kalem Müdürlüğü 11 daire başkanlığı ve 37 şube müdürlüğünden oluşmaktadır. Taşra teşkilâtı ise Türkiye'nin değişik bölgelerine dağılmış 37 işletmeden oluşmaktadır. Bu işletmelerden 17'sinde TİGEM faaliyetleri yürütülmekte, 20 işletme ise özel sektör firmalarına uzun süreli kiraya verilmiştir.

Hukuki yapısı

TİGEM, sermayesinin tamamı devlete ait 08.06.1984 tarihli ve 233 sayılı KHK hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe ve faaliyetlerinde özerkliğe sahip, sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülüdür. Resmi Gazetenin 09.08.2000 tarihli ve 24015 sayısında yayımlanarak yürürlüğe giren TİGEM Ana Statüsü ile Kuruluşun hukuki bünyesi, amaç ve faaliyet konuları, organları, teşkilat yapısı ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkiler düzenlenmiştir.

TİGEM, yönetim ve denetim bakımından 233 sayılı KHK, 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların TBMM'ce Denetlenmesinin Düzenlenmesine İlişkin Kanun, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu hükümlerine tabidir.

TİGEM, mali mevzuat açısından; Kurumlar Vergisine tabidir ve Tek Düzen Muhasebe Sistemi uygulamaktadır.

Merkezi Ankara'da olan TİGEM, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının ilgili kuruluşudur.

TİGEM'in başlangıçta 30 Bin TL olan sermayesi zaman içerisinde müteaddit defalar artırılmış olup en son olarak 14.11.2020 tarihli ve 3302 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 2.975.000.000 TL'ye yükseltilmiştir.

Tarihçe

TİGEM, Türk Devlet geleneğinin inşa ettiği 1000 yıllık bir misyonun temsilcisi olarak;

- TİGEM, kuruluşu Osmanlı İmparatorluğunun ilk yıllarına dayanan Çiftlikatı Hümayunlar ile Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan hara, inekhaneler ve Devlet Üretme Çiftliklerinin 1984 yılında tek çatı altında toplanmasıyla kurulmuştur.

- TİGEM'in bir kolunu oluşturan haralardan olan Bursa/

Karacabey İşletmesi, Osmanlı İmparatorluğunun kuruluş yıllarında Nilüfer Hatun'un çeyizi olarak Sultan Orhan Gazi'ye hediye edilmesiyle kurulmuş ve Mihail Çiftlikat-ı hümayunu ismi ile sonraki Osmanlı Sultanlarına intikal etmiştir. Fatih Sultan Mehmet tarafından Mihaliç ismi değiştirilerek Karacabey Çiftlikat-ı Hümayunu olarak Cumhuriyet dönemine kadar ordunun at ve gıda ihtiyaçlarının karşılanması yönünde faaliyetlerini sürdürmüştür.

1815 yılında Eskişehir/Çifteler ve 1865 yılında Malatya/Sultansuyu Çiftlikat-ı Hümayun'ları kurulmuş ve aynı kapsamda faaliyetlerini sürdürmüşlerdir.

Çiftlikat-ı Hümayun'lar Atatürk'ün direktifleri ile 1926 yılında 867 sayılı Kanunla hara ve inekhanelere dönüştürülmüş, ilave işletmelerin açılması ile birlikte bu işletmelerde at yetiştiriciliği ile sığır ve koyun ıslahı ana ekseninde 1984 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüşler,

- Devlet Üretme Çiftliklerinin diğer bir kolunu oluşturan Zirai Kombinalar İdaresi, ziraat alet, makine vasıtaları ile zirai mücadele ilaçları satın alarak, üreticinin tarım faaliyetlerine yardım etmek amacıyla 12/12/1937 tarihli ve 3130 sayılı Kanunla kurulmuş ve faaliyetlerini 1950 yılına kadar sürdürmüştür,

- Devlet Üretme Çiftliklerinin diğer kolunu oluşturan Devlet Ziraat İşletmeleri ülkemiz tarım sektörüne önderlik ve öğreticilik yapması amacıyla 01/01/1938 tarihli ve 3308 sayılı Kanunla kurulmuş ve faaliyetlerini 1950 yılına kadar sürdürmüştür,

- Devlet Üretme Çiftlikleri ise Zirai Kombinalar ile Devlet Ziraat İşletmelerinin 01/03/1950 tarihli ve 5433 sayılı Kanunla tek çatı altında birleştirilmesi ile kurulmuş, 1984 yılına kadar sertifikalı tohum ile damızlık üretimi ve dağıtımı ana ekseninde faaliyetlerini sürdürmüştür.

İmkânların, bilgi ve tecrübenin birleştirilerek, hizmetin geliştirilmesi ve genişletilmesi amacıyla kurulmuş olan TİGEM, kamuda tohumculuk ve damızlık konularında çalışan işletmeleri bir çatı altında toplamış bulunmaktadır.

TİGEM kurulduğu ilk yıllarda Türkiye'nin tüm coğrafi bölgelerine dağılmış 37 işletmesinde, başta hububat tohumluğu olmak üzere, endüstri bitkileri, çayır mera ve yem bitkileri, sebze tohumluğu, fidan-fide üretiminde büyük hizmetler görmüştür. Damızlık üretiminde ise sığırcılık, koyunculuk, civciv ve sperma üretiminde elde edilen gelişmeler Türkiye hayvancılığının gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Ancak, son yıllarda özel sektör ku-

ruluşlarının bitkisel üretim alanında, endüstri bitkileri ve sebze tohumculuğu ile fidan üretiminde önemli gelişmeler göstermesinden dolayı TİGEM bu alanlarda üretimini azaltmış, balıkçılık ve tavukçuluk faaliyet alanlarından tamamen çekilmiştir.

TİGEM'in fonksiyonelliğini artırmak, özel sektörün sermaye gücü ve dinamizminden faydalanmak amacıyla, yapısal sorunlarından dolayı verimli olarak çalıştırılmayan ve yüksek maliyetleri nedeniyle TİGEM'in karlılığını olumsuz etkileyen bazı işletmelerin tasfiye edilerek, Kuruluşun Ana Statüsünde belirtilen amaç ve faaliyetleri doğrultusunda kullanılması şartıyla, özel sektör firmalarına uzun süreli (30 yıl) kiraya verilmesi hususunda 04.07.2003 tarihli ve 2003/T-13 sayılı YPK Kararı ile TİGEM Yönetim Kurulu yetkili kılınmıştır. Söz konusu karar doğrultusunda 2003-2015 döneminde 20 işletme 30 yıllığına kiraya verilmiştir.

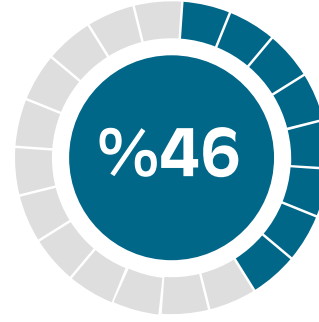
1.1. Fiziksel Yapı

TİGEM, Türkiye'nin değişik bölgelerine dağılmış 17 işletmesinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

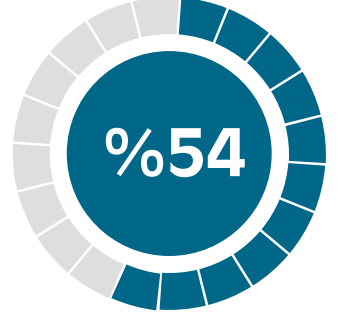
TİGEM'in Arazi Varlığı

İşletme (Adet)

TİGEM
Kullanımında

Uzun süreli
kiraya verilen

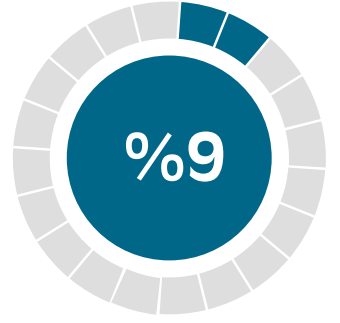

Arazi (Dekar)

TİGEM
Kullanımında

Uzun süreli
kiraya verilen

Tablo 1.

	İşletm Sayısı (Adet)	Arazi Varlığı (da)	Arazi Varlığı (%)
TİGEM'in Kullandığı (17 İşletme)	17	3.273.077	91
Kiraya Verilen (20 İşletme)	20	329.489	9
Toplam	37	3.602.566	100

Tablo 2. TİGEM'in Kullanımında Olan İşletmelerinin Arazi Varlığı (da) (2020)

İşletme Adı	Toplam Arazi (da)	Kültüraltı Arazi (da)	Tarla Arazisi (da)	Yem Bitkileri Arazisi (da)	Tabii Mera Arazisi (da)	Bahçe Arazisi (da)	Kültürdışı Arazi (da)	Sulanan Arazi (da)
Genel Müdürlük	187	40	0	0	0	40	147	0
Altınova/Konya	311.372	299.739	234.081	31.909	25.058	8.691	11.633	41.282
Anadolu/Eskişehir	44.824	42.265	21.274	11.014	9.061	916	2.559	16.057
Boztepe/Antalya	3.208	2.951	237	279	0	2.435	257	2.944
Ceylanpınar/Ş. Urfa	1.633.245	1.435.912	905.372	61.064	403.816	65.660	197.333	696.475
Çukurova/Adana	42.830	40.622	36.737	3.250	0	635	2.208	15.254
Dalaman/Muğla	33.630	26.870	13.428	4.206	704	8.532	6.760	24.369
Gökhöyük/Amasya	24.882	20.451	10.569	9.553	88	241	4.431	18.169
Gözlü/Konya	288.297	261.705	122.555	27.386	99.096	12.668	26.592	34.999
Karacabey/Bursa	89.255	75.241	38.651	12.367	12.380	11.843	14.014	26.993
Kazımkarabekir /İğdır	187.872	68.723	11.500	783	55.930	510	119.149	5.939
Koçaş/Aksaray	25.491	20.685	4.460	15.691	0	534	4.806	20.151
Konuklar/Konya	44.570	35.397	30.605	2.422	1.240	1.130	9.173	6.835
Malya/Kırşehir	209.194	158.161	121.833	33.229	0	3.099	51.033	2.007
Polatlı/Ankara	215.870	208.734	169.665	13.197	22.526	3.346	7.136	6.886
Sultansuyu/Malatya	27.059	22.542	11.605	8.832	500	1.605	4.517	12.017
Türkgeldi/ Lüleburgaz	18.244	16.434	5.408	9.001	1.800	225	1.810	4.921
Ulaş/Sivas	71.464	49.942	31.450	13.040	5.262	190	21.522	3.276
Diğerleri	1.584	1.003	1.003	0	0	0	581	0
Toplam	3.273.077	2.787.416	1.770.433	2.57.223	637.460	122.300	485.661	938.574

Tablo 3. TİGEM'in Uzun Süreli Kiralamada Olan İşletmelerinin Arazi Varlığı (da) (2020)

	İşletme Adı	Toplam Arazi	Kültürel Arazi				Kültürdışı Arazi	Sulanan Arazi
			Kültürel Arazi Toplamı	Tarla Arazisi	Tabii Mera Arazisi	Bahçe Arazisi		
Uzun Süreli Kiralan İşletmeler	Acıpayam-Denizli	23.024	19.817	19.817	0	0	3.207	14.301
	Alparslan-Muş	65.081	60.932	60.513	419	0	4.149	3.000
	Altındere-Van	20.717	19.838	4.003	15.675	160	879	3.760
	Atatürk-Yalova	1.541	916	0	0	916	625	916
	Boztepe(Kısmi)-Antalya	1.989	1.815	553	0	1.262	174	1.586
	Çiçekdağ-Kırşehir	16.375	15.000	13.744	1.095	161	1.375	3.657
	Gelemen-Samsun	11.958	11.562	10.187	367	1.008	396	3.524
	Gökçeada-Çanakkale	2.999	2.564	1.344	0	1.220	435	2.428
	Göle-Ardahan	13.678	11.932	0	11.910	22	1.746	4.820
	Hafik-Sivas	2.294	2.118	1.108	986	24	161	88
	Hatay-Hatay	6.409	5.555	117	0	5.438	953	5.438
	İnanlı-Tekirdağ	11.806	9.791	6.581	2.333	877	2.015	4.200
	Karaköy-Samsun	20.914	10.062	9.910		152	10.852	6.000
	Kahramanmaraş-K.Maraş	19.700	18.694	18.400	44	250	1.006	18.600
	Kumkale-Çanakkale	6.123	5.375	0	0	5.375	748	5.375
	Sakarya-Sakarya	3.277	3.031	0	0	3.031	246	2.910
	Tahirova-Balıkesir	10.012	8.234	800	0	7.434	1.777	8.134
	Turunçgiller-Hatay	2.657	2.137	0	0	2.200	457	2.137
	Toplam	240.554	209.373	147.077	32.829	29.530	31.201	90.874
İştirak	Kazova-Tokat	5.415	4.222	3.820	0	402	1193	4.222
	Bala-Ankara	83.520	74.569	62.232	11.237	1.100	8.951	22.000
	Toplam	88.935	78.791	66.052	11.237	1.502	10.144	26.222
Kiralan ve İştirak İşletmeler Toplamı		329.489	288.164	213.129	44.066	31.032	41.345	117.096

Tablo 4. Sulama Sistemleri Varlığı (2020)

İşletme	Toplam Kuyu Sayısı (ad)	Sulama Sistemleri (ad)			Sulama Sistemleri (da)				İşlenen Tarım Arazisi (da)	Sulanabilir Arazi Varl. (da)	Sulanan Arazinin		Sulamaya Açılacak Arazi Varlığı (da)
		Center Pivot	Lineer Sulama	Toplam	Center Pivot	Yağmurlama	Damla Sulama	Lineer			Alanı (da)	Sulanabilir Arazi Varl. Oranı (%)	
Altınova-Konya	114	86	-	86	31.644	8.160	1.478	-	274.681	41.282	41.282	100	-
Anadolu-Eskişehir	68	19	-	19	7.519	4.884	3.654	-	33.090	16.057	16.057	100	-
Ceylanpınar-Şanlıurfa	1.604	813	-	813	342.030	310.825	43.620	-	1.029.801	821.763	696.475	85	125.288
Çukurova-Adana	2	-	-	0	0	3.943	11.311	-	40.663	37.982	15.254	40	22.728
Dalaman-Muğla	37	1	-	1	608	1.589	22.172	-	26.166	24.369	24.369	100	-
Gökhöyük-Amasya	16	22	-	22	8.887	9.282		-	20.451	18.169	18.169	100	-
Gözlü-Konya	102	8	4	12	3.772	25.543	4.511	1.173	160.560	34.999	34.999	100	-
Karacabey-Bursa	30	-	-	-	-	7.098	19.895	-	62.299	26.993	26.993	100	-
Koçaş-Aksaray	37	13	2	15	2.867	16.682	-	602	19.827	20.151	20.151	100	-
Konuklar-Konya	11	-	-	-	-	6.835	-	-	34.157	6.835	6.835	100	-
Malya-Kırşehir	6	-	-	-	-	2.007	-	-	158.161	133.974	2.007	1	131.967
Polatlı-Ankara	29	12	-	12	3.732	2.154	1.000	-	194.522	6.886	6.886	100	-
Sultansuyu-Malatya	40	23	-	23	6.343	5.674		-	22.042	12.017	12.017	100	-
Türkgeçidi-Kırklareli	20	-	-	-	-	3.240	1.681	-	14.303	4.921	4.921	100	-
Ulaş-Sivas	2	-	-	-	-	3.276	-	-	44.654	3.276	3.276	100	-
Kazımkarabekir-Iğdır	1	-	-	-	-	5.939	-	-	5939	5.939	5.939	100	-
Boztepe(Kısmi)-Antalya	4	-	-	-	-	-	2.944	-	2.944	2.944	2.944	100	-
Toplam	2.123	997	6	1.003	407.402	417.131	112.266	1.775	2.144.260	1.218.557	938.574	77	279.983

Tablo 5. Tarımsal Tesisler-1

İşletmeler	KAPASİTE				
	Tohum Hazırlama (Ton/saat)	Mısır Kurutma (Ton/saat)	Yem Hazırlama (Ton/saat)	Büyükbaş Barınağı Kapasitesi (Ana Baş)	Küçükbaş Barınağı Kapasitesi (Ana Baş)
Altınova-Konya	41	-	-	500	13.000
Anadolu-Eskişehir	8	-	-	1.800	500
Ceylanpınar-Şanlıurfa	90	243	10	4.800	40.000
Çukurova-Adana	8	-	-	500	-
Dalaman-Muğla	8	-	3	600	-
Gökhöyük-Amasya	8	-	-	500	3.000
Gözlü-Konya	40	-	30	2.000	20.000
Karacabey-Bursa	10	-	5	2.000	5.000
Kazımkarabekir-Iğdır	-	-	-	500	7.000
Koçaş-Aksaray	12	-	-	2.000	-
Konuklar-Konya	18	-	-	Besi (1.000 Baş)	-
Malya-Kırşehir	32	-	2	-	7.000
Polatlı-Ankara	32	-	-	1.000	12.500
Sultansuyu-Malatya	12	-	-	300	-
Türkgeldi-Kırklareli	8	-	-	1.200	-
Ulaş-Sivas	8	-	-	-	7.000
Toplam	335	243	50	17.700	115.000

Not: Konuklar Besi İşletmesi olduğu için toplama dahil edilmemiştir.

Tablo 6. Tarımsal Tesisler-2

İşletmeler	KAPASİTE				
	AMBARLAR				Akaryakıt Tankı (m³)
	Silo (Ton)	Hangar (m²)	Yem (m³)	Malzeme (m²)	
Altınova-Konya	18.000	5.700	850	4.900	112
Anadolu-Eskişehir	3.000	300	-	1.450	60
Boztepe-Antalya	-	2.500	-	280	24
Ceylanpınar-Şanlıurfa	188.000	-	-	-	444
Çukurova-Adana	10.000	23.789	325	-	60
Dalaman-Muğla	2.000	359	400	486	145
Gökhöyük-Amasya	-	1.930	-	400	40
Gözlü-Konya	12.000	9.000	1.200	1.500	77
Karacabey-Bursa	4.500	300	300	595	75
Kazımkarabekir-Iğdır	-	662	2.000	652	40
Koçaş-Aksaray	2.000	5.559	225	850	80
Konuklar-Konya	2.000	636	500	600	60
Malya-Kırşehir	15.000	12.800	1.190	1.285	180
Polatlı-Ankara	13.500	11.200	20	-	117
Sultansuyu-Malatya	3.000	240	250	600	80
Türkgeldi-Kırklareli	-	1.958	250	650	60
Ulaş-Sivas	-	1.000	1.000	350	60
Toplam	273.000	77.933	8.510	14.598	1.714

Tablo 7. Traktör Varlığı ve Toplam Güçleri

İŞLETMELER	2019		2020	
	Traktör Sayısı (Adet)	Traktör Gücü (KW)	Traktör Sayısı (Adet)	Traktör Gücü (KW)
Genel Müdürlük-Ankara	3	79	3	79
Altınova-Konya	46	5.431	43	5.170
Anadolu-Eskişehir	31	2.266	31	2.266
Boztepe-Antalya	14	743	15	808
Ceylanpınar-Şanlıurfa	377	38.515	427	42.945
Çukurova-Adana	32	2.535	32	2.535
Dalaman-Muğla	43	2.845	44	2.926
Gökhöyük-Amasya	21	1.544	22	1.647
Gözlü-Konya	36	3.386	38	3.548
Karacabey-Bursa	65	4.971	67	5.133
Kazımkarabekir-Iğdır	6	377	8	583
Koçaş-Aksaray	31	2.265	31	2.265
Konuklar-Konya	18	1.388	18	1.388
Malya-Kırşehir	29	3.221	27	3.015
Polatlı-Ankara	34	3.130	34	3.130
Sultansuyu-Malatya	26	1.612	28	1.726
Türk geldi-Kırklareli	21	1.485	21	1.485
Ulaş-Sivas	21	1.709	23	1.807
Toplam	854	77.502	912	82.456

Tablo 8. Alet- Makine Varlığı -1 (Adet)

CİNSİ	2019	2020
Hizmet Otosu	26	24
Kamyon	90	89
Tanker (Akaryakıt ve Su)	17	17
Çekici-Treyler	1	1
Servis, Otobüs, Midibüs	8	8
Seyyar Atölye	4	4
TRAKTÖRLER		
Traktör	854	912
HASAT MAKİNALARI		
Biçerdöver	2	2
İŞ VE ARAZI MAKİNALARI		
İş Makinası	157	158
Sondaj Makinası	1	1
Arazi Islah Ekipmanı	60	62
EKİM MAKİNALARI		
Mekanik Hububat Ekim Makinası	17	17
Endüstri Bitki Ekim Makinası	70	69
Pnömatik Hububat Ekim Makinası	197	192
Doğrudan Ekim Makinası	60	59
Azaltılmış Toprak İşlemeli Hububat Ekim Makinası	8	8
TESİSLER		
Tohum Hazırlama Tesisi	28	28
Renk Ayırıcılı Sistem	25	25
Otom.Streçli Paketleme, Paletleme Ünitesi	10	10
Kurutma Tesisi	8	8

Tablo 9. Alet- Makine Varlığı -2 (Adet)

CİNSİ	2019	2020
ÇAYIR- MERA EKİPMANLARI		
Kendi Yürür Çayır Biçme Makinası	3	3
Çekilir Çayır Biçme Makinası	105	105
Kendi Yürür Silaj Makinası	5	5
Çekilir Silaj Makinası	5	5
Balya Makinası (Prizmatik)	26	26
Balya Makinası (Rulo)	38	38
Otomatik Balya Toplama Vagonu	2	2
Namlu Tırmağı	53	55
Suni Gübre Serpme Makinası	175	171
Batöz, Saman Makinaları	1	1
ROMORK VE YEMLEME VAGONLARI		
Römork	349	407
Çekilir Yemleme Vagonu	39	37
Kendi Yürür Yemleme Vagonu	20	20
Gübre Vagonu	27	27
Şerbet Tankeri	26	26
ZİRAİ MÜCALE ALETLERİ		
Çekili-Askılı İlaçlama Makinası	163	165
Kendi Yürür İlaçlama Makinası	25	25
TOPRAK İŞLEME ALETLERİ		
Kulaklı Pulluk	256	257
Diskli Pulluk	14	14
Döner Kulaklı Pulluk	30	31
Dip Kazan	77	76
İkileme Aleti	465	457
Çapa Makinası	73	74
Toprak Burgusu	20	19
DİĞER		
Sap Keser	31	31
Pnömatik Budama Makinası	13	13

Tablo 10. Motorlu Nakil Vasıta Varlığı (2020)

İşletmeler	Hizmet Otosu	Ambulans	Kamyon	Minibüs	Midibüs	Çekici Treyler	İtfaiye	Su Tankeri-Arazözü	Seyyar Atölye	Akaryakıt Tankeri	Toplam
Genel Müdürlük-Ankara	3	-	-	3	1	-	-	-	-	-	7
Altınova-Konya	-	1	10	-	-	-	2	1	1	1	16
Anadolu-Eskişehir	1	-	5	-	-	-	1	-	-	-	7
Boztepe-Antalya	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Ceylanpınar-Şanlıurfa	6	1	15	-	-	1	8	-	2	6	39
Çukurova-Adana	-	-	4	1	1	-	1	-	-	-	7
Dalaman-Muğla	1	-	5	-	-	-	1	-	-	-	7
Gökhöyük-Amasya	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	4
Gözlü-Konya	2	-	9	-	1	-	1	2	-	1	16
Karacabey-Bursa	-	-	9	-	-	-	2	1	-	-	12
Kazımkarabekir-Iğdır	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Koçaş-Aksaray	1	-	3	-	-	-	1	-	-	-	5
Konuklar-Konya	2	-	3	-	-	-	1	-	-	1	7
Malya-Kırşehir	1	-	5	-	1	-	1	2	-	1	11
Polatlı-Ankara	3	-	12	-	-	-	1	-	1	1	18
Sultansuyu-Malatya	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	4
Türkgeldi-Kırklareli	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	3
Ulaş-Sivas	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Toplam	24	2	89	4	4	1	23	6	4	11	168

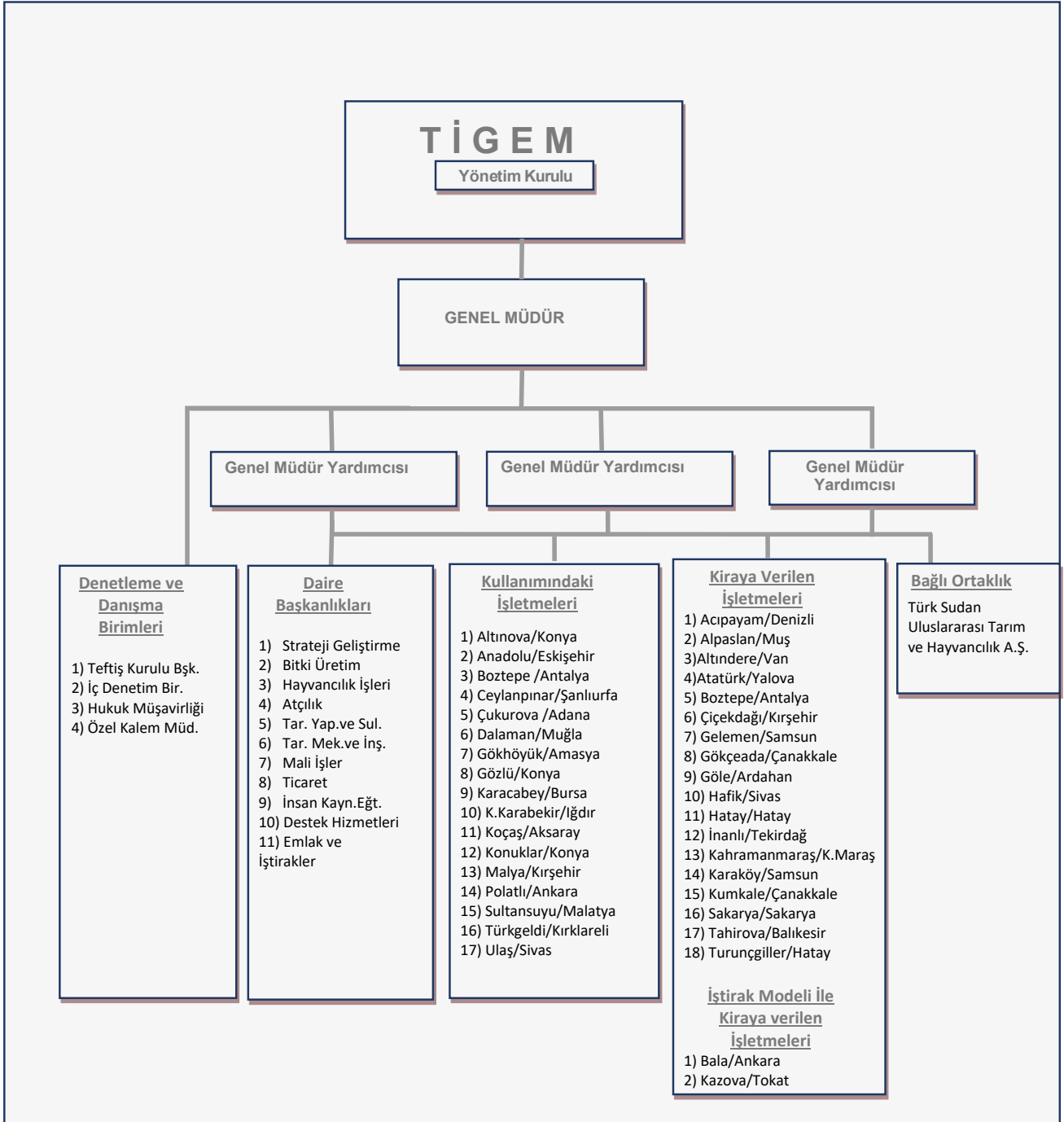
Tablo 11. İş Makineleri Varlığı (Adet) (2020)

İşletmeler	Ekskavatör	Greyder	Dozer	Loader	Beko Kepçe	Teleskopi Forklift	Dizel Forklift	Akülü-Elektrikli Forklift	Sondaj Makinası	Oto Vinç	Sepetli Platform	Ön Yükleme Kepçe	TOPLAM
Altınova-Konya	-	1		2	3	2	2	1		1		1	13
Anadolu-Eskişehir	-	1			2	3	-	-	-	-	-	-	6
Boztepe-Antalya	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Ceylanpınar-Şanlıurfa	1	7	1	3	16	9	11	3	1	4	2		58
Çukurova-Adana	1	1	-	-	1	2	1	1	-	-	-		7
Dalaman-Muğla	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	5
Gökhöyük-Amasya	-	1	-	-	1	1	-	1	-	-	-		4
Gözlü-Konya	-	1	-	-	2	4	2	1	-	1	1	2	14
Karacabey-Bursa	-	2	-	2	3	3	1	1	-	-	-	1	13
Kazımkarabekir-Iğdır	-	-	-		1	1	-	-	-	-	-		2
Koçaş-Aksaray	1	1	-	2	2	2	-	-	-	-	-	2	10
Konuklar-Konya	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-		4
Malya-Kırşehir	-	1	-	-	2	1	1	1	-	-	-	1	7
Polatlı-Ankara	-	1	-	-	1	2	2	1	-	1	-	-	8
Sultansuyu-Malatya	-	1	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	5
Türkgeldi-Kırklareli	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	3
Ulaş-Sivas	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3
Genel Müdürlük-Ankara	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2
Toplam	4	20	1	9	42	37	22	11	1	7	3	8	165

Tablo 12. Laboratuvar Alanları

	Sayı (Adet)
Kalite Kontrol Laboratuvarı (Merkez)	1
Toprak Analiz Laboratuvarı (Merkez)	1
Tohumculuk Sertifikasyon Laboratuvarı (Merkez)	1
Boğa Sperması Üretim Laboratuvarı (Sultansuyu)	1
Ayır Sperması Üretim Laboratuvarı (Karacabey ve Anadolu)	2

1.2. Organizasyon Yapısı

TİGEM Yönetim Kurulu

Bir başkan ve beş üyeden oluşan Yönetim Kurulu'nun Başkanı Genel Müdür'dür.

Tablo 13 TİGEM'in 2020 Yılı Yönetim Kurulu Görev Durumları (31.12.2020)

Karar Organındaki Unvanı	Adı ve Soyadı	Temsil Ettiği Bakanlık/ Kuruluş	Kuruluştaki Görevi/ Mesleği	Görevli Bulunduğu Süre	
				Başlama Tarihi	Ayrılma Tarihi
Başkan	Ayşe Aysin IŞIKGECE	TİGEM	Genel Müdür	19.08.2018	Devam Ediyor
Üye	Sait KOCABAY	TİGEM	Genel Müdür Yardımcısı	27.12.2018	Devam Ediyor
Üye	Ertuğrul ANBAR	TİGEM	Genel Müdür Yardımcısı	10.12.2020	Devam Ediyor
Üye	Ali Osman KIYAK	TİGEM	Genel Müdür Yardımcısı	28.12.2018	13.03.2020 tarihinde görevi sona erdi
Üye	Müslüm BEYAZGÜL	Tarım ve Orman Bakanlığı	Bakanlık Müşaviri	06.11.2017	06.11.2020 tarihinde görevi sona erdi
Üye	Bekir KARACABEY	Orman Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	04.01.2019	Devam Ediyor

1.3. Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar

Kuruluştaki mevcut dijital bilgi ve teknolojik sistemlerin bakımı, tamiri ve ayarlama işlemleri, sistemlerle ilgili yeni ihtiyaç ve projelerin olması durumunda; saha keşfinin yapılması, ürünlerin araştırılması, teknik şartname hazırlanması, yeni projenin mevcut sistemlere uyumlu hale getirilmesi, yaklaşık maliyet belirlenmesi ve süreçle ilgili uzaktan veya işletmelerde yerinde destek hizmetleri verilmektedir.

Bilgisayar ve Çevre Birimleri Bakım-Onarım İşlemleri

TİGEM merkez ve işletmelerinde 1250 adet bilgisayar, 500 adet fotokopi ve yazıcı bulunmaktadır.

Bu sistemlerin bakımı, tamiri ve ayarlama işlemleri için işletme müdürlüklerimize uzaktan ve yerinde destek hizmeti verilmektedir.

Genel Müdürlük ve işletmelerimizin ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu belirlenen ihtiyaçların satın alım süreçlerinde; Ürün araştırması, teknik şartname hazırlanması, yaklaşık maliyet belirlenmesi ve süreçle ilgili yazışmalar yapılmaktadır.

Yazılım, Güvenlik ve Araç Takip Sistemleri

a) Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS)

Resmi yazışmaların elektronik ortamda ve ilgili mevzuatlara uygun olarak yapılmasını sağlayan ve EBYS TİGEM merkezde 2014 yılında, işletmelerde ise 2017 yılında kullanılmaya başlanmış ve 1250 kullanıcıya hizmet verilmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının aralarında yapacakları resmi yazışmalarını elektronik ortamda gönderebilmelerini sağlayan KEP, TİGEM merkez ve işletmeler için hazır hale getirilerek sistem entegrasyonları tamamlanmıştır.

b) Kameralı Güvenlik Sistemi

Kuruluşumuzda 786 adet hareketli ve sabit kamera bulunmaktadır. Bu kameraların çalışabilmesi ve güvenlik odalarından izlenebilmesi için yaklaşık 1000 adet ağ donanımı (ağ anahtarı (switch), kablosuz veri aktarım cihazları, UPS cihazları v.s.) kullanılmaktadır.

Bu kamera sistemi ve ekipmanlarının çalışır durumda tutulması, bakım, tamir ve ayarlama işlemleri uzaktan ve yerinde destek ile yapılmaktadır. Bu sistemle ilgili yeni proje olması durumunda; saha keşfinin yapılması, ürünlerin araştırılması, teknik şartname hazırlanması,

yeni projenin mevcut sistemlere uyumlu hale getirilmesi, yaklaşık maliyet belirlenmesi ve süreçle ilgili yazışmaların yapılması Genel Müdürlük tarafından yürütülmektedir.

c) Felaket Kurtarma Merkezi

Genel Müdürlük Sistem Odasında bulunan sunucular üzerindeki uygulama ve verilerin deprem, sel ve yangın gibi doğal felaketlerde yok olmaması amacıyla Aksaray Koçaş Tarım İşletmesi Müdürlüğü'nde Felaket Kurtarma Merkezi kurulmuştur.

d) Video Konferans Sistemi

Genel Müdürlük merkez ve işletmelerde toplam 20 adet Video Konferans Sistemi bulunmaktadır. Bu sistemin bakımı, ayarlanması ve çalışır durumda olması sağlanmaktadır.

e) E-posta Hizmetleri

E-posta hizmetlerinin kurumsal olarak verilebilmesi amacıyla tigem.gov.tr uzantılı adresler oluşturularak Kuruluş personelinin kullanımına sunulmuştur. Mevcut sistemin yeni teknolojilere uyarlanması, güvenlik açıklarının araştırılması ve gerekli tedbirlerin alınması çalışmaları yapılmaktadır.

f) Aktif Dizin Yönetim Sistemleri

Genel Müdürlük ve İşletme Müdürlüklerindeki bilgisayar sistemlerinin; ağ sistemlerine dahil olması, yönetilebilir olması, Dosya paylaşım izinleri, Kuruluş politikalarının uygulanması için kullanılan sistemin bakımı, ayarlanması ve arızalarının giderilmesi çalışmaları sürekli yapılmaktadır.

Dizin hizmetleri ise bütün bilişim ve ağ alt yapısının çalışması için kullanılan kimlik doğrulama yöntemi olup toplam 1600 adet kullanıcı hesabı bulunmaktadır.

g) E-Devlet Entegrasyonları

TİGEM'in vatandaşına sunduğu hizmetlerin E-Devlet Kapısına entegrasyonu için TURKSAT ile protokol yapılmış ve 10 adet hizmete (damızlık, tohum, fidan talebi, pansiyonerlik hizmetleri vb.) ait başvurular E-Devlet üzerinden alınmaya başlanmıştır.

h) Sunucu Sistemleri Yönetimi

Kuruluşta bilişim altyapısının (EBYS, İnternet, Dosya Paylaşımı, Muhasebe/Ticaret/İnsan Kaynakları uygulaması, Bayi Otomasyon Sistemi, Sulama Sistemleri Otomasyonu, Araç ve Akaryakıt Takip Sistemi, DNS ve

DHCP sistemleri, v.b. uygulamalar) kullanılabilmesi için yaklaşık 120 adet fiziksel ve sanal sunucu, 10 adet depolama ünitesi bulunmaktadır.

j) Loglama Sistemi

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun gereğince Kuruluşun internet trafiği kayıt altına alınmaktadır.

k) Güvenlik Duvarı

TİGEM Merkez bilişim teknolojisini oluşturan sunucular üzerinde güvenlik duvarları oluşturularak dışarıdan gelebilecek siber saldırılar engellenmektedir.

l) Ağ Erişim Kontrolü ve Antivirüs Sistemi

İç ağ sisteminin kontrolü ve bilgi güvenliği için dışarıdan izinsiz bilgisayar bağlantısını engellemek için ağ erişim kontrolü sistemi ile virüs, spam, malware, ortalama saldırıları gibi tehditler için antivirüs sistemi kullanılmaktadır.

n) Yazılım Geliştirme, Temin Etme ve Bakım Onarım Hizmeti

Kuruluşun ihtiyaç duyduğu yazılımları geliştirmek ve sistemlere uyumlu hale getirmek için çalışmalar yapılmaktadır. Genel Müdürlük ve İşletmelerde kullanılan bilgisayar ve çevre birimlerinde oluşan arızalar Kuruluş imkanlarıyla giderilmekte ve program yazılımları güncellenmektedir.

1.4. İnsan Kaynakları

TİGEM merkez ve taşra teşkilatında 2020 yılında ortalama 1.117 memur ve sözleşmeli, 1.194 işçi olmak üzere toplam 2.311 kişi istihdam edilmiştir. Yılsonu itibarıyla çalışan toplam 1.136 personelin 160 'ı I sayılı Cetvele tabi memur, 976'sı sözleşmeli personeldir. Yılsonu itibarıyla çalışan toplam 1.194 işçinin 1.127'si daimi ve 67'si ise geçici statüdedir. Ayrıca hizmet alımı yoluyla yaklaşık 4.358 yüklenici işçi çalışmıştır.

Personel Kadroları

2020 yılında, genel müdürlük merkezi ve işletmelerinde çalışan personelin hizmet sınıflarına göre dağılımı ile ortalama ve yılsonu durumları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 14. Personel Kadroları

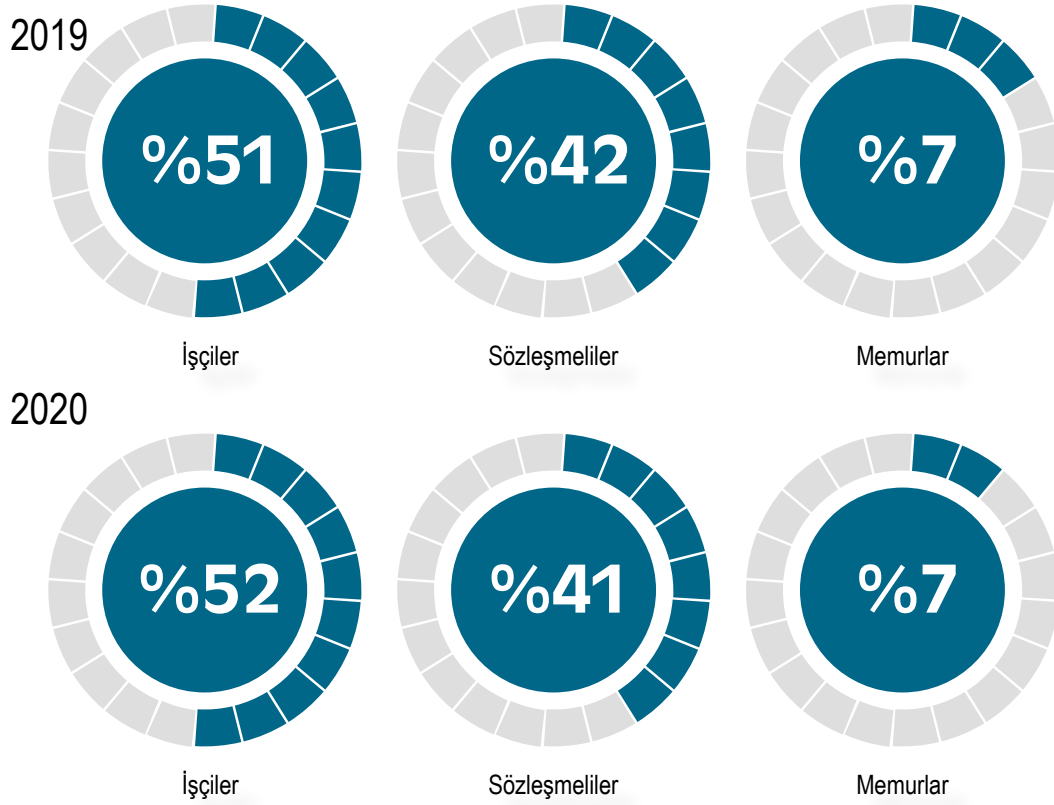
P e r s o n e l	Çalışan Personel (Kişi)			
	2019		2020	
	Ortalama	Yıl Sonu	Ortalama	Yıl Sonu
A-Memurlar (1 Sayılı Cetvel)	155	164	160	160
B- Sözleşmeliler (2 Sayılı Cetvel)	1.022	1.001	957	976
Toplam (A+B)	1.177	1.165	1.117	1.136
C-İşçiler :				
1-Sürekli İşçiler	1.297	1.234	1.167	1.127
2-Geçici İşçiler	53	-	67	67
Toplam (C)	1.350	1.234	1.234	1.194
Genel Toplam (A+B+C)	2.527	2.399	2.351	2.330
Yüklenici İşçiler	4.156	4.179	4.358	4.408

Personel sayısının Kuruluş İçindeki Dağılımı

Yıl içinde memur ve sözleşmeli personelden; emekli, ölüm, istifa, nakil ve sözleşmeden memuriyete geçiş gibi nedenlerden dolayı 63 kişi ayrılmış, 7 kişi açıktan tayin, 2 kişi 2828 Sayılı Kanun kapsamında atama olmak üzere memur ve sözleşmeli personel sayısı yılsonunda 1.117'ye düşmüştür.

2019 yılında 1.234 olan çalışan işçi mevcudu 2020 yılında 107 kişi azalarak 1.127 olarak gerçekleşmiştir. Bu da yaklaşık % 9 azalışı göstermektedir

Tablo 15. TİGEM’de Çalışan Memur (I Sayılı) Personel

Unvanı	Çalışan Sayısı (Kişi)			
	2019		2020	
	Kadro	Yılsonu	Kadro	Yılsonu
A-Merkez Teşkilatı				
Genel Müdür	1	1	1	1
Genel Müdür Yardımcısı	3	2	3	3
Teftiş Kurulu Başkanı	1	1	1	1
I.Hukuk Müşaviri	1	0	1	0
Daire Başkanı	11	10	11	11
Hukuk Müşaviri	1	1	1	1
Başmüfettiş	12	5	12	3
Müfettiş	12	5	12	4
Müfettiş Yardımcısı	10	0	10	3
Şube Müdürü	36	26	36	26
İç Denetçi	3	0	3	3
Müşavir	29	15	29	15
Başuzman	46	44	46	41
Araştırmacı	3	3	1	1
Koruma ve Güvenlik Müdürü	1	0	1	0
Sivil Savunma Uzmanı	1	0	1	0
Toplam (A)	172	113	169	113
B-Taşra Teşkilatı				
İşletme Müdürü	22	16	22	16
İşletme Müdür Yardımcısı	40	30	40	29
Başuzman	11	5	11	2
Toplam (B)	73	51	73	47
Genel Toplam (A+B)	245	164	242	160

Tablo 16. TİGEM’de Çalışan Sözleşmeli (II Sayılı) Personel

Unvanı	Çalışan Sayısı (Kişi)							
	Merkez Teşkilatı				Taşra Teşkilatı			
	2019		2020		2019		2020	
	Kadro	Yılsonu	Kadro	Yılsonu	Kadro	Yılsonu	Kadro	Yılsonu
Anbar Memuru	1	0	2	0	34	13	34	21
Avukat	9	5	9	5	9	0	9	0
Bilgisayar İşletmeni	20	17	20	9	34	14	34	13
Biyolog	1	1	1	1	1	1	1	1
Çözümleyici	3	1	3	1	0	0	0	0
Hayvan Bakıcısı	0	0	0	0	5	1	5	1
Hemşire	1	0	1	0	1	1	1	0
İstatistikçi	2	1	2	1	0	0	0	0
Kimyager	2	2	2	2	0	0	0	0
Koruma ve Güv Amir Yardımcısı	2	2	2	1	8	5	8	4
Koruma ve Güvenlik Amiri	2	2	2	2	28	17	28	20
Koruma ve Güvenlik Amiri (Ohal)	0	0	0	0	1	1	1	1
Koruma ve Güvenlik Görevlisi	18	9	18	7	117	96	117	84
Koruma ve Güvenlik Grup Şefi	0	0	0	0	9	8	9	6
Laborant	3	1	3	1	0	0	0	0
Makinist	0	0	0	0	1	1	1	1
Memur	22	22	22	16	110	88	110	55
Memur (Şehit Yakını)	0	0	0	0	2	2	2	2
Mimar	2	2	2	2	0	0	0	0
Muhasebeci	0	0	0	0	19	8	19	5
Muhasebeci Yardımcısı	0	0	0	0	19	2	19	2
Mühendis	47	37	47	38	247	182	256	142
Mütercim	1	0	1	1	0	0	0	0
Puantör	0	0	0	0	20	3	20	3
Programcı	9	3	9	3	0	0	0	0
Sağlık Memuru	1	0	1	0	28	4	28	4
Satın alma Memuru	1	0	1	0	15	0	15	0
Şef	46	24	46	34	90	40	90	57
Şef Yardımcısı	0	0	0	0	109	52	109	59
Şoför	1	1	1	0	1	0	1	0
Teknik Ressam	2	1	2	1	0	0	0	0
Teknik Şef	7	0	7	6	178	45	178	97
Tekniker	14	11	14	10	148	88	148	90
Tekniker (Şehit Yakını)	1	1	1	1	1	1	1	1
Teknisyen	6	1	6	2	132	44	132	33
Tercüman	2	1	2	1	0	0	0	0
Uzman	22	12	22	9	9	2	9	2
Veri Haz. ve Kontrol İşletmeni	11	11	11	9	17	14	17	10
Veteriner	5	3	5	2	101	35	107	28
Veteriner Sağlık Teknisyeni	1	0	1	0	91	57	91	46
Veznedar	1	0	1	0	17	5	17	4
Toplam	266	171	267	165	1.602	830	1.617	792

Tablo 17. TİGEM’de Memur ve Sözleşmeli Personel Varlığı

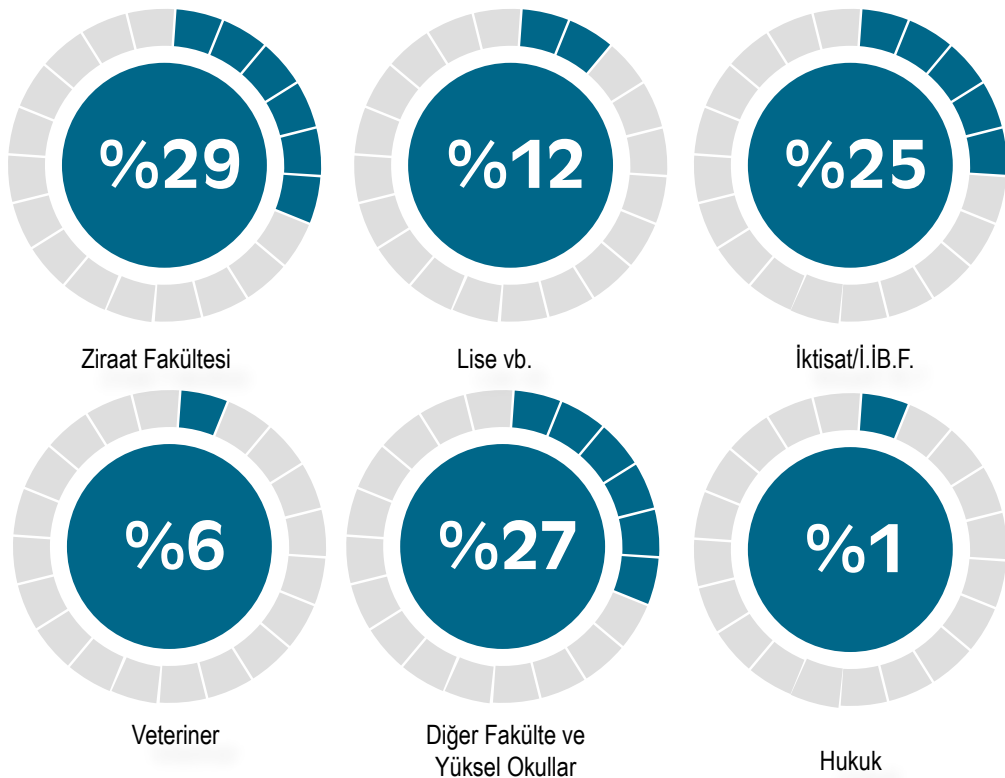
İŞLETMELER	Çalışan (Kişi)	
	2019	2020
Genel Müdürlük Merkez	284	278
Altınova-Konya	45	43
Anadolu-Eskişehir	51	47
Boztepe-Antalya	19	17
Ceylanpınar-Şanlıurfa	180	189
Çukurova-Adana	44	35
Dalaman-Muğla	39	37
Gökhöyük-Amasya	44	40
Gözlü-Konya	59	58
Karacabey-Bursa	88	82
Kazımkarabekir-Iğdır	19	18
Koçaş-Aksaray	44	46
Konuklar-Konya	33	30
Malya-Kırşehir	48	44
Polatlı-Ankara	47	44
Sultansuyu-Malatya	44	40
Türkgeldi-Kırklareli	41	39
Ulaş-Sivas	36	30
Toplam	1.165	1.117

Tablo 18. Memur ve Sözleşmeli Personelin Öğrenim Durumları

Öğrenim Dereceleri	2019 (Kişi)	2020 (Kişi)
1- Lisans/ Yüksek Lisans/ Doktora		
Ziraat Fakültesi	327	324
Veteriner	66	64
Hukuk	6	6
İktisat/ İ.İ.B.F	220	223
Diğer Fakülte ve Yüksek Okullar	411	379
Toplam	1.030	996
2- İlk- Orta ve Lise		
Lise vb.	132	118
Ortaokul	3	3
Toplam	135	121
Genel Toplam	1.165	1.117

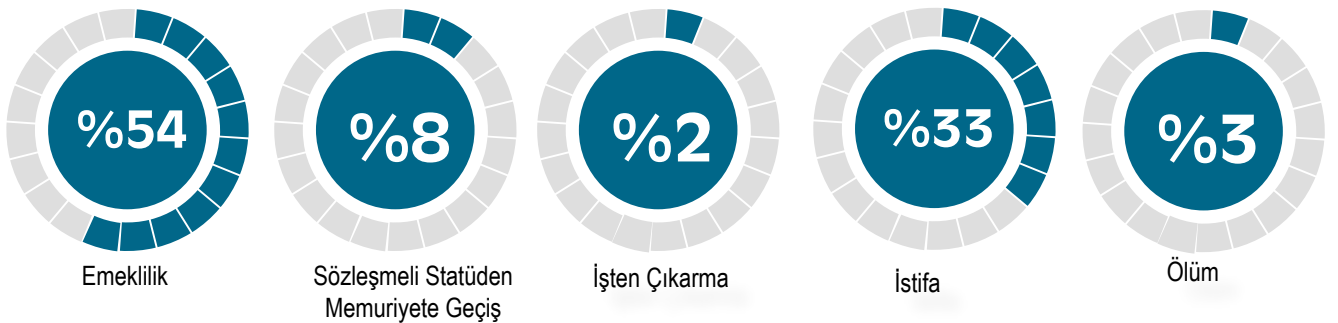
2020 Yılı İstihdamının Mesleklere Göre Dağılımı

Tablo 19. Memur ve Sözleşmeli Personelin Hareketleri

	2019 (Kişi)	2020 (Kişi)
Giriş ve Çıkış	1.123	1.166
Yıl içinde giren	125	14
Yıl içinde çıkan	82	63
Yıl sonu mevcudu	1.166	1.117
İşe Giriş Şekli		
Açıktan tayin	89	7
Naklen tayin	1	-
Göreve iade	3	-
Memuriyetten sözleşmeli statüye geçiş	1	-
Sözleşmeden memuriyete geçiş	30	-
Başkaca nedenler (3713 S.Y.Göre Atama)	1	2
Toplam	125	14
İşten Ayrılış nedenleri		
Emeklilik	41	34
Başka kuruluşa nakil	1	-
Memuriyetten sözleşmeli statüye geçiş	1	-
Sözleşmeli statüden memuriyete geçiş	30	5
İşten çıkarma	-	1
İstifa	5	21
Ölüm	4	2
Toplam	82	63

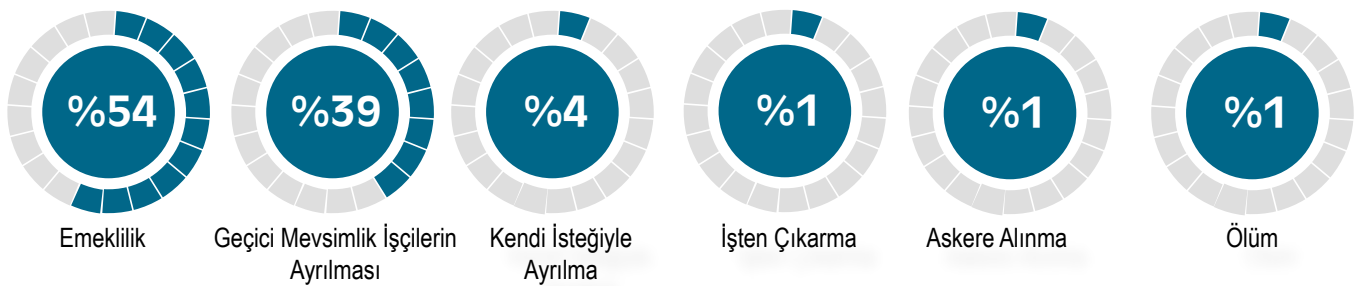
Memur ve Sözleşmeli Personelin TİGEM'den Ayrılış Nedenleri

Tablo 20. İşçi Hareketleri

	2019 (Kişi)	2020 (Kişi)
Giriş ve Çıkış		
Yıl Başı Mevcudu	1400	1234
Yıl İçinde Giren	78	72
Yıl İçinde Çıkan	244	179
Yıl sonu mevcudu	1234	1127
Giriş Şekli		
Geçici mevsimlik işçilerin başlatılması	70	69
Askerlik dönüşü	7	3
Göreve iade	1	-
Toplam	78	72
Ayrılış Şekli		
Emeklilik	160	97
Askere alınma	4	2
Ölüm	4	2
Kendi isteğiyle ayrılma	9	7
İşten çıkarma	1	1
Geçici ve mevsimlik işçilerin ayrılması	66	70
Memur ve sözleşmeli statüye geçme	-	-
Başkaca nedenler	-	-
Toplam	244	179

İşçi Personelin TİGEM'den Ayrılma Nedenleri

Tablo 21. İşçilerin Teşkilât İçindeki Dağılımı

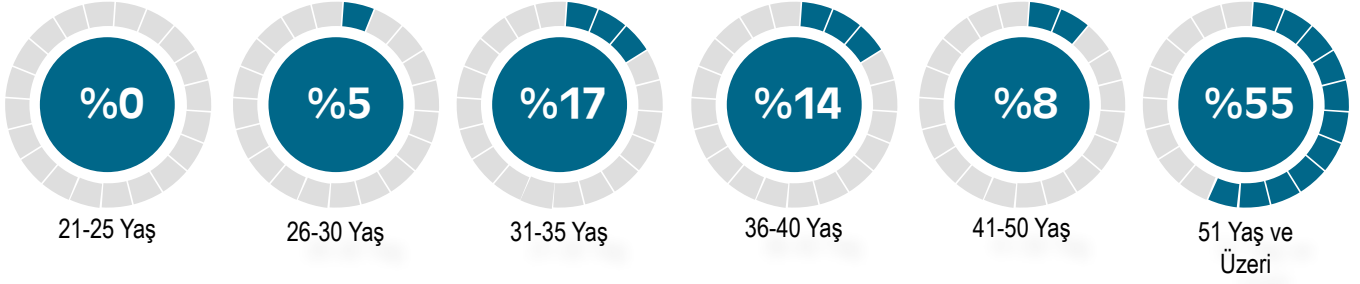
İŞLETMELER	2019 Yıl Sonu (Kişi)	2020 Yıl Sonu (Kişi)
A-Genel Müdürlük Merkez	35	29
B –İşletmeler		
Altınova-Konya	69	65
Anadolu-Eskişehir	16	16
Boztepe-Antalya	3	2
Ceylanpınar-Şanlıurfa	756	707
Çukurova-Adana	25	25
Dalaman-Muğla	7	6
Gökhöyük-Amasya	24	21
Gözlü-Konya	69	64
Karacabey-Bursa	40	39
Kazımkarabekir-Iğdır	4	3
Koçaş-Aksaray	13	11
Konuklar-Konya	12	11
Malya-Kırşehir	33	29
Polatlı-Ankara	47	36
Sultansuyu-Malatya	28	22
Türkgeldi-Kırklareli	26	19
Ulaş-Sivas	27	22
Toplam	1.234	1.127

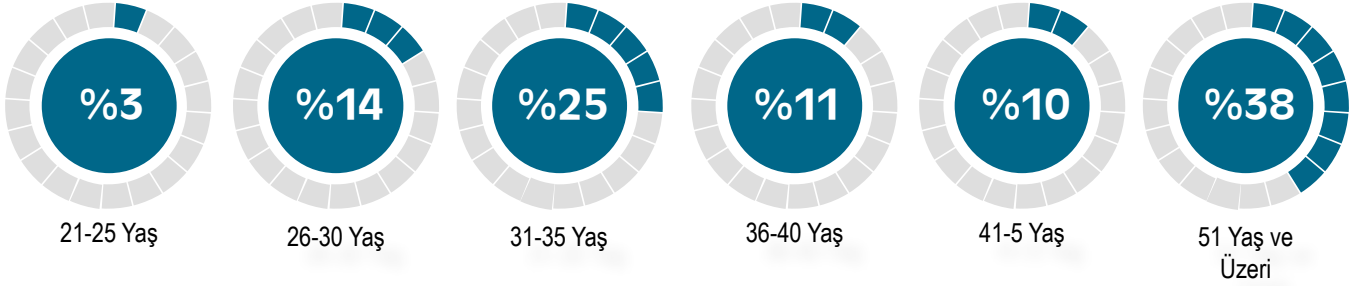
Tablo 22. Memur ve Sözleşmeli Personelin Yaş İtibariyle Dağılımı

	21-25 Yaş	26-30 Yaş	31-35 Yaş	36-40 Yaş	41-50 Yaş	51 Yaş ve Üzeri
Merkez Teşkilatı						
Kişi Sayısı)	1	13	48	40	23	153
Oranı (%)	%0.35	%4.68	%17.27	%14.39	%8.28	%55.03
Bağlı İşletmeler						
Kişi Sayısı)	27	117	206	90	83	316
Oranı (%)	%3.21	%13.94	%24.55	%10.72	%9.9	%37.68

Merkez Teşkilatı

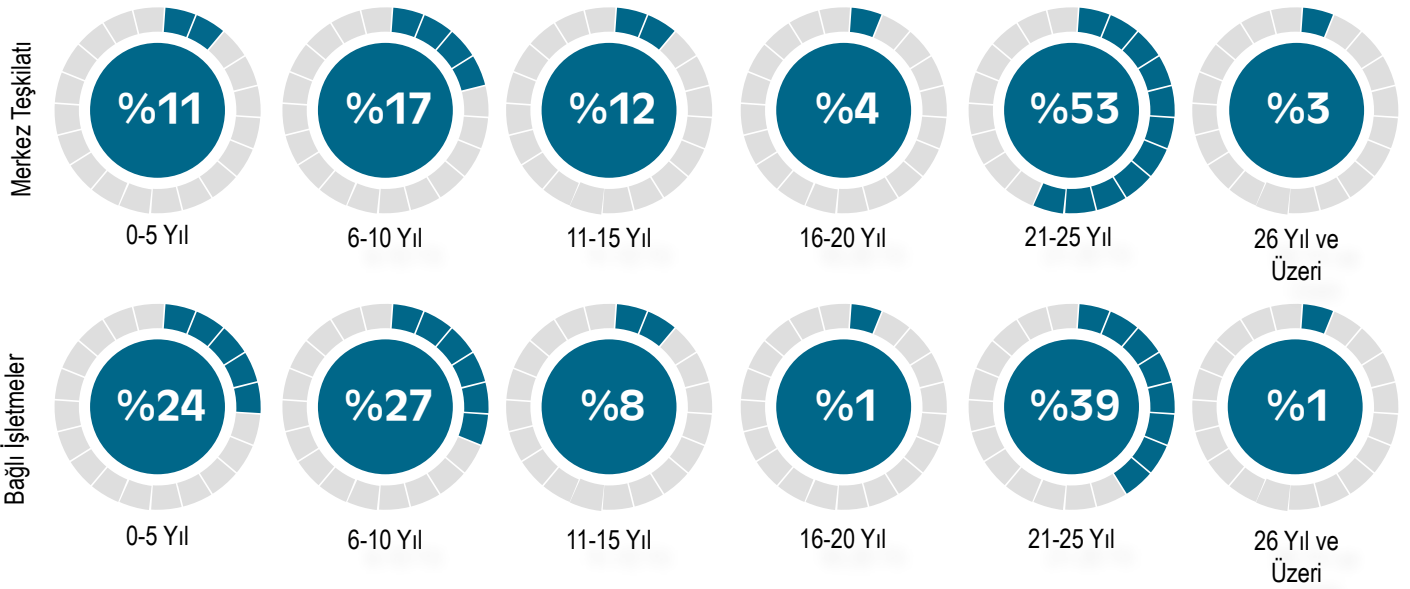

Bağlı İşletmeler

Tablo 23. Memur ve Sözleşmeli Personelin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı

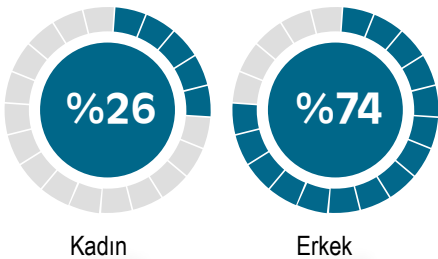
	0-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16-20 Yıl	21-25 Yıl	26 Yıl Üzeri
Merkez Teşkilatı						
Kişi Sayısı)	30	49	33	11	147	8
Oranı (%)	%10.79	%17.62	%11.87	%3.85	%53.13	%2.77
Bağlı İşletmeler						
Kişi Sayısı)	202	224	66	8	327	13
Oranı (%)	%24.07	%26.69	%7.88	%0.95	%38.98	%1.43

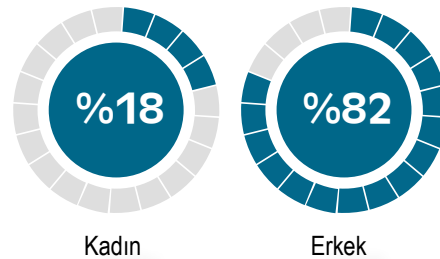
Tablo 24. Memur ve Sözleşmeli Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı

Birimi	Kadın	Erkek	Toplam
Merkez Teşkilatı (Kişi)	71	207	278
Oran (%)	%25,54	%74,46	
Bağlı İşletmeler	154	685	839
Oran (%)	%18,36	%81,64	

Merkez Teşkilatı

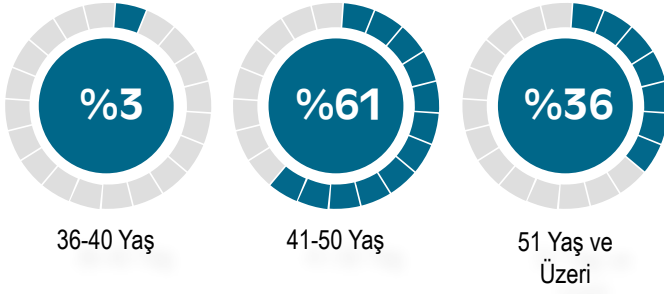
Bağlı İşletmeler

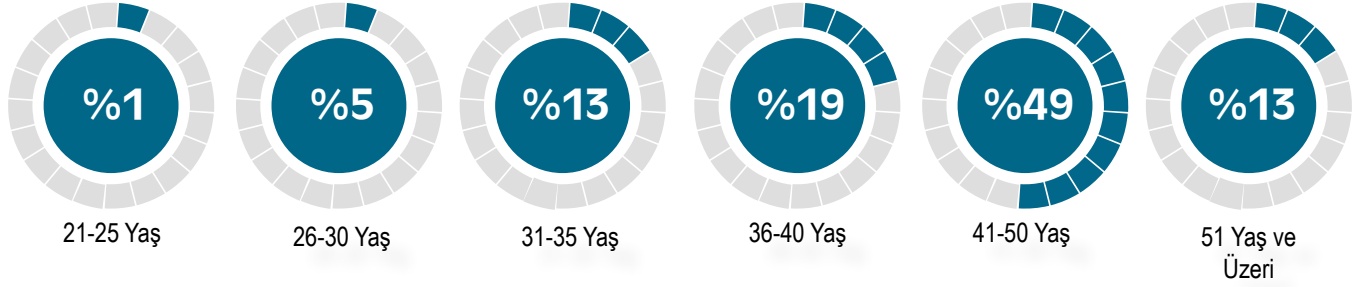
Tablo 25. Sürekli İşçilerin Yaş İtibariyle Dağılımı

	21-25 Yaş	26-30 Yaş	31-35 Yaş	36-40 Yaş	41-50 Yaş	51-Üzeri
Merkez Teşkilatı (Kişi)	-	-	-	1	20	12
Oran (%)				%3	%60.60	%36.40
Bağlı İşletmeler	6	64	154	220	568	149
Oran (%)	%0.51	%5.53	%13.8	%19.03	%48.42	%12.87

Merkez Teşkilatı

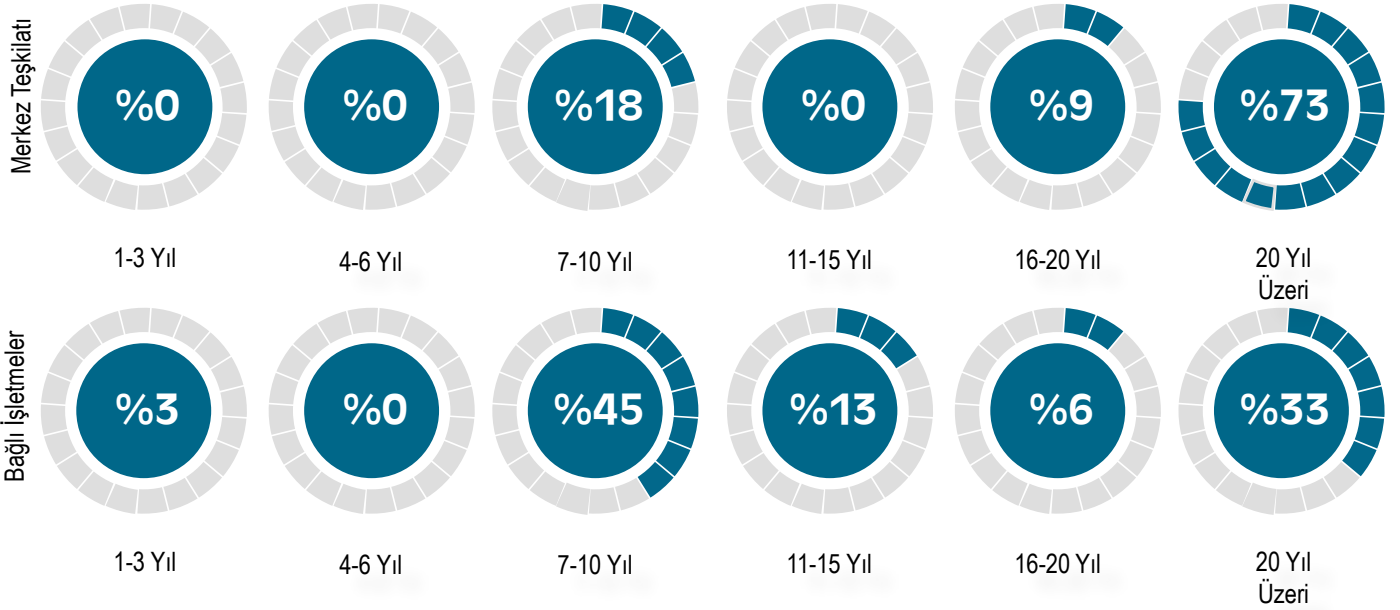

Bağlı İşletmeler

Tablo 26. İşçilerin Hizmet Süreleri

Birimi	1-3 Yıl	4-6 Yıl	7-10 Yıl	11-15 Yıl	16-20 Yıl	20-Üzeri
Merkez Teşkilatı (Kişi)	-	-	6	-	3	24
Oran (%)			%18.18		%9.10	%72.72
Bağlı İşletmeler	41	-	521	147	71	381
Oran (%)	%3.55		%44.87	%12.66	%6.11	%32.81

1.5. Sunulan Hizmetler

1.5.1. Yönetim Kurulu, Genel Müdürlük ve Diğer İdari Birimlerin Görev ve Yetkileri

TİGEM Yönetim Kurulunun teşkili, görev ve yetkileri ile Yönetim Kurulu üyelerinin atanmaları, nitelikleri, şartları, görev süreleri hakkında ve diğer ilgili hususlarda 233 sayılı KHK hükümleri uygulanır.

Yönetim Kurulu, TİGEM'in amaç ve faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve yönetimi ile ilgili gerekli her türlü kararı alır. Genel Müdür, Yönetim Kurulunun Başkanıdır. Genel Müdürün bulunmadığı hallerde, Genel Müdürün Yönetim Kurulu Üyeleri arasından görevlendireceği, Genel Müdür Vekili Yönetim Kuruluna Başkanlık yapar.

1.5.2. Genel Müdür

Karar ve icra organlarının başkanıdır. Atanması, nitelik ve şartları, görev, yetki ve sorumlulukları ile diğer hususlarda 233 sayılı KHK ve 2 nolu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi hükümleri uygulanır.

1.5.3. Genel Müdür Yardımcıları

Genel Müdür tarafından yapılan iş bölümü ve yetki çerçevesi içinde kalmak kaydı ile görev yaparlar. Atanmaları, nitelik ve şartları, görev, yetki ve sorumlulukları ile diğer hususlarda 233 sayılı KHK ve 2 nolu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi hükümleri uygulanır.

1.6. TİGEM Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

1.6.1. Teftiş Kurulu Başkanlığına İlişkin Hizmetler

TİGEM'de Genel Müdür Yardımcılığı, Daire Başkanlığı, İşletme Müdürlüğü gibi görevlerde bulunmuş Başmüfettiş ve müfettişler ile yarışma ve yeterlik sınavları sonucunda mesleğe atanmış müfettişler tarafından denetimler yapılmaktadır.

Teftiş Kurulu Başkanlığının görevleri ve icra edilen teftiş programlarının tamamı; TİGEM Teftiş Kurulu Başkanlığı Yönetmeliği, TİGEM Cevaplı Normal Teftiş İnceleme, Soruşturma ve Rehberlik Yönergesi ile genel esaslar dahilinde yapılmaktadır.

TİGEM Teftiş Kurulu Başkanlığı Yönetmeliğince Müfettişlere verilmiş olan görev yetki ve sorumluluklar Genel Müdür adına kullanılmaktadır. Teftiş, İnceleme ve Soruşturma işlemleri Kuruluşun görev alanına giren her türlü faaliyetine ilişkin olarak, mevzuat hükümlerinin uygulanmasını sağlayan, usulsüzlükleri ve hataları gerçekleşmeden önlemeyi esas alan, eğiticiliği ve rehberliği ön plana çıkaran bir anlayış içerisinde yapılmaktadır.

Teftiş Kurulu Başkanlığında 2020 yılında; 1 Teftiş Kurulu Başkanı, 4 başmüfettiş, 4 müfettiş, 3 müfettiş yardımcısı, 1 şef ve 1 memur olmak üzere toplam 14 personel görev yapmıştır.

1.6.2. Hukuk Müşavirliğine İlişkin Sunulan Hizmetler

Kuruluşun danışma birimi olan Hukuk Müşavirliği, TİGEM Görev Yetki ve Sorumluluk Yönergesinin kendisine yüklediği görevleri ifa etmektedir. Hukuk Müşavirliği ilişkide bulunduğu tüm kamu kurum ve kuruluşları ve TİGEM işletmeleri dahil tüm birimleriyle uyum içerisinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Hukuk Müşavirliği merkez teşkilatında, 2020 yılında (1) Hukuk Müşaviri (5) Avukat ve (5) büro personeli ile müşavirlik hizmetleri yürütülmüştür.

TİGEM işletmelerinde 2020 yılındaki dava ve icra takipleri vekalet sözleşmeli 10 avukat tarafından yürütülmüştür.

TİGEM işletmeleri ve merkez birimleri tarafından

TİGEM tarafından her yıl yaklaşık olarak bir milyon dekar arazide buğday, arpa, triticale ve yulaf ekimi yapılmaktadır.

Müşavirliğe ulaştırılan her konu hakkında ayrıntılı incelemeler yapılmakta olup, bütün sorunların mevzuat dahilinde usul ve hukuka uygun olarak çözümü sağlanmaktadır. Genel Müdürlük çalışmalarında ihtiyaç duyulan her aşamada da Müşavirlik olarak gerekli katkı sağlanmaktadır.

1.6.3. İç Denetim Birimine İlişkin Sunulan Hizmetler

399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 4'üncü maddesinde 18.06.2020 tarihinde yapılan düzenleme kapsamında İç Denetim Birimine; 30.09.2020 tarihi itibarı ile 3 iç denetçinin ataması yapılmıştır.

İç Denetim Birim Başkanlığı; Uluslararası Standartların ve Mevzuatın belirttiği şekilde denetimlerini yapabilmek için TİGEM İç Denetim Rehberini hazırlamış ve İç Denetim Birimi Başkanlığı Plan ve Programı kapsamında Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Denetim Evreni çalışmalarına başlanılmıştır.

1.6.4. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığına İlişkin Sunulan Hizmetler

Kalkınma planı ve yıllık programlara alınması önerilen yatırım isteklerini inceleyerek yıllık yatırım tekliflerinin hazırlanması ve uygulanmasının sağlanması, TİGEM'in yıllık iş programlarının hazırlanması, TİGEM'in çalışma konularına giren her türlü istatistikî verilerin toplanması, işletme plân ve programlarının uygulamadaki sorunlarının teknik, ekonomik ve mali yönlerin incelemesi, işletme faaliyetlerinin başarılı ve başarısız yönlerini tespit edilmesi, ülke içi kurum ve kuruluşlarla ülkeler arası işbirliği ve koordinasyonun sağlanması, kuruluşun mevzuat çalışmalarının yürütülmesi, bilgi edinme kanunu kapsamındaki vatandaş başvurularının takibi, iç kontrol sisteminin kurulması ve geliştirilmesi konularında koordinasyonun sağlanması, bilgi işlem hizmetlerinin verilmesi konularında faaliyetleri sürdürülmektedir.

1.6.5. Bitkisel Üretim Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM, ülkenin bitkisel üretimini artırmak, çeşitlendirmek ve ürün kalitesini iyileştirmek amacıyla bitkisel üretim faaliyetleri kapsamında Bitki Üretim Daire Başkanlığının bitkisel üretim faaliyetleri 5 ana başlık altında toplanmıştır

1.6.5.1. Tarla Bitkileri Üretimleri

Ülkemiz çiftçilerinin, kaliteli ve verimli sertifikalı hububat tohumu ihtiyaçlarına yönelik olarak;

- Her yıl yaklaşık olarak 1 milyon dekar serin iklim tahılları olan buğday, arpa, tritikale ve yulaf,
- Tohum üretimi, münavebe ve aynı zamanda yem bitkisi üretimi amacıyla 100 bin dekar sıcak iklim tahılı olan dane mısır,
- Tohum ihtiyacının karşılanması, toprağın azot bakımından zenginleştirilmesi, nadas alanlarının daraltılması amacıyla 50-60 bin dekar yemeklik tane baklagilleri olan mercimek ve nohut,
- Kaliteli ve yüksek verimli tohum üretimi ile münavebe amaçlı 70-80 bin dekarda endüstri bitkileri olan ayçiçeği kenevir vb. üretimleri yapılmaktadır.

TİGEM-özel sektör tohumculuk firmaları işbirliğinde ortalama 100 bin dekar arazide patates, soğan, pancar, hibrit ayçiçeği, hibrit mısır, sebze vb. tohumlarının üretimleri yapılmaktadır.

Uygulamada, toprak işlemeden itibaren özenle hazırlanan özel tohum üretim alanlarına tohumculukla ilgili yönetmeliklerde belirtilen, izolasyon mesafeleri, ön bitki şartı gibi özellikler dikkate alınarak titizlikle ekim yapılmakta, gübreleme, sulama, zirai mücadele, yabancı başak çekimi gibi gereken tüm bakım teknikleri uzman mühendisler tarafından en ileri teknik ve teknolojiler kullanılarak uygulanmakta ve hasat yapılmaktadır.

Ekilişlerde kullanılan yüksek döl kademeli çoğaltım materyallerinin tamamına yakını TİGEM'in kendi adına tescilli çeşitler ile yerli kuruluşlarca geliştirilip, ıslah edilerek tescil ettirilen kaliteli ve verimli çeşitlerden oluşmaktadır.

Diğer taraftan tohum üretim alanlarının münavebeye girmesi ve özel sektör tohumculuk firmalarının büyük ölçekli sulu tarım arazi taleplerinin karşılanması, TİGEM'in kendi üretmediği cinslerde tohumluk üretimi yapılarak ülke tohum üretimine katkıda bulunulması amacıyla; her yıl ortalama 100-120 bin dekar arazide ortak üretim veya sezonluk kiralama faaliyeti de yapılmaktadır.

1.6.5.2. Yem Bitkileri Üretimleri

Sertifikalı yem bitkisi tohumu üretimi ve işletmelerdeki hayvan varlığının kaba yem ihtiyacının karşılanması amacıyla; her yıl ortalama 330 bin dekar arazide yonca, korunga, fiğ, silajlık mısır, yem bezelyesi, İtalyan çimi, kılçıksız brom, otlak ayrığı ve diğer çayır otlarının ekimi yapılarak, tohum ve kaba yem üretimleri gerçekleştirilmektedir.

TİGEM, ülkemiz sertifikalı tohum pazarında; hububatta %33 ve yem bitkilerinde %70 paya sahiptir.

Son yıllarda ülke hayvancılığındaki ilerlemelere paralel olarak, yem bitkileri üretiminde de gerek tohum, gerekse ot üretimi bakımından kaliteli ve verimli çeşitler üretim desenine dahil edilmiştir. TİGEM' de sulu tarım alanlarının önemli bir kısmı yem bitkileri üretimlerine ayrılmıştır.

1.6.5.3. Bahçe Bitkileri Üretimleri

Bitki üretim faaliyetleri içerisinde bahçe bitkileri ortalama 130 bin dekarla önemli bir paya sahiptir.

Ceylanpınar İşletmesinde antepfıstığı ve badem, Dalaman ve Boztepe İşletmelerinde narenciye, Sultansuyu İşletmesinde kayısı üretimi yapılmaktadır. Bunların yanında, Gökhöyük ve Karacabey İşletmelerinde

ise ceviz, badem, elma, armut, şeftali, vişne, kiraz, nar ve zeytin gibi meyvelerin küçük ölçekte üretimleri yapılmaktadır.

Ceylanpınar İşletmesinde aşılı-tüplü antepfıstığı ve badem fidanı ve çöğürü, Karacabey İşletmesinde aşılı-tüplü badem fidanı ve çöğürü, Boztepe İşletmesinde virüsten ari narenciye fidanı üretimi yapılmaktadır.

1.6.5.4. Tohum Hazırlama ve Sertifikasyon Laboratuvarı Faaliyetleri

TİGEM İşletmelerindeki en son teknolojiyle donatılmış tohum hazırlama tesislerinde uluslararası standartlarda hazırlanan ve sertifikalandırılan tohumların çiftçilere satışı yapılmaktadır.

Üreticilerin tohum taleplerinin zamanında karşılanması, kapasitenin artırılması ve uluslararası standartlarda tohum tedarik etmelerinin sağlanması amacıyla özellikle son yıllarda tohum hazırlama tesislerine önemli yatırımlar yapılarak, teknolojileri yenilenmiştir.

TİGEM'in uluslararası standartlardaki sertifikalı tohum üretim kapasitesi 340 ton/saate çıkarılmıştır.

Çiftçilere dağıtılacak sertifikalı tohumların kısa sürede hazırlanması, tohumluğun sevkiyatında zaman kaybının önlenmesi, tohumda kalite ve kapasite artırımı kapsamında son yıllarda 8 işletmeye kurulan 10 adet otomatik numune alma, paketleme ve paletleme ünitesi ile tohum hazırlama tesis kapasitesi 340 ton/saate ulaşmıştır. Tohum hazırlama tesislerine 25 adet lazer teknolojisi ile çalışan Renk Ayırıcı Makine monte edilerek, çeşit safiyeti ve tohum kalitesi artırılmıştır. Böylece üretilen tohumların safiyeti %99,8'e kadar çıkarılmıştır.

Diğer yandan, Bakanlığımızdan alınan yetki devri çerçevesinde Sertifikasyon Laboratuvarı kurularak, 2016 yılından itibaren faaliyete geçirilmiştir. Sertifikasyon laboratuvarında yılda ortalama 4.000 adet numune analiz edilerek, 120 bin ton tohumluğa sertifika raporu verilmektedir.

1.6.5.5. AR-GE Faaliyetleri

AR-GE birimi tarafından; bitki ıslah ve tescil faaliyetleri, çeşit verim ve adaptasyon denemeleri, toprak analizleri-kalite analizleri ve diğer AR-GE faaliyetleri yürütülmektedir.

Son yıllarda AR-GE biriminin faaliyetleri sonucunda TİGEM adına fiğ, yonca, buğday, tritikale, korunga ve

mercimek çeşitleri ıslah edilerek, tescil ettirilmiş ve üretim izni alınmıştır.

TİGEM'in uluslararası standartlardaki sertifikalı tohum üretim kapasitesi 340 ton/saate çıkarılmıştır.

TİGEM olarak misyon ve vizyon dikkate alınarak, faaliyetlerin daha verimli gerçekleştirilmesi bakımından, 2019 yılının başından itibaren AR-GE birimi yeniden yapılandırılmış, verim ve kaliteyi artıracak çalışmalarla, demonstrasyon çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Bu doğrultuda; 2019 yılında tescil edilen 7 adet buğday çeşidi ile yurt dışından getirilen 2 buğday ve 1 tritikale çeşidinin üretiminin başlatılması, ıslahçı materyali ve elit kademe tohum üretimi, daha önce tescil ettirilen yonca, mercimek, korunga ve fiğ çeşitlerinin elit üretimleri, "Golia" buğday, "Refleksiyon" arpa ve "Kartetra" İtalyan çimi çeşitlerinin elit kademe üretimlerinin yapılması ile yurt içi ve yurt dışında belirlenen çeşitlerin verim ve adaptasyon denemelerinin kurulması, İlaç, gübre ve yeni nesil organik ve organomineral gübrelerin vb. denemelerinin yürütülmesi, Kalite ve Toprak Analiz Laboratuvarında toprak, sulama suyu, işletmelerimiz üretimi yem ve malsullerin kalite analizlerinin yapılması faaliyetleri yürütülmekte olan başlıca çalışmalardır.

1.6.6. Hayvancılık İşleri Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'in önemli bir görev alanı da ülkemizin ihtiyaç duyduğu büyük ve küçükbaş damızlıkların ıslahı ve üretimidir. Bu çerçevede mevcut kapasitesi ve önümüzdeki dönem için planlanan hayvancılık yatırımları ile damızlık taleplerinin karşılanması, verim ve kalitesi yüksek materyallerin çiftçilerimizin hizmetine sunulması hedeflenmektedir.

1.6.6.1. Damızlık Sığır Yetiştiriciliği

Sığırılık ihtisas alanı olarak belirlenen 14 işletmede, 5 ırkla damızlık sığır yetiştiriciliği faaliyetleri sürdürülmektedir. Hayvancılık faaliyetleri yürütülürken hastalıklardan ari işletmeler oluşturmak, işletmeleri uluslararası standartlara uygun hale getirmek, hayvan sağlığı hizmetlerinin yürütülmesinde çağın araçlarını kullanmak ve bu hizmetlerin etkin ve sürdürülebilir olmasını sağlamak amacıyla bilgisayar destekli modern hayvancılık tesisleri kurulmuştur.

1.6.6.2. Damızlık Koyun Yetiştiriciliği

TİGEM hayvancılığının diğer bir kolu olan damızlık koyun yetiştiriciliği 9 işletmede, 11 ırkla sürdürülmektedir. 2009-

Sığırcılık ihtisas alanı olarak belirlenen 14 işletmede, 5 ırkla damızlık sığır yetiştiriciliği ve 9 işletmede, 11 ırkla damızlık koyun yetiştiriciliği yapılmaktadır.

2020 yılları yatırımları ile tamamlanan 74 bin başlık ve inşası devam eden 10.000 başlık modern koyunculuk tesisleri ile TİGEM tarihinin en büyük koyunculuk projesi hayata geçirilmiştir.

1.6.6.3. Halep Keçisi Yetiştiriciliği

Keçi sütü ürünlerine olan talebin artmasıyla birlikte yetiştiricilerden yoğun bir şekilde gelen damızlık keçi taleplerinin karşılanması amacıyla, Ceylanpınar İşletmesinde 2013 yılında yapılan 1.000 ana başlık tesislerde Halep ırkı damızlık keçi yetiştiriciliği başlatılmış, kapasite 2020 yılında 2.250 ana başa çıkarılmıştır

1.6.6.4. Arı Yetiştiriciliği

TİGEM'in yem bitkileri ve baklagiller üretiminde verim ve kalitenin artırılmasına yönelik olarak, 2011 yılında arı yetiştiriciliğine başlanılmış olup, halen Dalaman ve Gökhöyük Tarım İşletmelerinde 5.490 kovan varlığı ile arı yetiştiriciliği sürdürülmektedir.

1.6.6.5. Gen Kaynakları Yetiştiriciliği ve Koruma

Ülkemiz gen kaynaklarının korunması ve gelecek nesillere ulaştırılması amacıyla Ceylanpınar ve Altınova İşletmelerinde Asya Ceylanı, Karacabey ve Ulaş İşletmelerinde Türk çoban köpeği (Kangal ve Akbaş) ve Anadolu İşletmesinde Ankara Tiftik Keçisi yetiştiriciliği yapılmaktadır.

1.6.7. Safkan Arap Atı Yetiştiriciliğine İlişkin Sunulan Hizmetler

Dünyadaki önemli safkan Arap atı yetiştiriciliği ve ıslahı yapılan merkezlerden olan TİGEM'in atıcılık faaliyetleri ile ilgili bakım, besleme ve sağlık konularındaki esasların

Safkan Arap atının ülkemizde safiyetinin korunması ve genetik iyileştirmenin sağlanması TİGEM'in en önemli faaliyetlerindendir.

belirlenmesi, planlamaların yapılması, özel sektöre satılan atların yarış performanslarının takip edilmesi, damızlık üretimi için ihtiyaç duyulan aygır ve kısarak alımlarının planlanması, safkan Arap atının ülkemizde safiyetinin korunması ve genetik iyileştirmesi sağlanmaktadır.

1.6.8. Tarımsal Yapılar ve Sulama Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'e bağlı işletmelerdeki tarım arazilerinde toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi, etkin ve verimli olarak kullanılması için gerekli olan tüm alt ve üst yapı ve tesisleri ile bu yapı ve tesislerin gerektirdiği elektrifikasyon işlerinin projelendirilmesi, projelerin gerçekleştirilmesi ve uygulanması ile işletme ve bakım faaliyetlerinin yürütülmesi konularında; işletmelerin yer altı ve yer üstü su kaynaklarının en ekonomik şekilde, gelişen teknolojiye paralel olarak etkin sulama sistemleri ile kullanılması sağlanmaktadır.

1.6.9. Tarımsal Mekanizasyon ve İnşaat İşlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

Yurtiçinde ve yurtdışında gelişen teknolojiyi takip ve tetkik ederek, TİGEM işletmelerinde mekanizasyon ve tarımsal tesis ile ilgili yatırımların projeli yatırım programına alınması, tesis, makine ve ekipmanlarının tarım tekniğine uygun, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması, TİGEM işletmeleri arasında gerekli makine ve alet tahsislerinin düzenlenmesi, üretim maliyetlerinin azaltılması ve rasyonel çalışılması için ihtiyaç duyulan tesis ve makinelerin temin edilmesi, TİGEM İşletmelerindeki mevcut bina ve tesislerin düzenli bakım ve onarımlarının yapılması sağlanmaktadır.

1.6.10. Mali İşlere İlişkin Sunulan Hizmetler

Kanun, kararname, tüzük ve yönetmelikler doğrultusunda gerekli muhasebe sistem ve politikalarının tespit edilmesi ve uygulanması, faaliyetlerin parasal ifadelerini kabul edilmiş standartlarla karşılaştırılarak, sonuçlarının rapor halinde düzenlenmesi, Kuruluşun sermaye ihtiyacının tespit edilmesi ve karşılanması ile ilgili programların hazırlanması ve uygulanması, Teşekkülün uzun, orta ve kısa vadeli hedeflerini tespit ederek Teşekkül kârı ve gelişmesi üzerine etkilerinin gösterilmesi, nakit akış programlarının hazırlanması, mali yatırımlarla ilgili politikaların koordine ve idare edilmesi, bankalar ve diğer kredi kuruluşlarından kredi sağlanması ve geri ödenmesine yönelik tüm işlemlerin yürütülmesi, vergi ile ilgili iş ve işlemlerin yürütülmesi, Teşekkülün bilanço, gelir tablosu, yıllık faaliyet raporu ve diğer mali raporlarının hazırlanması, maliyet analizlerinin yapılması ile ilgili iş ve işlemler yürütülmektedir

1.6.11. Ticari Faaliyetlere İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM üretimi her türlü damızlık, tohum, fide ve fidanın fiyatının tespit edilmesi, dağıtıcı kuruluşlar ile damızlık, tohum, fide ve fidan dağıtımı konusunda düzenlenecek protokollerin imzalanması ve takibinin yapılması, stok planlamalarının yapılması, yurtiçi ve yurtdışı piyasa fiyatlarının ve miktar hareketlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi, mamul ve mahsullerin pazarlama ve satış işlemlerinin yürütülmesi, Kuruluşun üretim faaliyeti ve yatırımları için ihtiyaç duyulan her türlü mal ve hizmetlerin, yurtiçi ve yurtdışından plan ve programa göre satın alınmasının yapılması ile ilgili iş ve işlemler yürütülmektedir.

1.6.12. Destek Hizmetleri İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'in sosyal hizmetler, yayın, tanıtım, koruma güvenlik ve sivil savunma faaliyetlerinin yürütülmesi, web sayfasında güncelleme ve yeni veri girişlerinin yapılması, protokol hizmetlerinin tertip, tanzim ve takip edilmesi,

basımı yapılacak ve satın alınacak kitap, dergi, broşür, afiş vb. basılı yayınlarla film ve sinevizyon gibi görsel materyallerin basımı, hazırlanması veya satın alınması, sosyal tesislerin işletilmesi, konutların mevzuat ve yönerge esaslarına göre tahsis işlemlerinin yürütülmesi, araçların sevk ve idaresi faaliyetleri ile ilgili iş ve işlemler yürütülmektedir.

1.6.13. Emlak ve İştirakler İşlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'in emlak, iştirakler ve kiralama ile ilgili faaliyetlerin mevzuata ve teşekkül amaçlarına uygun olarak kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda yürütülmesi, kiraya verilen işletmeler için; taahhüt edilen yatırımların yapılıp yapılmadığının kontrol edilmesi, tarımsal amaç ve faaliyetler dışında bir üretim yapılıp yapılmadığı yapılan yatırımların niteliği, arazinin belirtilen amaç doğrultusunda kullanımı ve işletme bütünlüğünün korunması gibi temel faktörlerin kontrol edilmesi ile ilgili iş ve işlemler yürütülmektedir.

TİGEM'İN AMAÇ ve FAALİYETLERİ

2. TİGEM'İN AMAÇ ve FAALİYETLERİ

TİGEM, tarım ve tarıma dayalı sanayinin ihtiyacı olan her türlü mal ve hizmetleri üretmek amacı ile kurulmuştur.

Tablo 27. TİGEM 2019-2023 Stratejik Planında Yer Alan Amaç ve Hedefleri

AMAÇ- HEDEF NO	AMAÇLAR- HEDEFLER
Amaç 1	Tarımsal üretimde verim ve kalite yükseltilerek üretim artırılabacaktır.
Hedef 1.1	Bitkisel üretimde; sertifikalı tohum ve mahsul üretimleri kademeli olarak artırılabacaktır.
Hedef 1.2	Özel sektör firmalarıyla işbirliği içerisinde tohum üretim alanları 150.000 dekar çıkarılacaktır.
Hedef 1.3	7.979 dekar olan bahçe bitkileri üretimlerinde GLOBALGAP 45.000 dekar çıkarılacak, tarla bitkileri üretiminde 100.000 dekar İyi Tarım uygulamasına geçilecektir.
Hedef 1.4	2019 yılından itibaren lifli bitkiler tohumu üretimi başlatılacaktır.
Hedef 1.5	Ülkemiz gen kaynaklarının korunması adına 1027 çeşitte Ata tohumlarının çoğaltılması ve tanımlanması konusunda çalışmalar yapılacaktır.
Amaç 2	Tarımsal üretim sahalarının tarımsal, fiziki altyapısı iyileştirilecektir.
Hedef 2.1	Bitkisel üretimde verim ve kalitenin artırılması için 942.500 dekar olan sulu tarım arazi varlığı 1.090.500 dekar çıkarılacaktır.
Hedef 2.2	2023 yılına kadar bitkisel üretimde çevreye duyarlı uygulamalar geliştirilecektir.
Amaç 3	AR-GE faaliyetlerinde etkinlik artırılabacaktır.
Hedef 3.1	Bitkisel üretimde TİGEM tescilli çeşit sayısı 7'den 12'ye çıkarılacaktır.
Hedef 3.2	Koyunculuk alanında ıslah çalışmaları devam ettirilecektir.
Hedef 3.3	Kuraklığa toleranslı hububat çeşit sayısı artırılabacaktır.
Hedef 3.4	2023 yılına kadar yerli sebze tohumculuğunun geliştirilmesi projesi kapsamında sebze sektörünün tohum talepleri yurtiçi üretimlerinden karşılanmasına katkı sağlanacaktır.
Amaç 4	Kurumsal kapasite geliştirilecektir.
Hedef 4.1	Kuruluş bünyesindeki birimlerin bilişim altyapısı geliştirilecektir.
Hedef 4.2	İnsan kaynaklarında norm ve performans sistemi etkin olarak uygulanacaktır.
Hedef 4.3	2020 yılına kadar mal ve hizmet alımlarında kurumsallaşma çalışmaları tamamlanacaktır.
Hedef 4.4	Stratejik yönetimin etkinliğinin artırılması için iç kontrol sisteminin oluşturulması tamamlanacaktır.
Amaç 5	Hayvansal üretimde verimlilik artırılabacaktır.
Hedef 5.1	2023 yılına kadar damızlık kapasitesi; sığır yetiştiriciliğinde 16.000 ana başa, koyun yetiştiriciliğinde 120.000 ana başa çıkarılacaktır.
Hedef 5.2	2020 yılı sonuna kadar pilot bir işletmede özel sektör firmaları işbirliğinde damızlık hayvan yetiştiriciliğine başlanacaktır.
Hedef 5.3	2023 yılına kadar hayvan hastalıkları ile ilgili mücadele hizmetleri geliştirilerek verim ve kalite artırılabacaktır.
Hedef 5.4	2023 yılına kadar hayvansal üretimde İyi Tarım Uygulamasına geçilecektir.
Hedef 5.5	Safkan Arap atı yetiştiriciliğinde 393 ana kadro sayısı 480'e çıkarılacaktır.
Amaç 6	Tarımsal ürün arzında pazar payı artırılabacaktır.
Hedef 6.1	2023 yılına kadar sertifikalı tohum ve damızlık satışları kademeli olarak artırılabacaktır.
Hedef 6.2	Kuruluşumuzca düzenlenen bilgilendirme toplantısı sayısı ile katılım sağlanan organizasyonların sayısı artırılabacaktır.

2.1. YATIRIMLAR

Projeli Yatırımlar

Tarım sektörünün temel girdilerinden olan sertifikalı tohum ve üstün vasıflı damızlık üretimi ve ülkemiz çiftçilerine pazarlanması ana ekseninde faaliyet gösteren TİGEM'in söz konusu faaliyetlerinde etkinliğin artırılarak

sürdürülmesi amacıyla, 2019-2020 yıllarında uygulamaya koyduğu projelere ilişkin yatırım programı kapsamında cari dönem fiyatları ile ödenek ve harcama durumları aşağıdaki cetvelde sunulmuştur.

Tablo 28. TİGEM'in 2019-2020 Yılları Projeli Yatırım Programı Ödenek ve Harcama Durumu (Bin TL)

Proje Adı	2019		2020	
	Ödenek	Harcama	Ödenek	Harcama
Muhtelif Fizibilite	200	51	0	0
Hayvansal Üretimi Geliştirme	63.350	54.011	69.840	34.348
Tarımsal Yapılar ve Tesisler	24.000	20.295	18.481	10.119
Tarımsal Sulama	6.000	3.161	13.000	8.615
Mekanizasyon ve Bilgi Sistemleri	20.250	17.048	-	-
Muhtelif İşler	1.200	0	48.799	46.535
DAP Koyun. Geliştir.	0	0	0	0
Elek. Traktöre Dönüşüm	0	0	7.880	0
Doğa Çiftliklerinin Geliştirilmesi Projesi	0	0	2.000	0
Toplam	115.000	94.566	160.000	99.617

a) Tarımsal Sulama Projesi

2020 yılında 13.000.000 TL ödenekten toplam 8.615.058 TL harcama yapılarak;

- Urfa/Ceylanpınar İşletmesine Fıstıklık Tesisine Damla Sulama Sistemi Tesis Edilmesi (1.148 da)+ Dalgıç +ENH alımı,
 - Adana/Çukurova İşletmesine ENH tadilatı,
 - Bursa/Karacabey İşletmesinde derin kuyu açılması(13 adet)
 - Kırşehir/Malya İşletmesinde Yarı sabit yağmurlama Sulama Sistemi Tesis Edilmesi (871 da),
 - Antalya/Boztepe İşletmesinde Damla Sulama Sistemi Tesis Edilmesi (2.310 da),
 - Ankara /Polatlı İşletmesinde ENH tesis edilmesi, (6.000 m)
 - Iğdır/ Kazımkarabekir İşletmesinde su isale hattında yenileme, (1.040 m)
 - Kırklareli/Türkgeldi İşletmesinde derinkuyu kuyu açılması, 1 adet
- yatırımları gerçekleştirilmiştir.

b) Muhtelif İşler Projesi

2020 yılında 48.799.000 TL ödenekten toplam 46.534.934 TL harcama yapılarak;

- Büyük güçlü (200 BG) traktör alımı (Ceylanpınar İşletmesine 10 adet),
 - Orta güçlü (110 BG) traktör alımı (muhtelif işletmelere 112 adet),
 - Küçük güçlü (90 BG) traktör alımı (muhtelif işletmelere 16 adet),
 - Bahçe traktörü (55 BG) alımı (Boztepe İşletmesine 2 adet),
 - Traktör Otomatik Uydu Dümenleme Sistemi alımı (muhtelif işletmelere 50 adet),
 - Yem bitkileri ve hayvancılık ekipmanları alımı (muhtelif işletmelere 17 adet),
 - Pnömatik ekim makinesi alımı (Ceylanpınar İşletmesine 20 adet)
 - Muhtelif alet ve ekipman alımı (muhtelif işletmelere 9 adet),
 - İş Makinesi alımı (muhtelif işletmelere 11 adet),
- yatırımları gerçekleştirilmiştir.

c) Tarımsal Yapılar ve Tesisler Projesi

2020 yılında 18.481.000 TL ödenekten toplam 10.118.913 TL harcama yapılmıştır;

- İhata duvarı yatırımı (Boztepe İşletmesinde 700 m., Altınova İşletmesinde 15 km.),
- Bina bakım ve onarım inşaatları (muhtelif işletmeler).

d) Hayvansal Üretimi Geliştirme Projesi

2020 yılında 69.840.000 TL ödenekten toplam 34.348.067 TL harcama yapılarak;

- Damızlık Sığır Tesisi ünite tamamlama yatırımları (Anadolu, Ceylanpınar, Gökhöyük, Dalaman, Kazımkarabekir, Koçaş, Konuklar, Türkgeldi, Gözlü, Polatlı, Sultansuyu İşletmeleri),
- Damızlık Koyun Tesisi yapımı (1.000 başlık) (Altınova ve Anadolu İşletmelerinde 2'şer adet, Ceylanpınar İşletmesinde 10 adet, Gözlü İşletmesinde 3 adet, Gökhöyük İşletmesinde 1 adet) yapımı başlatılmış (toplam 18.000 başlık) ve 2021 yılı içerisinde tamamlanması hedeflenmiştir.
- Damızlık koyun tesisi ünite tamamlama yatırımları (Polatlı, Ceylanpınar, Gökhöyük, Malya ve Ulaş İşletmelerinde)
- At Tavlası ünite tamamlama yatırımları (Anadolu İşletmesi at tavalası bakımı, Karacabey İşletmesi yem silosu ve Sultansuyu İşletmesinde yem silosu)
- At Tavlası yapımı yatırımı (Sultansuyu İşletmesinde 100 başlık at tavalası yatırımına başlanmış ve 2021 yılında tamamlanması hedeflenmiştir)

2020 Yılı Projesiz Yatırım Programı Uygulamaları

e) Bitkisel Tesis Yatırımları

I. Projesiz yatırımlar kapsamında 2020 yılında bahçe tesislerinin üretime geçinceye kadar bakım giderleri için toplam 20.425.304 TL harcama gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda;

- 7.932 dekar Antep fıstığı,

- 357 dekar badem,

- 155 dekar ceviz,

- 1.074 dekar narenciye,

- 2.989 dekar park-ağaç,

- 690 dekar koruyucu orman şeridi,

üretime henüz geçmeyen ve bakımda olan tesisler için ödenekleri çerçevesinde harcamaları yapılmıştır.

II. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar kapsamında 2020 yılında yeni yapılan yonca, korunga ve mera tesisleri ile bakımdaki tesisler için 15.434.995 TL harcama gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda;

- 10.793 dekar yonca,

- 14.920 dekar korunga,

• 658 dekar çayır mera, yeni tesisleri kurulmuş, bakımdaki tesisler için ödenekleri çerçevesinde harcamaları yapılmıştır.

• 2.600 dekar yonca, 2.400 dekar korunga ve 16.307 dekar suni çayır mera, bakımdaki tesisler için ödenekleri çerçevesinde harcamaları yapılmıştır.

f) Demirbaş-Mefruşat

Genel Müdürlük merkez ve işletmelerinde ihtiyaç duyulan demirbaş ve mefruşat alımları için 2020 yılında toplam 4.305.541 TL harcama gerçekleştirilmiştir.

g) İrat Hayvanları

Hayvancılık faaliyetlerinin sürdürüldüğü işletmelerde koç, kısırak ve boğa gibi irat hayvanları alımları için 2020 yılında herhangi bir harcama yapılmamıştır.

Tablo 29. 2020 Yılı Yatırım Programında Yer Alan Projeleri

Projeler	Projenin		Başlangıçtan 2020 Yılı Sonuna Kadar		2020 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı		2020 yılında		Gerçekleşme	
	Yıllar İtibariyle Süresi	Son Tutarı (Bin TL)	Nakdi Ödeme (Bin TL)	Fiziki Yatırım (Bin TL)	(Bin TL) Nakdi Ödeme (Bin TL)	(Bin TL) Fiziki Yatırım	Nakdi (%)	Fiziki (%)	Tümünde 2020	
A-Etüd Proje İşleri		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam (A)		0	0	0	0	0	0	0	0	0
B- Devam Eden Projeler										
2019 A03-142113 Hayvansal Üretimi Geliştirme Projesi	2019-2023	206.277	58.338	58.338	69.840	34.348	34.348	28,3	49,2	49,2
2019 A02-142168 Tarımsal Yapılar ve Tesisler Projesi	2019-2023	162.516	29.946	29.946	18.481	10.119	10.119	18,4	54,8	54,8
Toplam (B)		368.793	88.284	88.284	88.321	44.467	44.467	23,9	50,3	50,3
C- Yeni Projeler										
2020 A02 142186 Muhtelif İşler Projesi	2020-2020	48.799	46.552	46.552	48.799	46.535	46.535	95,4	95,4	95,4
2020A02- 93341 Tarımsal Sulama Projesi	2020-2023	114.945	8.615	8.615	13.000	8.615	8.615	7,5	66,3	7,5
2020A02-152990 Elektrikli Traktöre Dönüşüm Projesi	2020-2021	7.880	0	0	7.880	0	0	0,0	0,0	0,0
2020A02-152993 Doğa Çiftliklerinin Geliştirilmesi Projesi	2020-2020	2.000	0	0	2.000	0	0	0,0	0,0	0,0
Toplam (C)		173.624	55.167	55.167	71.679	55.150	55.150	31,8	76,9	31,8
Toplam (A+B+C)		542.417	143.451	143.451	160.000	99.617	99.617	26,4	62,3	62,3
D-Yatırım programında yer almayan harcamalar										
-Bitkisel Tesis Yatırımları	2020-2020	21.171	20.425	20.425	21.171	20.425	20.425	20,425	96,5	100,0
-Demirbaş mefruşat	2020-2020	20.000	4.306	4.306	4.306	4.306	4.306	100,0	21,5	100,0
-İrad hayvanları-Sperma	2020-2020	2.775	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Toplam (D)		43.946	24.731	24.731	43.946	24.714	24.714	56,3	56,2	56,2
E-Özel tükenmeye tabi varlık Yatırımları	2020-2020	16.000	15.435	15.435	16.000	15.435	15.435	96,5	96,5	96,5
Toplam (E)		16.000	15.435	15.435	16.000	15.435	15.435	96,5	96,5	96,5
Genel Toplam (A+B+C+D+E)		601.798	183.617	183.617	219.381	139.766	139.766	30,5	63,7	30,5

2.2. 2020 YILI ÜRETİM FAALİYETLERİ

2.2.1. Bitkisel Üretim Faaliyetleri

2.2.1.1. İklimsel Değerlendirme

Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Bu bölgede yer alan ve TİGEM arazi varlığının %50'sine sahip olan Ceylanpınar İşletmesinde buğday ekilişine 24 Eylül 2019 tarihinde başlanmıştır. İşletmede 15 Eylül 2019 tarihi ile 30 Nisan 2020 tarihi arasındaki 237 günlük periyodun; toplam 58 günü (%25) yağışlı geçmiştir. Son 20 yıllık ekiliş üzerine düşen toplam yağış ortalaması 268,3 mm iken, 2020 yılında 344,5 mm olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam Beyazkule ünitesinde 404,0 mm, Gökçayır ünitesinde 337,0 mm olmuştur (1 Ekim 2019-31 Mayıs 2020 arası). Bu dönemdeki son on yıllık ekiliş üzeri toplam yağış ortalaması ise 281,7 mm iken, 2019-2020

Ceylanpınar Tarım İşletmesi, TİGEM
arazi varlığının % 50'sine sahiptir.

döneminde %22 oranında daha fazla olmuştur. Ekiliş sürecinde en yağışlı geçen ay Aralık/2019 ayı olmuş ve bu ayda 97,0 mm yağış almıştır. Yetiştirme dönemi boyunca Kasım/2019 ayında 3 gün, Ocak/2020 ayında 3 gün ve Şubat/2020 ayı içerisinde 7 gün olmak üzere toplam 13 gün olmak üzere sıcaklıklar 0 oC'nin altına düşmüştür. Şubat/2020 ayında en düşük sıcaklık -7,4 oC olarak gerçekleşmiştir. Bu durum neticesinde buğdayda don zararları yaşanmıştır. Mayıs ayında 01 Mayıs 2020 ve 09 Mayıs 2020 tarihlerindeki şiddetli rüzgâr ve yağış buğday, arpa, fiğ ve mercimekte bitkilerin yatmasına ve danede dökülmelere sebebiyet vermiştir.

Bunun yanında, yağış ve hava şartlarının etkisiyle bazı buğday çeşitlerinde yoğun pas hastalığı oluşmuştur. Bu nedenle, ikinci kez parsellerde ilaçlama yapılmıştır.

Mercimek ekilişlerinde yağışlar nedeyle antraknoz, mildiyo ve solgunluk gibi hastalıklar ortaya çıkmıştır. Tohumluk fiğ ekilişlerinde hasat öncesi yağış ve dolu sebebiyle bitkide yatmalar meydana gelmiştir

Orta Anadolu Bölgesi

Bu bölgede yer alan ve TİGEM arazi varlığının %35'ini oluşturan Altınova, Anadolu, Gökhöyük, Gözlü, Koçaş, Konuklar, Malya ve Polatlı işletmelerinde son 20 yıllık ekiliş üzerine düşen yağış ortalaması 291,6 mm iken, 2019-2020 sezonunda %4,6 oranında daha az yağış alınmış, ortalama yağış miktarı 278,3 mm olarak gerçekleşmiştir.

Bölgedeki işletmelerde; toplam 369.721 dekar hububat ekilişi yapılmıştır (52.644 dekar sulu, 317.077 dekar kuru). Eylül-Ekim/2019 ayları arasında ekim tamamlanmış,

yağışların büyük kısmı Aralık/2019 ve Mart/2020 ayları arasında alınmıştır. Eylül/2019-Kasım/2019 ayları arasında gerçekleşen yağışlar yeterli olmadığından çıkışlar daha çok Aralık/2019 ayı içerisinde alınan yağışlarla gerçekleşmiştir. Özellikle hububat ekilişleri için gerekli olan yağış Nisan/2020 ve Mayıs/2020 aylarında yeteri kadar alınamamıştır. Sıcaklık değerleri de geçen yılların 2-3 °C üzerinde kaydedilmiştir. Ekilişler bu durumdan olumsuz etkilenmiş, bu dönemde havaların da sıcak gitmesi sebebi ile bitkide kuraklık stresi ve kuru alanlarda önemli miktarda verim düşüklükleri yaşanmıştır.

Bölge genelinde; 15 Mayıs-21 Mayıs tarihleri arasında düşük nem, yüksek sıcaklık dereceleriyle beraber esen rüzgarlar görülmüştür. Söz konusu hava koşulları çiçeklenme ve dane dolumu dönemlerinde olan hububat ekilişlerinde tozlanma ve dane dolumunda nispeten olumsuz etki yapmıştır. Havanın yağışsız ve kurak geçmesi kuru ziraat alanlarında bitkilerin susuz kalmasına bağlı olarak kuraklık zararı şeklinde de kendini göstermiştir.

Yüksek sıcaklık derecelerinden sonra ani sıcaklık artışı olmuş, 22 Mayıs tarihinde gündüz 33 °C sıcaklık değeri görülürken, gece -1,-3 °C'lere düşen sıcaklıklar ölçülmüş, bu dönemde "kırağı" olayı da yaşanmıştır. 22 Mayıs 2020-25 Mayıs 2020 tarihleri arasında yüksek nem, düşük sıcaklık dereceleriyle beraber esen rüzgarlar görülmüştür. Düşük sıcaklıkla beraber görülen yüksek nem dereceleri, sıcaklığın daha düşük olarak hissedilmesine neden olmuştur. Düşük sıcaklık dereceleri çiçeklenme ve dane doldurma döneminde olan hububat ekilişlerinde; yapraklarda kuruma, çiçeklerin tozlanması ve dane dolumuna olumsuz etki yapması nedeniyle nispeten verim kayıplarına sebep olmuştur. Bu durum fiğ, silajlık mısır, tohumluk korungalarda da verim düşüklüğüne neden olmuştur.

Altınova işletmesinde 22.06.2020 tarihinde yağın hızlı ve etkili dolu yağışı buğday ve arpa parsellerinde yer yer yatmalara ve başak sıyımalarına neden olmuş, yatan yerlerde verim kayıpları görülmüştür.

Gökhöyük işletmesinde yaşanan fırtına nedeniyle kenevir ekilişinin bir kısmında bitkilerin sapalarında kırılma ve yatmalar olmuştur.

Sahil Bölgeleri

Bu bölgede yer alan ve TİGEM arazi varlığının %6'sını oluşturan Boztepe, Çukurova, Dalaman, Karacabey ve Türkgeldi işletmelerinde son 20 yıllık ekiliş üzerine düşen yağış ortalaması 611,4 mm iken, 2020 yılında %2 daha az yağış alınmıştır. Bölgedeki ekiliş üzerine alınan yağış miktarı 599,4 mm olmuştur.

Çukurova işletmesinde; ekiliş üzerine toplam 738 mm yağış alınmıştır. Aralık/2019 ayında 319 mm olmak

üzere Aralık/2019-Şubat/2020 ayları arasında 505,0 mm yağış ölçülmüş, şiddetli yağışlar sonucu su baskınları ve göllenmeler oluşmuş kuru ve sulu ziraat alanlarının bitkilerin büyük çoğunluğu sular altında kalmıştır. Sıcaklıkların da 10-15 °C'lere yükselmesi ve rutubetin artması ile kuru ve sulu ziraat alanları da bazı parsellerde yer yer yaprak ve saplarda pas hastalığı görülerek, mücadele yapılmıştır.

Dalaman işletmesinde; 2019-2020 sezonunda Kasım/2019 ayında 135,7 mm ve Aralık/2019 ayında 402,5 mm gibi oldukça fazla olmak üzere, ekiliş üzerine toplam 851,6 mm yağış alınmış, bu durum tohumlukların çimlenme ve çıkışından bitki gelişimine kadar olumsuz etkilere sebep olmuş, münavebe uygulanmasına rağmen işletmenin bazı bölgelerinde daha çok fungal hastalık görülerek, mücadele uygulanmıştır. Sezonda ortalama sıcaklıkların, Ocak/2020 ayında 10,8 oC, Şubat/2020 ayında 12 oC ve Mart/2020 ayında 13,6 oC olmasından dolayı bitkilerin fizyolojik gelişimleri hızlı olmuş ve şubat ayında erken başaklanma yaşanmıştır.

Karacabey işletmesinde; bitkilerde kardeşlenme döneminin yaşandığı Ocak/2020, Şubat/2020 ve Mart/2020 ayları döneminde mevsim normallerinin üzerinde seyreden hava sıcaklıkları büyüme ve gelişmeyi hızlandırmış, Mart/2020 ayı sonu Nisan/2020 ayı başında erken sapa kalkma ile kardeşlenme süreci tamamlanmıştır. Özellikle ilkbahar aylarında alınan düzenli yağışlar, metrekarede yeterli bitki sayıları, bölgede önemli oranlarda zarar ve kayıplara sebebiyet veren kök ve kök boğazı hastalıklarının zamanında ve etkili kontrolü verim üzerine olumlu etki yapmıştır. Ancak, Mayıs/2020 ayında dört gün sıcak rüzgarların esmesi dane dolum dönemindeki buğday üzerine olumsuz etki yapmıştır. Ayrıca, hasat dönemi öncesi Haziran/2020

ayında yaşanan fırtınalı yağış kısmi yatmalara neden olmuştur.

Türkgeldi işletmesinde; ekim tamamlandıktan sonra çimlenmeler ve bitki gelişimleri yağışa paralel olarak geç gerçekleşmiştir. İşletme yağış grafiğinin aylara dağılımı incelendiğinde Kasım/2019 ve Aralık/2019 aylarında son 3 yılın en düşük yağışı alınmıştır. Ekim sonrasında ve kış döneminde yağışın az olmasından dolayı kış öncesi dönemde bitkiler, kardeşlenme ve kök gelişimini yeterince tamamlayamadan kışa girmişlerdir. Kök gelişimi ve kardeşlenmenin yeterli düzeyde olmaması verimi etkileyen önemli unsurlardandır. 2020 yılı üretim sezonunda Nisan ve Mayıs aylarında sıcaklığın mevsim normallerinin altında seyretmesi, tüm Trakya'da olduğu gibi işletmede de verim düşüklüğüne sebep olmuştur. Mayıs ayının ortalarında (15.05.2020-24.05.2020) hava sıcaklığının ülke ortalamasının üzerinde olması (32,1°C) buğdaylarda fizyolojik olum dönemini hızlandırmış, tanede nişasta dolum süresinin kısılmasına neden olmuştur. Başaklanma dönemi sonunda–hasat öncesi dönemde (Mayıs 94,8 mm, Haziran 130 mm) sürekli devam eden yağışlar bitkide başak küfüne neden olmuş ve verimi olumsuz etkilemiştir.

Doğu Anadolu Bölgesi

Bu bölgede yer alan ve TİGEM arazi varlığının %9'unu oluşturan Sultansuyu, Kazımkarabekir ve Ulaş işletmelerinde son 20 yıllık ekiliş üzerine düşen yağış ortalaması 273,7 mm iken, 2020 yılında %14 civarında artışla 312,1 mm yağış alınmıştır. Bölgede genel olarak iklim değerleri bakımından anaormal bir durum yaşanmamıştır. Sultansuyu işletmesinde 20 yıllık ortalamaya göre %53 oranında daha fazla yağış alınmış, bu da verime olumlu yansımıştır.

Tablo 30. İşletmeler İtibariyle Ekilişler Üzerine Düşen Yağış Miktarı

İşletme Adı	20 Yıllık Ekiliş Üzerine Düşen Yağış (mm)	2019-2020 Ekiliş Üzerine Düşen Yağış (mm)
Altınova-Konya	292,1	294,0
Anadolu-Eskişehir	289,2	315,0
Boztepe-Antalya	791,5	667,2
Ceylanpınar-Şanlıurfa	277,7	344,5
Çukurova-Adana	612,9	738,0
Dalaman-Muğla	874,8	851,6
Gökhöyük-Amasya	304,5	283,0
Gözlü-Konya	299,3	279,6
Karacabey-Bursa	426,8	450,0
Kazımkarabekir-Iğdır	222,8	202,8
Koçaş-Aksaray	284,3	294,0
Konuklar-Konya	289,1	284,0
Malya-Kırşehir	276,9	219,0
Polatlı-Ankara	280,3	258,0
Sultansuyu-Malatya	279,5	427,0
Türkgeldi-Kırklareli	371,1	290,2
Ulaş-Sivas	324,4	306,5

2.2.1.2. Tarla Bitkileri Üretimleri

TİGEM işletmelerinde 2020 yılında tarla bitkileri grubu içerisinde serin iklim tahılları grubunda buğday, arpa, tritikale ve yulaf, sıcak iklim tahılları grubunda dane mısır, endüstri ve lif bitkileri olarak ayçiçeği ve kenevir, baklagiller grubunda mercimek ve nohut üretimleri yapılmıştır.

2019-2020 ekilişlerinde; 6'sı makarnalık ve 18'i ekmeklik olmak üzere toplam 24 buğday çeşiti yer almıştır.

dekarı kuruda olmak üzere toplam 891.136 dekar alanda buğday ekimi yapılmıştır. Ekilişlerde; 6'sı makarnalık ve 18'i ekmeklik olmak üzere toplam 24 buğday çeşiti yer almıştır. Bu ekilişin; %63'ünü Ceylanpınar, %29'unu Altınova, Polatlı, Gözlü ve Malya işletmeleri, %8'ini ise diğer 11 işletmenin ekilişleri oluşturmuştur.

Sonbahar dönemindeki kuraklık nedeniyle 2020 yılında Ceylanpınar İşletmesinde 3.941 dekar buğday ekili alan terkin edilmiştir.

TİGEM'de 2020 yılı güzlük ekim döneminde, suluda 429.394 dekar ve kuruda 495.832 dekar olmak üzere toplam 925.226 dekar buğday ekimi gerçekleştirilmiş ve 319.409 ton üretim hedeflenmiştir.

2.2.1.2.1. Hububat Üretimi

Buğday Üretimi

TİGEM'in 16 işletmesinde 2019-2020 sezonu için, 2019 yılı güz döneminde; 450.600 dekarı suluda ve 440.536

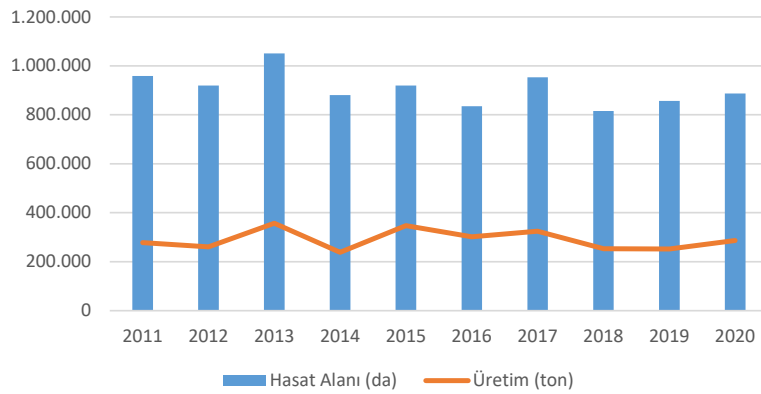
Tablo 31. Buğday Üretim Verileri

İşletmeler	2018					2019					2020				
	Ekilen (da)	Hasat (da)	Üretim (Ton)	Verim (kg/da)	Ekilen (da)	Hasat (da)	Üretim (Ton)	Verim (kg/da)	Ekilen (da)	Hasat (da)	Üretim (Ton)	Verim (kg/da)	Ekilen (da)	Hasat (da)	Üretim (Ton)
Altınova-Konya	97.123	89.954	15.655	174	89.887	89.827	17.654	197	91.713	91.713	27.146	253			
Anadolu-Eskişehir	8.139	8.139	2.949	362	10.270	10.270	2.930	285	12.502	12.502	3.816	305			
Boztepe-Antalya	1.042	1.042	491	472	744	272	107	393	605	605	364	602			
Ceylanpınar-Şanlıurfa	538.639	494.979	164.873	333	530.182	526.020	165.636	315	559.585	555.644	187.684	338			
Çukurova-Adana	17.829	17.829	8.473	475	20.396	20.396	6.544	321	22.586	22.586	7.907	350			
Dalaman-Muğla	9.550	9.550	4.689	491	9.950	9.950	4.163	418	9.477	9.477	4.502	475			
Gökhöyük-Amasya	8.425	8.425	1.911	227	7.833	7.833	3.246	415	8.341	8.341	3.640	437			
Gözü-Konya	35.153	35.153	10.608	302	37.329	37.329	10.518	282	32.322	32.322	9.727	301			
Karacabey-Bursa	14.956	14.956	6.301	421	10.404	10.404	3.790	364	11.500	11.500	6.153	535			
Koçuş-Aksaray	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Konuklar-Konya	4.857	4.857	1.561	322	7.420	7.420	2.506	338	5.245	5.245	1.804	344			
Malya-Kırşehir	50.791	50.791	15.815	311	51.810	51.810	10.186	197	50.452	50.452	10.380	206			
Polatlı-Ankara	79.776	79.776	19.365	243	81.319	81.319	21.710	267	80.488	80.488	20.934	260			
Sultansuyu-Malatya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Türkgedi-Kırklareli	555	555	197	356	4.555	4.555	2.673	587	6.120	6.120	2.364	386			
Ulaş-Sivas	100	100	16	160	13.803	-	-	-	200	200	56	280			
Toplam	866.935	816.106	252.905	310	862.099	857.405	251.664	294	891.136	887.195	286.479	323			

Tablo 32. Buğday Hasat Alanları ile Üretim ve Verimleri

Yıllar	Buğday Üretimi								
	Kuruda Üretim			Suluda Üretim			Genel Üretim		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2011	791.281	196.148	248	167.952	81.840	487	959.233	277.987	290
2012	592.688	121.421	205	327.389	138.723	424	920.077	260.144	283
2013	638.665	199.394	312	411.890	157.755	383	1.050.555	357.149	340
2014	428.726	73.551	172	451.695	164.878	365	880.421	238.429	271
2015	580.286	182.165	314	339.848	164.935	485	920.134	347.100	377
2016	430.143	95.061	221	404.858	206.661	511	835.001	301.722	361
2017	542.392	118.211	218	410.823	206.124	502	953.215	324.335	340
2018	416.950	77.206	185	399.156	175.698	440	816.106	252.905	310
2019	493.051	133.556	271	364.354	118.108	324	857.405	251.664	294
2020	436.595	108.657	249	450.600	177.823	395	887.195	286.479	323
Ortalama	535.078	130.537	240	372.857	159.255	432	907.934	289.791	319

Buğday Üretimi

Arpa Üretimi

Orta Anadolu Bölgesindeki 6 işletme ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki 1 işletmede 2019-2020 sezonu için 2019 yılı güz döneminde 6 çeşitle 17.734 dekarı sulu ve 80.025 dekarı kuru olmak üzere toplam 99.759 dekar alanda sertifikalı tohum üretim amaçlı arpa ekilişi yapılmıştır.

Yangın nedeniyle 2020 yılında Altınova işletmesinde 25 dekar alan terkin edilmiştir. Dolayısıyla, 99.759 dekar

olarak ekilen arpa ekilişlerinden 99.754 dekarı hasat edilebilmiş, 28.772 ton arpa üretimi yapılmıştır. Verimler; suluda 476 kg/da, kuruda 248 kg/da ve ortalama 289 kg/da olarak gerçekleşmiştir.

TİGEM'in 7 işletmesinde 2020 yılı güzlük ekim döneminde gerçekleştirilen, suluda 16.813 dekar ve kuruda 78.378 dekar olmak üzere toplam 95.191 dekar arpa ekimi ile 2021 yılı için 26.534 ton mahsul üretimi hedeflenmiştir.

Tablo 33. Arpa Üretimi

İşletme Adı	2018				2019				2020			
	Ekilen (da)	Hasat (da)	Üretim (Ton)	Verim	Ekilen (da)	Hasat (da)	Üretim (Ton)	Verim (kg/da)	Ekilen (da)	Hasat (da)	Üretim (Ton)	Verim
Altınova-Konya	31.687	31.687	6.340	200	25.004	25.044	5.026	201	31.121	31.096	7.868	253
Ceylanpınar-Ş.Urfa	6.458	6.458	2.327	360	6.383	6.383	1.953	306	6.693	6.693	3.208	479
Gözlü-Konya	29.447	29.447	7.415	252	26.722	26.722	5.220	246	29.447	29.447	6.701	228
Koçaş-Aksaray	3.909	3.909	1.804	462	5.834	5.730	2.761	482	6.460	6.460	3.205	496
Konuklar-Konya	10.346	10.346	3.160	306	8.697	8.697	1.462	168	10.428	10.428	3.131	300
Malya-Kırşehir	11.202	11.202	4.116	367	16.455	16.455	3.632	221	11.202	11.202	2.895	258
Sultansuyu-Malatya	6.707	6.682	1.839	275	6.739	6.739	2.101	312	4.408	4.408	1.765	400
Toplam	99.756	99.731	27.002	271	95.834	95.730	22.155	231	99.759	99.734	28.772	289

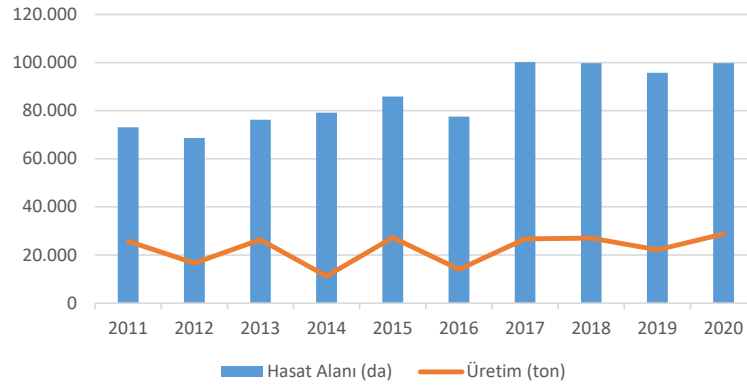

Tablo 34. Arpa Üretim Verileri

Yıllar	Arpa Üretimi								
	Kuruda Üretim			Suluda Üretim			Genel Üretim		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2011	71.062	24.797	349	2.071	920	444	73.133	25.717	352
2012	66.761	15.904	238	1.919	726	378	68.680	16.630	242
2013	74.004	25.282	342	2.207	1.105	500	76.211	26.386	346
2014	74.850	9.611	128	4.282	1.628	380	79.132	11.239	142
2015	79.132	24.207	306	6.801	3.092	455	85.933	27.299	318
2016	61.075	6.998	115	16.469	7.072	429	77.544	14.070	181
2017	82.530	18.971	230	17.639	7.777	441	100.169	26.738	267
2018	84.369	20.856	247	15.362	6.146	400	99.731	27.002	271
2019	78.875	15.843	201	16.855	6.311	374	95.730	22.155	231
2020	82.025	20.339	248	17.709	8.433	476	99.734	28.772	289
Ortalama	75.468	18.281	242	10.131	4.321	426	85.600	22.601	264

Arpa Üretimi

Tritikale Üretimi

Tritikale üretimi 2020 yılında Ulaş İşletmesinde yapılmıştır. 2018-2019 sezonu için 2019 güz döneminde 3 çeşitle 873 dekarı sulu ve 18.210 dekarı kuru olmak üzere toplam 19.083 dekar arazide sertifikalı tohum üretim amaçlı tritikale ekilişi yapılmıştır.

Ekilişin bulunduğu Ulaş işletmesinde; ekiliş üzerine 2019-2020 sezonunda 306,5 mm yağış alınmış olup, 20 yıllık yağış ortalamasından (324,4 mm) %5,5 daha azdır. 2019 yılı sonbaharındaki yağış miktarının azlığına rağmen,

Ocak/2020 ayından itibaren yetiştirme sezonunda düzenli olarak alınan yağışlar verim düşüklüğünü önlemiştir.

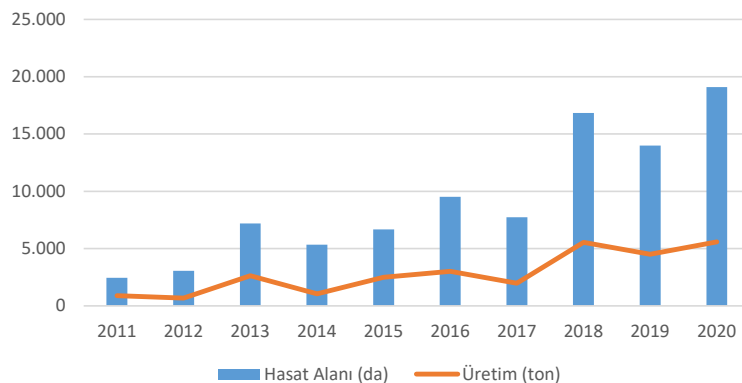
2020 yılı hasat döneminde toplamda 5.584 ton mahsül elde edilmiştir. Verimler suluda 457 kg/dekar, kuruda 285 kg/dekar ve ortalama 293 kg/dekar olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılı güzlük ekim döneminde gerçekleştirilen, suluda 1.379 dekar ve kuruda 10.961 dekar olmak üzere toplam 12.340 dekar tritikale ekimi ile 2021 yılı için 3.907 ton mahsül üretimi hedeflenmiştir.

Tablo 35. Tritikale Üretim Verileri

Yıllar	Tritikale Üretimi								
	Kuruda Üretim			Suluda Üretim			Genel Üretim		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2011	2.000	666	333	445	235	528	2.445	900	368
2012	2.420	386	159	645	293	454	3.065	679	221
2013	6.560	2.310	352	625	317	507	7.185	2.627	366
2014	4.350	659	151	998	395	396	5.348	1.054	197
2015	5.376	1.846	343	1.301	655	504	6.677	2.501	375
2016	8.391	2.476	295	1.130	529	468	9.521	3.005	316
2017	6.483	1.322	204	1.489	535	360	7.972	1.972	233
2018	16.161	5.233	324	677	317	469	16.838	5.550	330
2019	12.788	4.022	315	1.195	480	402	13.983	4.502	322
2020	18.210	5.185	285	873	399	457	19.083	5.584	293
Ortalama	8.274	2.411	291	937,8	415,5	443	9.187	2.837	309

Tritikale Üretimi

Yulaf Üretimi

TİGEM'de 2012 yılından itibaren tohum ve mahsul üretim amaçlı üretimine başlanan yulafın, Sultansuyu işletmesinde 2019-2020 sezonu için 2019 güz döneminde bir (1) çeşitle 2.958 dekar sulu ve 980 dekar kuru olmak üzere 3.938 dekar alanda mahsul ve sertifikalı tohum üretim amaçlı ekilişi yapılmıştır.

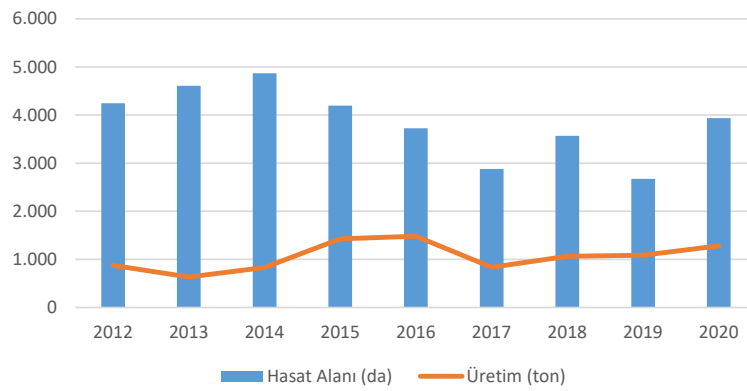
2020 yılı hasadı sonucunda suluda verim 352 kg/da, kuruda verim 246 kg/da ve ortalama verim 326 kg/da olarak gerçekleşmiş, toplam 1.283 ton mahsul elde edilmiştir.

Sultansuyu İşletmesinde 2020 yılı güzlük ekim döneminde gerçekleştirilen suluda 1.308 dekar ve kuruda 1.103 dekar olmak üzere toplam 2.411 dekar yulaf ekimi ile 2021 yılı için 748 ton üretim hedeflenmiştir.

Tablo 36. Yulaf Üretim Verileri

Yıllar	Yulaf Üretimi								
	Kuruda Üretim			Suluda Üretim			Genel Üretim		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2012	-	-	-	4.246	873	206	4.246	873	206
2013	-	-	-	4.609	634	137	4.609	634	137
2014	820	34	41	4.052	798	197	4.872	832	171
2015	472	81	173	3.724	1.349	362	4.196	1.430	341
2016	-	-	-	3.724	1.482	398	3.724	1.482	398
2017	1.198	182	152	1.682	655	389	2.880	837	291
2018	851	101	118	2.718	966	355	3.569	1.066	299
2019	450	131	291	2.223	955	430	2.673	1.086	406
2020	980	241	246	2.958	1.042	352	3.938	1.283	326
Ortalama	795	128	161	2.893	961	332	3.688	1.089	295

Yulaf Üretimi

2.2.1.2.2. Endüstri Bitkileri Üretimi

Dane Mısır Üretimi

Hububat ekiliş alanlarının münavebeye girmesi amacıyla, 2020 yılında Altınova, Ceylanpınar, Çukurova, Dalaman ve Karacabey Tarım İşletmelerinde 96.942 dekar yemlik dane mısır ekilişi yapılmıştır.

Ceylanpınar TİM'deki 87.809 da ekilişin tamamı II. üründür. 2020 yılı içerisindeki TİGEM'de hasat edilen toplam dane mısır alanı 96.942 dekar olup, bunun 7.933 dekarı I. ürün, 89.009 dekarı II. üründür. Toplam 96.942 dekar alandan 104.706 ton ürün ve 1.081,1 kg/dekar ortalama verim alınmıştır.

Ancak, 2019 yılında Ceylanpınar TİM'de hasat döneminde alınan yoğun yağışlar sebebiyle, 2019 yılı II. ürün ekilişinin 38.324 dekarının hasadı 2020 yılına sarkmış ve hasadı 2020 yılında yapılmıştır. Ceylanpınarın 2020 yılına devreden üretim alanı ve bu alandan elde edilen üretim miktarı 2020 yılı dane mısır hasat verileri üzerine eklendiğinde ve genelde 31.12.2020 tarihi itibarıyla bilanço kayıtları esas alındığında; TİGEM'de hasat edilen toplam dane mısır hasat alanı 135.266 dekar olup, toplam 138.214 ton ürün ve 1.021,8 kg/da ortalama verim alınmıştır.

Tablo 37. I. Ürün Dane Mısır Üretim Verileri

İşletmeler	2018			2019			2020		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Altınova/Konya	-	-	-	1.460	1.683	1.153	2.555	2.349,50	920
Anadolu/Eskişehir	-	-	-	385	228	593	-	-	-
Boztepe/Antalya	-	-	-	432	440	1.020	-	-	-
Ceylanpınar/Ş. Urfa	-	-	-	5.565	3.126	562	-	-	-
Çukurova/Adana	-	-	-	2.054	1.889	920	1.581	1.735	1.097
Dalaman/Muğla	700	875	1.250	700	876	1.251	700	884	1.262
Karacabey/Bursa	-	-	-	1.134	1.254	1.106	3.097	3.340	1.079
Toplam	700	875	1.250	11.730	9.496	810	7.933	8.308	1.047

Tablo 38. II. Ürün Dane Mısır Üretim Verileri

İşletmeler	2018			2019			2020		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Ceylanpınar/Ş. Urfa	63.899	53.955	844	108.578	92.231	849	126.133	128.616	1.020
Dalaman/Muğla	2.000	1.940	970	2.210	2.221	1.005	1.200	1.291	1.076
Toplam	65.899	55.895	848	110.788	94.452	853	127.333	129.907	1.020

Tablo 39. Toplam Dane Mısır Üretim Verileri

İşletmeler	2018			2019			2020		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Altınova/Konya	-	-	-	1.460	1.683	1.153	2.555	2.350	920
Anadolu/Eskişehir	-	-	-	385	228	592	-	-	-
Boztepe/Antalya	-	-	-	432	440	1.019	-	-	-
Ceylanpınar/Ş. Urfa	63.899	53.955	844	114.143	95.357	835	126.133	128.616	1.020
Çukurova/Adana	-	-	-	2.054	1.889	919	1.581	1.735	1.097
Dalaman/Muğla	2.700	2.815	1.043	2.910	3.097	1.064	1.900	2.174	1.144
Karacabey/Bursa	-	-	-	1.134	1.254	1.106	3.097	3.340	1.078
Toplam	66.599	56.770	852	122.518	103.947	848	135.266	138.214	1.022

Karacabey İşletmesinde 2020 yılında kamu ve özel sektör tohumculuk firmalarıyla hibrit mısır tohumu üretimi amacıyla 1.497 dekar sulu tarım arazisinde ortak ve çeşitli lisans anlaşması çerçevesinde üretim yapılmış, bu üretimden 338,6 ton ürün elde edilmiş ve verimi 226,2 kg/da olarak gerçekleşmiştir.

Ayrıca İşletmenin kendisinin yapmış olduğu hibrit tohumluk dane mısır üretiminden ise, 500 dekar alandan 218,7 ton üretim, 437,5 kg/da verim alınmıştır. Toplamda 1.997 dekar tohumluk mısır ekiminden 557,3 ton üretim, 279,1 kg/da verim elde edilmiştir.

Tablo 40. Hibrit Mısır Üretim Verileri

İşletmeler	2018			2019			2020		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Karacabey/Bursa	3.093	589	191	2.618	993	379	1.997	557	279

Ayçiçeği Üretimi

TİGEM'e ait 5 işletmede münavebe amacıyla 2020 yılında 74.059 dekar arazide yağlık ayçiçeği üretimi yapılmış, 18.508 ton ürün elde edilmiş ve ortalama verim 249,9 kg/dekar olarak gerçekleşmiştir. Bir işletmede ise (Altınova)

5.056 dekar alanda sözleşmeli tohumluk ayçiçeği üretimi yapılmış, 455 ton tohum elde edilmiş ve verim 90,0 kg/da olarak gerçekleşmiştir. Tohumluk ve mahsül olmak üzere 6 işletmede ayçiçeği üretimi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 41. Yağlık Ayçiçek Üretim Verileri

İşletme Adı	2018			2019			2020		
	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Ceylanpınar-Şanlıurfa	9.738	2.629	270	78.645	13.253	168	57.963	14.704	254
Çukurova-Adana	-	-	-	9.322	1.803	193	9.822	1.820	185
Dalaman-Muğla	-	-	-	1.852	739	399	3.777	1.402	371
Karacabey-Bursa	1.850	245	132	1.100	345	314	1.757	325	185
Türkgeldi-Kırklareli	-	-	-	1.310	363	277	740	257	348
Sultansuyu-Malatya	-	-	-	612	1223	200	-	-	-
Toplam	11.588	2.874	248	92.841	16.626	179	74.059	18.508	250

Tablo 42. Özel Sektör Tohumculuk Firmaları ile Hibrit Ayçiçeği Tohumu Üretimi

İşletmeler	2018			2019			2020		
	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Altınova-Konya	6.205	760	122	6.205	618	100	5.056	455	90
Gözlü-Konya	-	-	-	606	37	62	-	-	-
Toplam	6.205	760	122	6.811	656	96	5.056	455	90

Kenevir Üretimi:

Endüstriyel kenevirin farklı kullanım alanları ve faydalarının ülke gündemine getirilerek farkındalık yaratılmasıyla birlikte, üreticilerin bu bitkiye karşı ilgisi artırmıştır. Ancak, ülkemizde özellikle üretimin en önemli girdisi olan tohum temini konusunda yaşanan sıkıntı nedeniyle, Bakanlığımız tarafından 2019 yılında kenevir üretimi konusunda çalışmalar başlatılmış, kuruluşumuza tohum üretimi görevi verilmiş, yerli tohumun geliştirilmesi ve çoğaltılması öncelikli hedeflerden birisi olarak belirlenmiştir.

Çiftçilerimizin kenevir tohumu taleplerine cevap verebilmek amacıyla; TİGEM'in tohum üretim ve dağıtımını yapması, yeni kenevir çeşitleri tescil edilinceye kadar, üreticilerimizin kenevir tohumluğu ihtiyacını karşılamak için;

piyasadan temin edilecek tohumların, Gökhöyük işletmesinde çoğaltılması yine bu işletme vasıtasıyla sözleşmeli üretim modeli ile tohum üretilmesi planlanmış ve 2019 yılında işletmede 40 dekar alanda ekim yapılmış, Samsun/Vezirköprü ilçesi Narlısaray mahallesinden 27 üreticiyle 127 dekarda yapılan sözleşmeli üretim gerçekleştirilerek, toplam 167 dekar alanda üretim yapılmıştır.

2020 yılında da; ekim alanı artırılarak, Gökhöyük Tarım İşletmesi Müdürlüğünde 1.174 da alanda yine Narlısaray popülasyonunun ekimi gerçekleştirilmiştir. Bundan elde edilen 54.150 kg mahsülden 45.190 kg tohum hazırlanmış olup, önceki yıldan devreden 4.369 kg tohumla beraber, toplam 49.559 kg Narlısaray kenevir tohumu 2021 yılı ekim döneminde satışa sunulacaktır.

Tablo 43. Kenevir Üretimi

İşletme Adı	2018			2019			2020		
	Hasat (da)	Üretim (kg)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (kg)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (kg)	Verim (kg/da)
Gökhöyük-Amasya	-	-	-	40	3.219	81	1.174	54.150	46

Yemeklik Dane Baklagil Üretimleri

Kırmızı Mercimek Üretimi

Ceylanpınar İşletmesinde tohumluk amaçlı üretimi yapılan buğday alanlarının münavebeye girmesi ve toprağın fiziksel yapısının iyileştirilmesi amacıyla, geniş alanlarda bir baklagil bitkisi olan kırmızı mercimek ekimi yapılmaktadır.

2019-2020 ekim sezonunda Ceylanpınar işletmesinde 47.360 dekar sulu alanda kırmızı mercimek ekimi yapılmış olup, yetiştirme sezonu içerisinde yoğun alınan yağışlar sebebiyle kırmızı mercimek ekilişlerinde antraknoz, mildiyo ve solgunluk gibi hastalıklar ortaya çıkmıştır. Ülkemizde yeşil aksam ilaçlaması şeklinde herhangi bir fungusit uygulaması bulunmayan söz konusu hastalıkla mücadelede kültürel önlemlere ağırlık verilmiştir. 2020 yılında yapılan hasattan 4.700 ton ürün alınmış, verim 99,2 kg/da olarak gerçekleşmiştir.

Nohut Üretimi

Nohut bitkisi de tıpkı kırmızı mercimek gibi münavebeye girmesi ve toprağın fiziksel yapısının iyileştirilmesi bakımından önemli bir bitki olup, 2020 yılında Gökhöyük işletmesinde tohumluk amaçlı üretimi yapılmıştır.

2020 yılında Gökhöyük İşletmesinde nohut ekim alanı 439 dekar olup, bunun tamamı tohumluk üretim amaçlıdır. Bu ekilişten toplam 15,5 ton ürün alınmış ve verim 35,3 kg/dekar olmuştur. 2020 yılında 70 ton devir, 11 ton üretim olmak üzere toplam 81 ton civarında tohumluk tedarik edilmiş olup, bunun yaklaşık 70 tonu 2021 yılında dağıtımı yapmak üzere piyasaya sunulacak, 11 tonu ise ekilişlerde kullanılacaktır.

Tablo 44. İşletmeler İtibariyle Yemeklik Dane Baklagil (Nohut-Kırmızı Mercimek) Üretim Verileri

İşletmeler	Cinsi	2018			2019			2020		
		Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Ceylanpınar-Şanlıurfa	Mercimek	68.147	7.378	108	80.483	3.460	43	47.360	4.700	99
Altınova-Konya	Nohut	500	20	40	500	29	58	-	-	-
Gökhöyük-Amasya	Nohut	1.531	115	92	1.576	163	103	439	16	35
Mercimek Toplamı		68.147	7.378	108	80.483	3.460	43	47.340	4.700	99
Nohut Toplamı		2.031	135	66	2.076	192	92	439	16	35

2.2.1.2.3. Yem Bitkileri Üretimi

TİGEM işletmelerinde 2020 yılında yem bitkileri olarak; yonca, korunga, fiğ, yem bezelyesi, italyan çimi, çayır mera bitkileri ve silajlık mısır üretimleri yapılmıştır.

Yonca Üretimi:

Hayvan yetiştiriciliğinin en önemli girdilerinden olan kaba yemler içerisinde yoncanın özel bir yeri vardır. Kaba yemler içerisinde protein ve diğer besin elementleri yönüyle

birinci sırada yer alan yonca, özellikle sığır yetiştiriciliğinin en önemli besin kaynağını oluşturmaktadır. Bu kapsamda, damızlık sığır yetiştiriciliği yapılan işletmelerde ihtiyacı karşılamak üzere 2020 yılında 49.018 dekar sulu tarım arazisinde 48.681 ton kuru ot üretimi yapılmış ve verimi 993 kg/da olarak gerçekleşmiştir.

Sertifikalı yonca tohumu üretilmesi amacıyla; 2020 yılında 8.343 dekar araziden 249 ton çepelli mahsül üretilmiştir.

Tablo 46. Yonca Üretim Verileri

Ürün Cinsi	2018			2019			2020		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)
Yonca (Kuru Ot)	43.148	53.148	1.232	43.997	48.151	1.094	49.018	48.681	993
Yonca (Çepelli Tohum)	10.963	338	31	15.322	258	17	8.343	249	30
Toplam	54.111	-	-	59.319	-	-	57.361	-	-

Tablo 46. İşletmeler itibarıyla Yonca Kuru Ot Üretimi

İşletmeler	2018			2019			2020		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)
Altınova/Konya	1.726	2.805.000	1.625	1.331	1.465.000	1.101	1.553	2.350.000	1.513
Anadolu/Eskişehir	4.890	4.718.145	965	3.591	3.231.900	900	3.661	3.167.550	865
Ceylanpınar/Ş. Urfa	15.886	20.562.405	1.294	16.817	21.523.810	1.280	22.611	21.353.270	944
Çukurova/Adana	947	1.490.500	1.574	937	1.045.500	1.116	598	690.840	1.155
Dalaman/Muğla	839	1.282.850	1.529	760	1.311.338	1.725	740	1.501.137	2.029
Gökhöyük/Amasya	997	1.620.128	1.625	865	1.989.000	2.299	1.259	2.218.600	1.762
Gözlü/Konya	5.318	6.854.480	1.289	6.194	5.363.000	866	5.122	4.800.270	937
Karacabey/Bursa	2.730	3.415.000	1.251	3.034	3.186.000	1.050	3.803	3.042.500	800
Kazımkarabekir/Iğdır	783	625.930	799	983	576.500	586	583	467.180	801
Koçaş/Aksaray	2.699	3.413.250	1.265	3.619	2.897.500	801	3.158	3.362.500	1.065
Konuklar/Konya	-	-	-	206	322.200	1.564	206	301.500	1.464
Malya/Kırşehir	1.209	1.451.000	1.200	1.202	914.000	760	1.207	1.034.000	857
Polatlı/Ankara	2.839	3.133.385	1.104	2.549	2.359.080	925	2.103	1.935.330	920
Sultansuyu/Malatya	1.054	956.000	907	978	1.148.000	1.174	739	1.138.500	1.541
Türkgeldi/Lüleburgaz	600	580.225	967	300	335.000	1.117	955	813.000	851
Ulaş/Sivas	631	240.000	380	631	482.850	765	720	504.740	701
Toplam	43.148	53.148.298	1.232	43.997	48.150.678	1.094	49.018	48.680.917	993

Tablo 47 Yonca Tohum Üretimleri

İşletmeler	2018			2019			2020		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)
Altınova/Konya	3.299	99.000	30	3.825	115.000	30	3.469	105.000	30
Anadolu/Eskişehir	548	35.800	65	548	14.800	27	991	24.480	25
Ceylanpınar/Ş. Urfa	3.686	125.650	34	7.732	61.000	8	510	16.150	32
Gökhöyük/Amasya	1.339	32.480	24	1.832	24.000	13	1.800	42.480	24
Gözlü/Konya	1.268	31.700	25	834	29.720	36	834	33.360	40
Konuklar/Konya	823	13.240	16	551	13.580	25	739	27.380	37
Toplam	10.963	337.870	31	15.322	258.100	17	8.343	248.850	30

Fiğ Üretimi

Önemli bir kaba yem kaynağı olan fiğın, kuru ot ve tohum üretimi amaçlı, kuru ve sulu tarım alanlarında münavebe bitkisi olarak ekimi yapılabilen fiğın üretimi, her yıl artan miktarlarda TİGEM işletmelerinde yapılmaktadır. 2020 yılında 42.941 dekar fiğ kuru ot üretim alanından

17.654 ton kuru ot ve 800 dekar fiğ yaş ot üretim alanından da 1.559 ton hasıl elde edilmiştir.

Sertifikalı tohum üretimi amacıyla; Ceylanpınar İşletmesinde 10.218 dekar Adi fiğ, Orta Anadolu İşletmeleri ve Ceylanpınar İşletmesinde 24.853 dekar Macar fiği olmak üzere toplam 35.071 dekardan 2.410 ton çepelli mahsül üretimi yapılmıştır

Tablo 48. Fiğ Üretim Verileri

Ürün Cinsi	2018			2019			2020		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)
Fiğ (Yeşil Ot)	10.343	12.284	1.188	1.679	2.239	1.334	800	1.559	1.949
Fiğ (Kuru Ot)	78.080	26.840	344	43.108	17.349	402	42.941	17.654	411
Fiğ (Çepelli Tohum)	32.900	2.463	75	32.907	1.961	60	35.071	2.410	69

Korunga Üretimi

Önemli bir kaba kaynağı olan Korunga bitkisinde kuru ot üretimi için; 2020 yılında Altınova İşletmesinde üretim yapılmış olup, 2.000 dekar alandan 350 ton kuru ot üretimi yapılarak 188 kg/da verim elde edilmiştir.

Tohum üretim amaçlı yapılan üretimde ise 25.285 dekar korunga tohum alanından 933 ton çepelli korunga mahsul üretimi ve 37 kg/da verim elde edilmiştir.

Tablo 49. Korunga Üretim Verileri

Ürün Cinsi	2018			2019			2020		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)
Korunga (Kuru Ot)	10.016	1.935	193	6.850	734	107	2.000	375	188
Korunga (Çepelli Tohum)	7.751	340	44	17.803	739	42	25.285	933	37
Toplam	17.767	-	-	24.653	-	-	27.285	-	-

Silajlık Mısır Üretimleri

İşletmelerde sürdürülen damızlık hayvan yetiştiriciliği faaliyetleri için ihtiyaç duyulan ve kaba yem içerisinde önemli bir yeri olan silajın tamamı işletme üretimlerinden karşı-

lanmakta olup, bu bakımdan silajlık mısır üretimi büyük önem taşımaktadır.

2020 yılında toplam 30.596 dekar silaj üretim amaçlı mısır ekilişinden 140.956 ton silajlık mısır üretilmiş ve verimi 4.607 kg/da olarak gerçekleşmiştir

Tablo 50. Silajlık Mısır Üretim Verileri

Ürün Cinsi	2018			2019			2020		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)
Silajlık Mısır	51.838	205.891	3.972	42.029	185.545	4.415	30.596	140.956	4.607

Çayır Otu Üretimleri

İşletmelerde sürdürülen damızlık hayvan yetiştiriciliği için ihtiyaç duyulan çayır otları faaliyetlerinde 12.818 dekar araziden 11.915 ton yeşil ve 31.774 dekar araziden 8.889

ton kuru ot üretimi yapılmıştır. Ayrıca tohum üretim amaçlı 842 dekar çayır otu ekilişinden de 71 ton çepelli mahsül üretimi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 51. Çayır Otu Üretim Verileri

Ürün Cinsi	2018			2019			2020		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)
Çayır Otu (Kuru ot)	33.318	8.514	256	23.671	10.336	437	31.774	8.889	280
Çayır Otu (Yeşil ot)	11.900	18.003	1.513	11.923	11.999	1.006	12.818	11.915	930
Çayır Otu (Çepelli Tohum)	1.814	142	78	1.964	100	51	842	71	84

2.2.1.3. Bahçe Kültürleri Üretimi

TİGEM'e bağlı işletmelerde ekolojik ve toprak şartlarına bağlı olarak zeytin, narenciye, antepfıstığı, ceviz, badem, çeşitli sebze tohumluğu üretimi ve başta badem olmak üzere muhtelif fidan üretimi yapılmaktadır.

Ceylanpınar İşletmesinde antepfıstığı, Dalaman ve Boztepe İşletmelerinde narenciye, Sultansuyu

İşletmesinde kayısı üretimi yapılmaktadır. Gökhöyük, Gözlü ve Karacabey İşletmelerinde elma, armut, şeftali, vişne, kiraz, üzüm, ceviz, nar ve zeytin gibi meyvelerin küçük ölçekte üretimleri yapılmaktadır.

Ceylanpınar İşletmesinde aşılı-tüplü antepfıstığı ve badem fidanı ve çöğürü, Karacabey İşletmesinde aşılı-tüplü badem fidanı ve çöğürü, Boztepe İşletmesinde virüsten ari narenciye fidanı üretimi yapılmaktadır.

Tablo 52. Bahçe Kültürleri Tesisleri

Cinsi	2020			Toplam (da)
	Üretimdeki Tesis (da)	Bakımdaki Tesis (da)	Yeni Tesis (da)	
Narenciye	7.601	1.074	267	8.942
Elma	23	200	-	223
Antepfıstığı	31.989	7.932	1.148	41.069
Çam fıstığı	6.500	-	-	6.500
Zeytin	3.177	-	27	3.204
Badem	0	6.428	50	6.478
Ceviz	1.215	455	-	1.670
Bağ	93	-	-	93
Kayısı	622	-	-	622
Muhtelif Meyve	764	-	90	854
Park- ağaç	34.527	1.955	-	36.482
Koruyucu Orman	5.459	5.801	-	11.260
Kavaklık+ Okaliptüs	287	90	-	377
Sebzecilik	21	-	-	21
Fidanlık	24	-	-	24
Toplam	96.483	23.960	1.877	122.280

Tablo 53. Bahçe Kültürleri Üretim Verileri

Üretimin Cinsi	2018			2019			2020		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton/Ad)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton/Ad)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton/Ad)	Verim (Kg/da)
Antep Fıstığı	31.989	1.142	36	31.989	309	10	31.989	1.655	52
Narenciye	6.803	17.688	2.600	6.848	16.295	2.380	7.601	12.253	1.612
Zeytin	2.954	198	67	2.924	58	20	2.954	257	87
Bağcılık	93	64	688	93	72	775	93	100	1.075
Kayısı	100	22	220	100	29	290	-	-	-
Badem	2.131	65	31	810	46	58	1.770	160	90
Ceviz	-	-	-	515	15	28	1.500	49	33
Fidan (Fidan+Çöğür)	24	89.300		24	42.750	-	24	71.500	
Diğer Meyveler	424	138	325	424	105	158	638	56	88

Yerli Sebze Tohumculuğunun Geliştirilmesi Projesi:

Ülkemiz sebze tohumu ihtiyacının yurtiçi üretimlerinden karşılanmasına önemli bir katkı sağlanması, aynı zamanda ülkemiz değerlerine sahip çıkılması ve sektörel ithalatın azaltılması amacıyla 2018 yılında başlatılan proje 2020 yılında da Antalya/Boztepe Tarım İşletmesinde TAGEM-TİGEM işbirliğinde yürütülmüştür.

Yerli Sebze Tohumculuğunun Geliştirilmesi Projesi kapsamında 2020 yılında toplam 214 kg tohum üretimi yapılmıştır.

Proje kapsamında; TAGEM'in geliştirdiği yerli, hibrit ve GDO'suz domates, hıyar, biber, patlıcan ve kavun tohum çeşitleri TİGEM'de üretilip çoğaltılmıştır.

2020 yılı sonu itibarıyla toplam 214 Kg tohum üretilerek, satışa sunulmuştur.

Özel Sektör Firmalarıyla Ortak Üretim

TİGEM'in önemli ve öncelikli faaliyet konusu olan sertifikalı hububat tohumluğu üretim alanlarının münavebeye girmesi ve özel sektör tohumculuk firmalarının büyük ölçekli sulu tarım arazi taleplerinin karşılanması ve TİGEM'in üretim desende yer almayan çok farklı cinslerdeki tohumların özel sektör tarafından üretilmesini sağlayarak, ülke tohum üretimine katkıda bulunmak amacıyla, her yıl ortalama 100 bin dekada ortak üretim veya sezonluk kiralama yapılmaktadır. 2019 yılında 120 bin dekar arazi ihaleye açılarak kiralanmıştır. 2020 yılı için de 130 bin dekar civarında arazi kiralanması için gerekli hazırlıklar yapılmış, ihaleye çıkmış, ancak yaşanmakta olan pandemi süreci nedeniyle, talebe bağlı olarak 95 bin dekar alan kiraya verilebilmiştir.

Tablo 54. TİGEM-Özel Sektör İşbirliğinde Sertifikalı Tohum ve Fidan Üretim Alanları (da)

İşletme Adı	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Altınova	326	13.380	10.042	9.197	9.490	9.436
Anadolu	1.968	1.332	1.232	-	471	-
Boztepe	-	-	-	212	212	212
Ceylanpınar	1.000	1.000	12.108	34.039	41.990	25.995
Çukurova	5.776	6.991	8.320	8.279	7.667	8.073
Dalaman	2.055	1.442	2.467	4.650	3.564	1.154
Gökhöyük	1.710	1.826	1.718	1.242	2.098	2.509
Gözlü	9.729	7.574	3.806	3.123	4.225	4.673
Karacabey	15.057	11.998	11.292	11.282	18.114	14.082
Kazımkarabekir	-	1.000	10.000	11.500	11.500	11.500
Koçaş	-	-	-	2.511	2.511	2.511
Konuklar	932	1.742	1.268	1.110	1.289	1.808
Malya	-	-	-	12.312	12.386	9.222
Sultansuyu	2.435	935	1.182	772	1.412	1.740
Tükgeldi	-	-	-	-	2.600	1.371
Ulaş	1.296	1.316	1.578	1.037	746	1.340
Toplam	42.284	50.536	65.013	101.466	120.273,5	95.626

2.2.2. Hayvancılık İşleri Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'in önemli bir görev alanı da ülkemizin ihtiyaç duyduğu büyük ve küçükbaş damızlıkların ıslahı ve üretimidir.

Bu çerçevede mevcut kapasitesi ve önümüzdeki dönem için planlanan hayvancılık yatırımları ile damızlık taleplerinin karşılanması, verim ve kalitesi yüksek materyallerin çiftçilerimizin hizmetine sunulması hedeflenmektedir.

Tablo 55. TİGEM'in Damızlık Hayvan Varlığı (Baş)

	2008	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
İnek- Ana	7.712	11.027	13.709	14.256	14.964	14.435	13.351	12.873
Toplam Sığır	17.510	26.137	29.420	30.764	30.669	32.009	31.073	28.579
Koyun-Ana	58.650	67.274	77.190	85.287	87.732	92.226	94.259	99.587
Toplam Koyun	98.169	144.629	159.811	179.069	180.646	191.827	192.747	202.464
Keçi-Ana	450	1.275	1.204	1.497	1.593	1.873	2.246	2.253
Toplam Keçi	730	2.105	2.680	3.039	2.939	3.522	3.577	3.823

2.2.2.1. Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Faaliyetleri

Sığırcılık ihtisas alanı olarak belirlenen 14 işletmede 2020 yılında, 5 ırk ve 12.873 baş ana kadro olmak üzere toplam 28.579 baş hayvan varlığı ile damızlık sığır yetiştiriciliği faaliyetleri sürdürülmüştür. Hayvancılık faaliyetleri yürütülürken hastalıklardan arı işletmeler oluşturmak, iş-

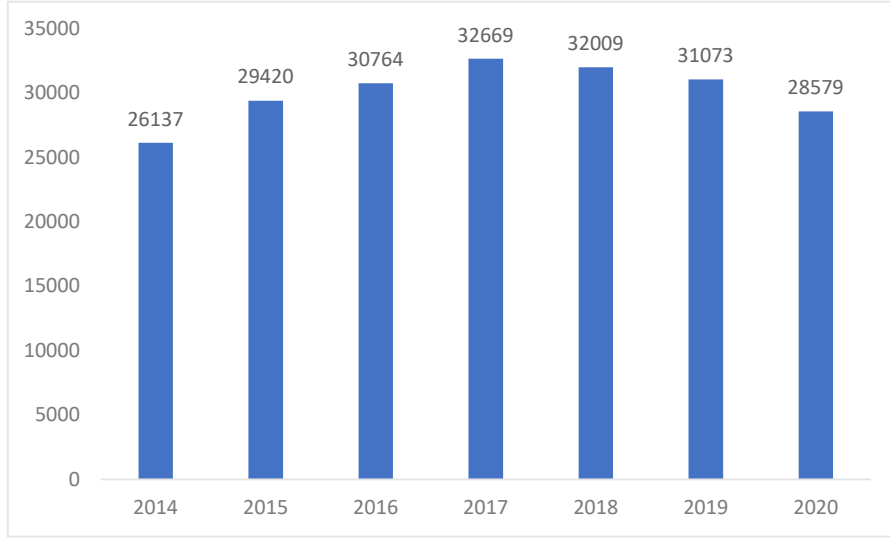
letmeleri uluslararası standartlara uygun hale getirmek, hayvan sağlığı hizmetlerinin yürütülmesinde çağın araçlarını kullanmak ve bu hizmetlerin etkin ve sürdürülebilir olmasını sağlamak amacıyla bilgisayar destekli modern hayvancılık tesisleri kurulmuştur.

Tablo 56. İşletmeler ve Irklar Bazında Damızlık Sığır Varlığı (Baş)

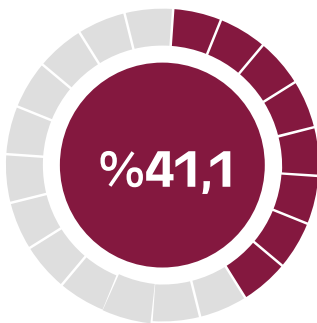
İşletme Adı	Yetiştiriciliği Yapılan Irk	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Altınova-Konya	Esmer	1.072	1.032	1.115	897	968	1.013	943
Anadolu-Eskişehir	Esmer	3.166	3.238	3.140	3.269	3.288	3.329	3.369
Ceylanpınar-Şanlıurfa	Siyah Alaca	2.039	2.041	2.016	2.167	2.346	2.308	2.052
	Simental	3.838	5.489	6.230	5.811	5.930	4.944	5.659
	Esmer	236	189	-	-	-	-	-
	Toplam	6.113	7.719	8.246	7.978	8.276	7.252	7.711
Çukurova-Adana	Siyah Alaca	937	845	588	621	670	1.181	962
	Esmer	-	126	-	-	-	-	-
	Toplam	937	971	588	621	670	1.181	962
Dalaman-Muğla	Siyah Alaca	1.128	1.107	1.115	1.112	1.171	1.207	1.206
Gökhöyük-Amasya	Jersey	858	695	619	582	960	1.086	1.042
Gözlü-Konya	Simental	-	1.274	1.320	1.281	1.462	1.517	2.278
	Esmer	1.694	2.131	2.372	2.353	2.620	2.504	1.501
	Toplam	1.694	3.405	3.692	3.634	4.082	4.021	3.779
Karacabey-Bursa	Simental	1.549	1.221	2.169	2.304	1.722	1.173	283
	Siyah Alaca	1.326	1.723	1.283	1.387	1.202	909	271
	Toplam	2.875	2.944	3.452	3.691	2.924	2.082	554
Kazımkarabekir-Iğdır	Limousine	-	-	157	308	285	231	385
	Simental	-	-	-	78	115	32	32
	Toplam	-	-	-	386	400	263	417
Konuklar-Konya	Esmer	123	525	508	63	157	128	
	Siyah Alaca	-	-	-	-	-	477	147
	Jersey	-	-	-	-	-	33	-
	Simental	-	-	188	25	-	-	-
	Toplam	-	-	696	88	157	638	147
Polatlı-Ankara	Siyah Alaca	1.338	1.213	1.278	1.578	1.846	1.956	2.066
Sultansuyu-Malatya	Siyah Alaca	34	17	21	17	6	5	-
	Esmer	510	851	633	633	591	551	430
	Limousine	134	176	32	16	18	22	1
	Simental	2	2	7	7	32	41	64
	Jersey	-	2	3	3	1	0	-
	Toplam	680	775	696	676	648	619	495
Türkgeldi-Kırklareli	Siyah Alaca	2.233	2.020	2.142	2.362	2.370	2.378	2.104
Ulaş-Sivas	Simental	-	-	-	-	82	0	-
Genel Toplamı		26.137	29.420	30.764	32.669	32.009	31.073	28.579

TİGEM'in Yıllara Göre Damızlık Sığır Varlığı (Ana baş)

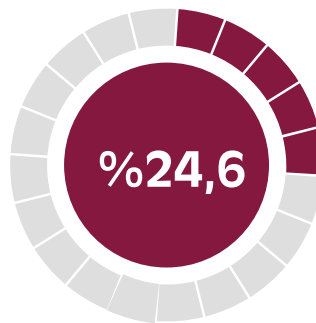

Tablo 57. Damızlık Sığır Varlığı (Baş) (2020)

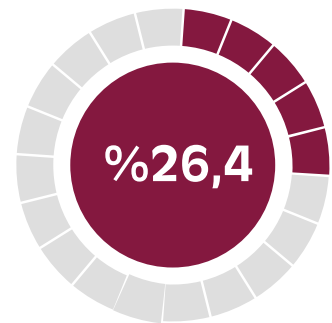
	Boğa	İnek	Genç Boğa	Düve	Erkek Dana	Dişi Dana	Erkek Buzağı	Dişi Buzağı	Toplam
Siyah Alaca	14	5.847	238	2.521	468	1.088	1.154	1.262	12.592
Esmer	29	3.257	241	1.628	247	505	477	636	7.020
Simmental	15	3.176	16	1.807	247	355	962	961	7.539
Jersey	0	475	6	191	30	126	72	142	1.042
Limousin	4	118	1	204	0	9	27	23	386
Toplam	62	12.873	502	6.351	992	2.083	2.692	3.024	28.579

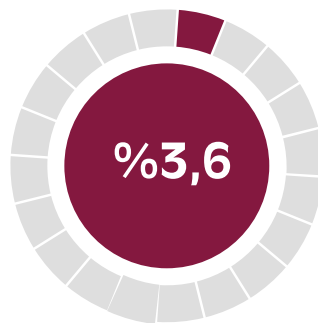
Siyah Alaca

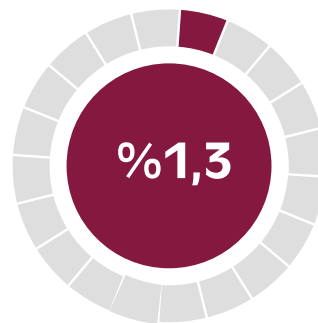
Esmer

Simmental

Jersey

Limousin

Buzağı Üretimi

TİGEM damızlık sığır yetiştiriciliği faaliyetlerinin sürdürüldüğü işletmelerde 2020 yılında toplam 10.683 baş buzağı üretimi gerçekleşmiştir.

Tablo 58. Buzağı Üretim Verileri

İşletme Adı	2018			2019			2020		
	Ana (Baş)	Doğan Buzağı (Baş)	Doğum Rand. (%)	Ana (Baş)	Doğan Buzağı (Baş)	Doğum Rand. (%)	Ana (Baş)	Doğan Buzağı (Baş)	Doğum Rand. (%)
Altınova-Konya	481	432	90	454	401	88	493	386	78
Anadolu-Eskişehir	1.574	1.220	78	1.499	1.277	85	1.425	1.166	82
Ceylanpınar-Şanlıurfa	3.722	3.320	89	3.024	2.306	76	3.400	2.679	79
Çukurova-Adana	324	292	90	353	300	85	402	324	80
Dalaman-Muğla	610	496	81	649	550	85	619	495	80
Gökhöyük-Amasya	331	287	87	474	440	93	475	445	94
Gözlü-Konya	1.999	1.536	77	1.989	1.535	77	1.783	1.235	69
Karacabey-Bursa	993	1.204	121	516	305	59	6	510	
Kazımkarabekir-Iğdır	125	24	19	79	115	146	118	80	73
Koçaş-Aksaray	1.963	1.510	77	2.020	1.727	85	2.003	1.600	80
Polatlı-Ankara	829	759	92	845	661	78	946	821	87
Sultansuyu-Malatya	270	193	71	269	188	70	228	151	66
Türkgeldi-Kırklareli	1.214	960	79	1.180	931	79	975	791	81
Toplam	14.435	12.233	85	13.351	10.736	80	12.873	10.683	83

Süt Üretimi

TİGEM'in damızlık hayvan yetiştiriciliği faaliyeti yapılan işletmelerinde esas amaç damızlık üretimidir. Süt ise, damızlık üretmek için yapılan hayvancılığın yan ürünü olarak elde edilmekte ve genetik kapasitenin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Süt hayvancılığı yapılan iş-

letmelerde en önemli işletmecilik göstergelerinden birisi de ahırlardaki sağmal inek yüzdesidir. Sağmal inek oranı 2020 yılında Siyah Alaca ırkında %78, Esmer ırkında %76, Simental ırkında %59 ve Jersey ırkında %79 olmak üzere TİGEM ortalaması %73 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 59. İnek Sütü Üretim Verileri

İşletme Adı	2018		2019		2020	
	Sağılan İnek Sayısı (Baş)	Toplam Üretilen Süt (ton)	Sağılan İnek Sayısı (Baş)	Toplam Üretilen Süt (ton)	Sağılan İnek Sayısı (Baş)	Toplam Üretilen Süt (ton)
Altınova-Konya	394	2.879	386	2.824	367	2.518
Anadolu-Eskişehir	1.220	8.083	1.080	6.423	1.029	7.645
Ceylanpınar-Şanlıurfa	2.621	15.998	2.073	12.345	1.862	14.493
Çukurova-Adana	261	2.096	255	1.873	296	2.311
Dalaman-Muğla	490	4.223	507	4.310	517	4.502
Gökhöyük-Amasya	246	1.559	344	2.055	374	2.752
Gözlü-Konya	1.318	10.320	1.544	12.146	1.493	12.014
Karacabey-Bursa	991	6.790	503	2.711	247	1.554
K.Karabekir-Iğdır		216	-	201	-	-
Koçaş-Aksaray	1.601	14.535	1.545	13.654	1.587	14.633
Konuklar-Konya	11	-	-	0	0	
Polatlı-Ankara	585	5.742	665	6.453	695	7.012
Sultansuyu-Malatya	230	1.382	200	1.253	172	1.116
Türkgeldi-Kırklareli	965	7.719	934	7.540	801	6.204
Toplam	10.932	81.541	10.034	73.790	9.439	76.755

Tablo 60. İşletmelerin Irklara Göre Süt Verimleri Mukayesesi

İŞLETMELER	Ana Kadro (Ortalama)		2019		2020			
	2019	2020	Ortalama		Ortalama		Verim	Geçen Yıla Göre Verim (%)
	(Baş)	(Baş)	Sağmal (Baş)	Verim (Kg/Baş)	Sağmal (Baş)	Süt Üretimi (Ton)		
Siyah-Alaca								
Ceylanpınar-Şanlıurfa	1.024	1.004	798	6.379	761	6.452	8.478	133
Çukurova-Adana	335	372	255	7.346	296	2.311	7.808	106
Dalaman-Muğla	628	625	507	8.502	517	4.502	8.708	102
Karacabey-Bursa	418	210	232	6.426	143	952	6.659	104
Koçaş-Aksaray	1.951	1.989	1.545	8.837	1.587	14.633	9.221	104
Polatlı-Ankara	823	876	665	9.703	695	7.012	10.090	104
Türkgeldi-Kırlareli	1.174	1.036	934	8.073	801	6.204	7.745	96
Toplam/Ortalama	6.358	6.112	4.936	8.187	4.800	42.067	8.764	107
Esmer								
Altınova-Konya	485	468	386	7.315	367	2.518	6.862	94
Anadolu-Eskişehir	1.528	1.415	1080	5.947	1.029	7.645	7.429	125
Gözlü-Konya	1.300	1.196	1000	8.332	944	7.880	8.348	100
Sultansuyu-Malatya	252	225	200	6.265	172	1.116	6.489	104
Toplam	3.565	3.304	2.666	7.064	2.512	19.159	7.627	108
Jersey								
Gökhöyük	437	473	344	5.974	374	2.752	7.359	123
Simmental								
Gözlü-Konya	709	698	544	7.012	549	4.133	7.529	107
Ceylanpınar-Şanlıurfa	2.169	2.052	1275	5.690	1.101	8.041	7.303	128
Karacabey-Bursa	458	208	271	4.503	104	602	5.787	129
Toplam/Ortalama	3.336	2.958	2090	5.880	1.754	12.776	7.284	124
Genel Toplam/Ortalama	13.691	12.847	10.036	7.332	9.440	76.755	8.131	111

*Not: Kazımkarabekir İşletmesindeki Limousin ırkı 2019 yılı 201 ton süt üretimi dikkate alınmamıştır.

Tablo 61. Damızlık Hayvan Satışları

CİNSİ	MİKTARI (Baş)			
	2017	2018	2019	2020
Damızlık Sığır	6.975	3.564	1.650	3.546

Boğa Sperması Üretimi

Türkiye'deki kültür ırkı nitelikli sığır varlığının artırılması konusunda kendisine düşen görevi kuruluşundan bu yana etkin bir şekilde sürdüren TİGEM, son 15 yılda ülkemiz yetiştiricilerine toplam 68 bin baş damızlık sığır dağıtımını gerçekleştirmiş, önümüzdeki dönemde yapmayı planladığı büyük ölçekli yatırımlarla her yıl 6.000 baş damızlık dağıtımını hedeflemiştir.

Genomik boğa sayısının 2021 yılında artırılmasıyla elde edilecek olan üstün vasıflı boğalara ait spermalarla, ülkemiz ihtiyacının önemli bir kısmı ülkemiz üretimleri ile karşılanacaktır.

Sultansuyu İşletmesinde 2011 yılında hizmete açılan Sperma Üretim Merkezinde 2020 yılı sonuna kadar üretim izni alınmış olan yerli 28 baş siyah alaca, 8 baş esmer, 7 baş simental ve 2 baş jersey ırkı olmak üzere toplam 45 baş ve genomik 20 baş simental ve 2 baş esmer olmak üzere toplam 22 baş ve genel toplamda üretim izni alınmış 67 baş boğadan 4.555.035 doz sperma üretilmiştir. 2020 yılında 633.400 doz sperma üretilmiş ve 658.005 dozu piyasaya satılmıştır. Ayrıca ülkemiz sığırlarının genetik kapasitelerinin ilerlemesine katkıda bulunmak amacıyla 2018 ve 2020 yılında Avusturya'dan getirilen üstün vasıflı genomik testen geçmiş 22 baş boğadan 2020 yılında 402.175 doz üretim yapılmış ve yetiştiricilerimizin hizmetine sunulmuştur. 2021 yılı içinde genomik boğa sayısının artırılarak elde edilecek olan üstün vasıflı boğalara ait spermalarla, ülkemizin bu alandaki ithalatının önemli bir kısmı ortadan kaldırılması hedeflenmektedir.

Tablo 62. TİGEM Sperma Üretim ve Satış Tablosu

Yıllar	Irklar	Üretim Miktarı (Doz)	Satış Miktarı (Doz)
2012	Holstein	296.300	1.370
2013	Holstein	366.725	3.680
2014	Holstein	315.670	29.700
2015	Holstein	256.180	30.960
	Esmer	79.790	24.325
	Simmental	30.150	5.925
	Toplam	366.120	61.210
2016	Holstein	458.970	118.010
	Esmer	185.065	57.225
	Simmental	141.200	137.575
	Jersey	18.385	750
	Toplam	803.620	313.560
2017	Holstein	190.150	125.675
	Esmer	51.400	32.800
	Simmental	213.425	185.775
	Jersey	6.525	900
	Toplam	461.500	345.150
2018	Holstein	125.850	160.950
	Esmer	58.925	43.500
	Simmental	411.850	298.050
	Jersey	15.075	8.500
	Toplam	611.700	511.000
2019	Holstein	114.825	260.665
	Esmer	98.775	73.735
	Simmental	486.400	362.120
	Jersey	0	7.325
	Toplam	700.000	703.845
2020	Holstein	0	249.730
	Esmer	45.075	66.325
	Simmental	588.325	335.000
	Jersey	0	6.950
	Toplam	633.400	658.005

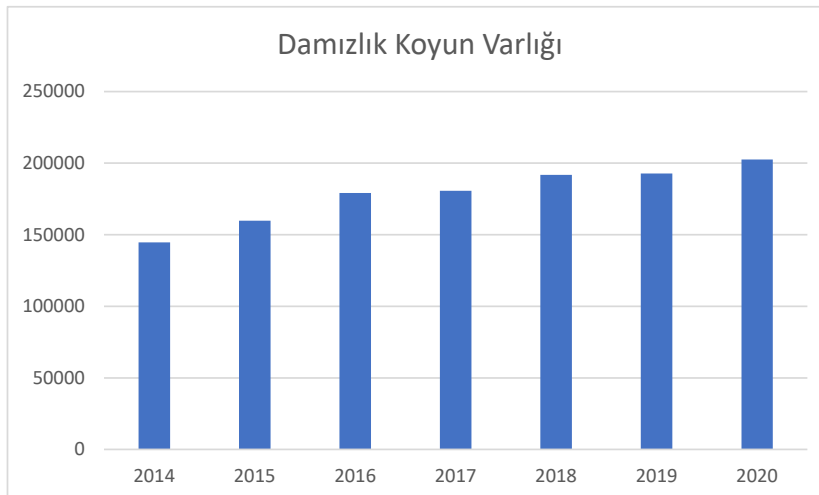
2.2.2.2. Damızlık Koyun Yetiştiriciliği Faaliyetleri

TİGEM hayvancılığının diğer bir kolu olan damızlık koyun yetiştiriciliği 2020 yılında 9 işletmede, 11 ırk ve 99.587 ana baş olmak üzere toplam 202.464 baş damızlık hayvan varlığı ile sürdürülmüştür. 2009-2020 yılları yatırımları ile tamamlanan 74 bin ana başlık ve inşası devam eden

10.000 ana başlık modern koyunculuk tesisleri ile TİGEM tarihinin en büyük koyunculuk projesi hayata geçirilmiştir. 2010 yılında 103.000 baş olan damızlık koyun varlığı son 6 yılda yapılan damızlık koyun tesisi yatırımları ile 2020 yılında 202.464 başa çıkarılmıştır.

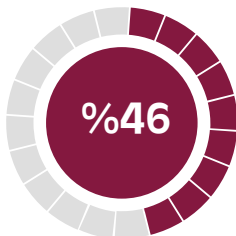
Tablo 63. İşletmeler ve İrklar Bazında Damızlık Koyun Mevcudu (Baş)

İşletme Adı	Yetş. Yapılan İrk	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Altınova-Konya	Merinos	12.026	14.575	15.743	15.902	16.302	17.845	18.657
Ceylanpınar-Şanlıurfa	İvesi	75.304	76.409	88.130	89.390	95.527	90.877	93.217
Gökhöyük-Amasya	Bafra	2.820	3.175	3.747	4.084	3.971	4.535	5.500
Gözlü-Konya	Akkaraman	13.709	16.426	19.354	19.010	22.089	24.243	25.342
	Acıpayam	1.759	1.766	2.003	1.942	1.898	1.917	1.771
	Bafra	631	1.140	1.384	960	1.204	1.411	1.306
	Toplam	16.099	19.332	22.741	21.912	25.191	27.571	28.419
Karacabey-Bursa	Merinos	4.293	4.582	4.753	4.933	4.474	4.256	5.122
	Kıvırcık	2.247	2.399	2.590	2.771	2.179	1.752	1.863
	Tahirova	1.382	1.455	1.539	1.642	1.344	1.093	1.357
	Toplam	7.922	8.436	8.882	9.346	7.997	7.101	8.342
Kazımkarabekir-Iğdır	Morkaraman	5.201	8.685	9.385	9.620	10.384	8.947	9.175
Malya-Kırşehir	Akkaraman	4.169	4.962	5.353	4.154	5.029	5.414	5.373
	Malya	4.195	4.342	4.142	4.207	4.168	4.626	5.110
	Toplam	8.364	9.304	9.495	8.361	9.197	10.040	10.483
Polatlı-Ankara	Merinos	9.466	11.392	12.002	12.998	12.916	13.537	14.724
	Polatlı	1.798	1.677	1.947	2.089	2.097	2.095	2.333
	Toplam	11.264	13.069	13.949	15.087	15.013	15.632	17.057
Ulaş-Sivas	Akkaraman	5.629	6.826	6.995	6.944	8.245	10.199	11.614
Genel Toplam		144.629	159.811	179.069	180.646	191.827	192.747	202.464

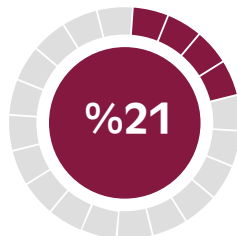

Tablo 64. Koyun Mevcudu ve Ana Kadrolarının Karşılaştırılması

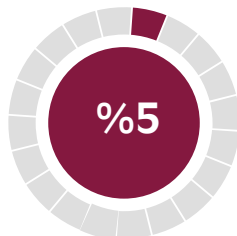
İşletmeler	2020 Yılı Toplam Damızlık Varlığı													
	Ana Kadro		Saf Irklar				Melez Irklar							Toplam
	2019	2020	İvesi	Akkaraman	Morkaraman	Kıvırcık	Acıpayam	Bafra	Malya	Merinos (Anadolu)	Merinos (Karacabey)	Türktahtirova	Polatlı	
Altınova-Konya	10.444	10.682	-	-	-	-	-	-	-	18.657	-	-	-	18.657
Ceylanpınar-Ş. Urfa	34.336	34.709	93.217	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	93.217
Gökhöyük-Amasya	1.818	2.876	-	-	-	-	-	5.500	-	-	-	-	-	5.500
Gözlü-Konya	16.247	17.176	-	25.342	-	-	1.771	1.306	-	-	-	-	-	28.419
Karacabey-Bursa	4.578	4.760	-	-	-	1.863	-	-	-	-	5.122	1.357	-	8.342
K.Karabekir-Iğdır	5.815	5.852	-	-	9.175	-	-	-	-	-	-	-	-	9.175
Malya-Kırşehir	5.438	6.133	-	5.373	-	-	-	-	5.110	-	-	-	-	10.483
Polatlı-Ankara	9.270	9.862	-	-	-	-	-	-	-	14.724	-	-	2.333	17.057
Ulaş-Sivas	6.313	7.537	-	11.614	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11.614
Toplam	94.259	99.587	93.217	42.329	9.175	1.863	1.771	6.806	5.110	33.381	1.522	1.357	2.333	202.464

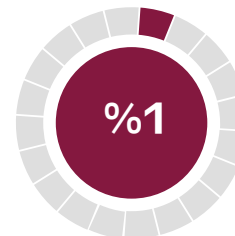
İvesi

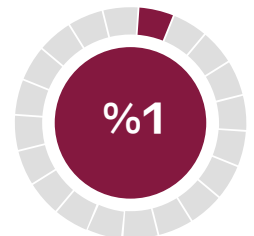
Akkaraman

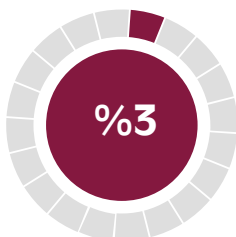
Morkaraman

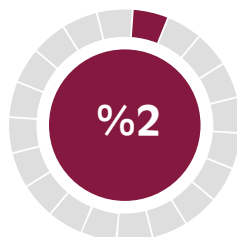
Kıvırcık

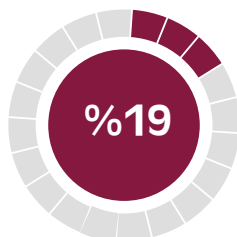
Acıpayam

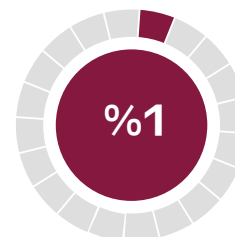
Bafra

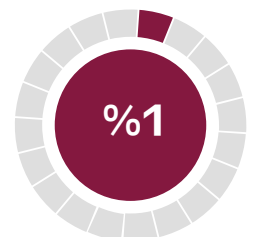
Malya

Merinos

Tahirova

Polatlı

Tablo 65. Koyun Irkları, Sağmal Ortalamaları İle Süt Üretim ve Verimlerinin Karşılaştırılması

İşletme	İrki	2019			2020			Gerçekleşme (%)		Sağmal Ortalamasına	
		Ort. Sağ. (Baş)	Süt Üretimi (ton)		Ort. Sağ. (Baş)	Süt Üretimi (ton)		Programa Göre	Geçen Yıla Göre	Göre Süt Verimi (Kg/Baş)	
			Program	Gerçekleşme		Program	Gerçekleşme			2019	2020
Altınova-Konya	A.Merinos	4.930	100	73	6.210	200	222	111	304	15	36
Ceylanpınar-Şanlıurfa	İvesi	18.418	3.185	2.379	16.947	3.185	2.359	74	99	129	139
Gözlü-Konya	Acıpayam	852	255	34	750	340	27	75	-	40	35
	Akkaraman	8.950		69	10.915		229		331	8	21
	Kıvırcık	-	15	-	783	30	10	-	-	-	13
	Tahirova	-		-	505		14		-	-	28
Polatlı-Ankara	A.Merinosu	3.620	170	62	4.172	180	156	97	251	17	37
	Polatlı	389		11	694		18		163	27	26
TOPLAM		37.159	3.725	2.628	40.976	3.935	3.034	77	115	71	74

Tablo 66. Koyunculuk Verileri

Yıllar	Ana (Baş)	Damızlık Toplamı (Baş)	Doğum Yapan Koyun (Baş)	Kuzu Üretimi (Baş)	İkizlik Oranı (%)	Sağılan (Baş)	Süt Üretimi (Ton)
2015	77.190	159.811	66.627	68.762	25,44	33.683	3.091
2016	85.287	179.069	60.565	99.970	30,15	30.550	2.813
2017	87.732	180.646	73.457	93.031	28,36	43.557	3.802
2018	92.226	191.827	76.122	99.954	30.49	40.365	3.560
2019	94.259	192.747	79.704	103.386	30,96	37.159	2.628
2020	99.587	202.464	80.830	110.046	34,37	40.976	3.034

Ülkemiz yetiştiricilerine 2020 yılında 21.841 baş damızlık koyun dağıtımı yapılmıştır.

Tablo 67. Damızlık Koyun Satışları (Baş)

CİNSİ	MİKTARI (Baş)				
	2016	2017	2018	2019	2020
Damızlık Koyun	8.172	19.683	17.569	17.292	21.841

Koyun sağımı yapılan Ceylanpınar, Gözlü, Altınova ve Polatlı İşletmelerinde 2012-2015 yıllarında Otomatik Sağım Merkezleri oluşturulmuş, mevcut 60 bin baş koyunun tamamında elle sağım sonlandırılarak, en ileri teknolojiye sahip makineler ile sağıma geçilmiştir. Bu sistemin uygulamaya konulması ile sağım işçiliğinden %75 tasarruf sağlanmış, hijyenik şartlarda süt üretimi yapılarak süt kalitesi artırılmış, soğuk zincir oluşturulduğu için daha sağlıklı süt elde edilir hale gelmiştir.

2.2.2.3. Islah Çalışmaları ve Yürütülen Projeler

Koyunculuk üzerine yaptığı çalışmalarla TİGEM koyunculukta ülkemizin en büyük ıslahçı kuruluşu konumundadır. Üniversitelerle yaptığı işbirliği AR-GE çalışmalarıyla Acıpayam, Anadolu Merinosu, Bafra, Karacabey Merinosu, Malya, Polatlı ve Türktahirova koyun ırklarının elde edilmesini sağlamıştır

Akkaraman İrki Koyunların Islahı Projesi

Gözlü İşletmesinde, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi işbirliğiyle 2012 yılında başlatılmıştır. Proje ile Akka-

Ülkemiz koyunculuğunun en büyük ıslahçı kuruluşu olan TİGEM, üniversitelerle yapılan işbirliği çerçevesinde Acıpayam, Anadolu Merinosu, Bafra, Karacabey Merinosu, Malya, Polatlı ve Türktahirova koyun ırklarının elde edilmesini sağlamıştır.

raman ırkı koyunun, verim düzeyleri yüksek yerli ırklarla melezlenmesi sonucu 2020 yılında süt, döl ve et randımanı yüksek yeni bir saf ırkın elde edilmesi hedeflenmiştir. Aynı proje, Ulaş Tarım İşletmesi Müdürlüğündeki Kangal Akkaraman ırkı koyunların saf yetiştirme ile ıslahı amacıyla 2016 yılında başlatılmıştır.

Tablo 68. Üretici Şartlarında Sözleşmeli Küçükbaş Hayvancılık Projesi Verileri (1)

İlk Başvuru Sayısı	TİGEM Tarafından Yapılan Ön Değerlendirmeyi Geçen Yetiştirici Sayısı	Ön Değerlendirmeyi Geçip Evrak Teslim Eden Yetiştirici Sayısı	Evrak Tesliminden Sonra Yapılan Değerlendirme Neticesinde Bankaya Gönderilen Yetiştirici Sayısı			
			Toplam	Ön Değerlendirmesi		
				Olumlu	Olumsuz	Yapılamayan
16.827 Kişi	11.169 Kişi	7.442 Kişi (1.355.325 Baş)	4.492 Kişi (823.437 Baş)	1.931 kişi	1.931 kişi	1.019 kişi

Tablo 69. Üretici Şartlarında Sözleşmeli Küçükbaş Hayvancılık Projesi Verileri (2)

Güvenlik Soruşturması Tamamlanıp Bankaya Tekrar Gönderilen Yetiştirici Sayısı		Banka Tarafından Kredisi Onaylanan ve Dağıtım İçin Damızlık Birliğine Gönderilen Yetiştirici Sayısı		Dağıtımı Gerçekleşen	
İl Sayısı	Yetiştirici Sayısı	Yetiştirici Sayısı	Hayvan Sayısı	Yetiştirici Sayısı	Hayvan Sayısı
79	4.492 kişi (823.437 Baş Koyun)	499 Kişi	92.308 Baş	470 Kişi	86.794 Baş

2.2.2.4. Damızlık Keçi Yetiştiriciliği Faaliyetleri

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de son yıllarda keçi sütü ürünlerine olan talebin yükselmesiyle birlikte yoğun bir şekilde artan damızlık keçi taleplerinin karşılanması amacıyla, Ceylanpınar İşletmesinde 2013 yılında yapılan

1.000 ana başlık tesislerde Halep ırkı damızlık keçi yetiştiriciliği başlatılmıştır. Halen Ceylanpınar İşletmesinde devam ettirilen Halep ırkı damızlık keçi yetiştiriciliği 2020 yılında 1.745 başı ana olmak üzere toplam 2.705 baş damızlık varlığı ile sürdürülmektedir.

Tablo 70. Ceylanpınar İşletmesi Halep ırkı Keçi Yetiştiriciliği

Yıllar	Ana (Baş)	Damızlık Toplamı (Baş)	Doğum Yapan (Baş)	Oğlak Üretimi (Baş)	İkizlik Oranı (%)	Sağılan (Baş)	Süt Üretimi (Ton)
2017	1.087	1.799	786	1.428	74	657	228
2018	1.373	2.349	946	1.732	70	746	260
2019	1.720	2.431	890	1.560	69	735	211
2020	1.745	2.705	1.277	2.111	62	1.073	310

2.2.2.5. Arı Yetiştiriciliği Faaliyetleri

Sertifikalı tohum amaçlı yonca, korunga ve fiğ gibi yem bitkileri üretiminde, yabancı dölleme özelliği nedeniyle tozlaşmayı sağlayan arı, sertifikalı tohumun verim ve kalitesinin artışında uygulanan tarım teknikleri kadar

Arıcılık faaliyetleri sonucunda, 2020 yılında 64.135 kg bal üretimi yapılmıştır.

önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan araştırmalarda, böceklerle tozlaşmaya ihtiyaç duyulan yem bitkilerinde yeterli sayıda arı kovanı bulundurulması durumunda tohum verimlerinin beş katına kadar artırılabilceği ortaya konulmuştur.

TİGEM'in yem bitkileri ve baklagiller üretiminde verim ve kalitenin artırılmasına yönelik olarak, 2011 yılında 2.000 kovan ile arı yetiştiriciliğine başlanılmış olup 2020 yılında kovan sayısı 5.490'a çıkarılmıştır.

2.2.2.6. Asya Ceylanı Yetiştiriciliği Faaliyetleri

Asya Ceylanının neslini korumak, çoğaltmak ve damızlık olarak dağıtmak amacıyla Ceylanpınar ve Altınova İşletmelerinde 745 baş ile yetiştiricilik yapılmaktadır. 2020 yılında 74 baş ceylan satışı gerçekleştirilmiştir.

2.2.2.7. Çoban Köpeği Yetiştiriciliği Faaliyetleri

TİGEM'de Kangal (Karabaş ve Akbaş) ırkı ile Ulaş ve Karacabey İşletmelerinde köpek yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Karacabey ve Ulaş İşletmelerinde 77 ana olmak üzere toplam 194 baş damızlık köpek varlığı ile yetiştiricilik faaliyetleri sürdürülmektedir. 2020 yılında 126 baş çoban köpeği satışı yapılmıştır.

2.2.2.8. Ankara Tiftik Keçisi Yetiştiriciliği Faaliyetleri

Ülkemiz gen kaynaklarının korunması adına Anadolu Tarım İşletmesinde 508 başı ana olmak üzere 2020 yılında toplam 1.118 baş damızlık varlığı ile Ankara Tiftik keçisi yetiştiriciliği yapılmıştır.

Tablo 71. Tiftik Keçisi Yetiştiriciliği

Yıllar	Ana (Baş)	Damızlık Toplamı (Baş)	Oğlak Üretimi (Baş)	İkizlik Oranı (%)	Tiftik Üretimi (kg)
2017	500	1.130	675	32	3.330
2018	500	1.163	652	39	2.640
2019	520	1.136	601	23	2.480
2020	508	1.118	582	24	2.200

2.3. Safkan Arap Atı Yetiştiriciliğine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'de Safkan Arap atı yetiştiriciliği Karacabey, Anadolu ve Sultansuyu İşletmelerinde dünyada örneğine az rastlanan 49 ana, 12 baba kan hattı ile yapılmaktadır. Bu kan hatları her üç işletmede muhafaza edilerek ülkemiz Safkan Arap atı kan hatları güvence altına alınmaktadır.

2020 yılı sonu itibarı ile Anadolu İşletmesinde 342, Karacabey İşletmesinde 386 ve Sultansuyu İşletmesinde 315 olmak üzere toplam 1043 baş at mevcuduyla faaliyetlere devam edilmiştir.

İşletmelerin tüm damızlık at materyali gözden geçirilerek 2020 yılı sıfat tevzii programı hazırlanmıştır. Satışı yapılanı gereken tayların tespiti ve sınıflandırılması yapılarak koşu tayları Karacabey İşletmesinde, elit taylar ise İstanbul Veliefendi Hipodromunda "Açık artırma suretiyle satışı yapılmıştır.

İşletmede, önceki yıllarda olduğu gibi 2020 yılında da sperma dondurma laboratuvarında TİGEM aygırlarının

sperma dondurma işlemine ve satışlarına devam edilmiştir.

Anadolu Tarım İşletmesinde 2019 yılında Aygır Sperması üretim laboratuvarı kurulmuştur. Diğer taraftan Karacabey ve Sultansuyu İşletmelerinde özel Arap Atı yetiştiricilerine Pansiyonerlik hizmeti verilmeye 2020 de de devam edilmiştir.

Taylarda akciğerlerde tahribat yapan Rhodococcus enfeksiyonu ile mücadele etmek için; TİGEM, Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi ve Konya Veteriner Araştırma Enstitüsü'nün beraber hazırladıkları TÜBİTAK destekli; "Taylardaki Rhodococcus Equi Enfeksiyonu için Aşı, Hipersensitizasyon Plazma ve Bağışıklık Ölçüm Kiti Geliştirilmesi" projesi çalışmaları kapsamında üretilen "REQUIVAC IMS" isimli aşının deneme amaçlı 2015-2017 yıllarındaki kullanımından olumlu sonuç alınması ile birlikte 2020 yılında aşı üretimi ve kullanımına devam edilmiş, bundan sonraki yıllarda da üretilmesi hedeflenmiştir

Tablo 72. Tay Doğumları (2020)

İşletme Adı	Erkek (Baş)	Dişi (Baş)	Toplam (Baş)
Anadolu-Eskişehir	59	60	119
Karacabey-Bursa	62	66	128
Sultansuyu-Malatya	58	58	116
Toplam	179	184	363

Tablo 73. Tay Satışları (2020)

İşletme Adı	Hipodromda Satılan (Baş)	İşletmede Satılan (Baş)	Reforme (Baş)	Toplam (Baş)
Anadolu-Eskişehir	17	60	1	78
Karacabey-Bursa	15	69	2	86
Sultansuyu-Malatya	16	71	-	87
Toplam	48	200	3	251

SATIŞLAR

3. SATIŞLAR

TİGEM Ana Statüsünde yer alan başlıca faaliyet konusu; ülkenin bitkisel ve hayvansal üretimini artırmak, çeşitlen-

dirmek ve ürün kalitesini iyileştirmek amacıyla yetiştirdiği tohum, fidan, fide ve benzeri mallar ile ürettiği damızlık hayvan ve spermaları yetiştiricilere intikal ettirmek olup, bu kapsamda pazarlama faaliyetleri yürütülmektedir.

Tablo 74. Damızlık Hayvan Satışları

Cinsi	Miktarı (Baş)		
	2018	2019	2020
Damızlık Sığır	3.564	1.650	3.546
Damızlık Koyun	17.569	17.292	21.841
Damızlık Keçi	100	24	222
Damızlık Ceylan	47	45	74
Damızlık Köpek	106	110	126

Tablo 75. Mamul ve Mahsul Satışları (2020)

Ürün Cinsi	Miktarı (Ton-Baş-Doz)
Mahsul Buğday	103.349
Selektöraltı Buğday	17.321
Temizlenmiş Mercimek	1.320
Selektöraltı Kırık Mercimek	1.050
Dalında Fıstık	1.473
Mahsul Dane Mısır	92.703
Narenciye	12.228
Mahsul Ayçiçeği	20.896
Sperma	602.000
Reforme Sığır	7.344
Reforme Koyun	57.132
İnek Sütü	71.700
Koyun Sütü	3.028
Safkan Arap Tayı	248

Tablo 76. İhracat

KONUSU	MİKTAR (Ton)
Kıbrıs'a Sertifikalı Buğday Tohumu İhracatı	412
Irak'a Sertifikalı Buğday Tohumu İhracatı	10.026

Sertifikalı Tohum Satışları

İşletmelerde üretilen sertifikalı tohumlar ülke geneline yayılmış 282 TİGEM Tohum Bayisi, Tarım Kredi Kooperatifleri, PANKOBİRLİK, Tarım ve Orman Bakanlığı İl Müdürlükleri ve işletmelerden peşin satış olmak üzere satılmaktadır.

İl ve İlçelerin arazi potansiyeli dikkate alınarak TİGEM Yönetim Kurulunca belirlenen esaslarda bayilik verilmektedir. Kontenjanı boş olan il ve ilçelerde bayilik

TİGEM tohumların satışları, 282 TİGEM Tohum Bayisi, Tarım Kredi Kooperatifleri, PANKOBİRLİK, Tarım Orman Bakanlığı İl Müdürlükleri ve yapılmaktadır.

şartlarını taşıyan gerçek ve tüzel kişilere, yerinde yapılan araştırmaların neticesinde durumu uygun olması halinde bayilikler verilmektedir. Üretim miktarına bağlı olarak tüm bayiler ve diğer dağıtıcı kuruluşların tohum talepleri karşılanmaktadır.

Ülkemiz tohumculuğunun en önemli Kuruluşu olan TİGEM, hububatta üretiminde, verim ve kalitenin artırılması için sertifikalı hububat tohumu kullanımının yaygınlaştırılması, ülke çiftçisinin hizmetine sunulması ve ülkemizin en ücra köşelerine kadar ulaştırılması için tanıtım ve demonstrasyon çalışmalarını da devam ettirmektedir. Bu kapsamda, gerek bayilerimizin gerekse diğer sektör paydaşlarının talebi üzerine önder çiftçilerin köylerinde TİGEM uzmanlarınca çeşitler, üretim metotları, gübreleme vb. hakkında bilgiler verilmektedir.

Yine, sertifikalı tohum kullanımını yaygınlaştırmak ve tanıtımını yapmak amacıyla, TİGEM Bayilerine ve Tarım ve Orman Bakanlığı İl ve İlçe Müdürlüklerine doğrudan çiftçilerimize ise tarım fuarlarında afiş, basılı materyal dağıtımı yapılmıştır.

TİGEM işletmelerinde kullanılan miktarlarla birlikte 2020 yılında tohum dağıtımında görev alan kurum ve kuruluşlar aracılığı ile sertifikalı 161.038 ton hububat, 21 ton mısır, 174 ton nohut, 958 ton mercimek, 1.513 ton fiğ, 600 ton korunga, 129 ton yonca tohumu dağıtılmıştır.

Tablo 77. TİGEM Sertifikalı Hububat Tohumu Satış Cetveli (Ton)

	Cinsi	Satılan	Ekilişte Kullanılan	Toplam
2017	Buğday	101.561	23.632	125.193
	Arpa	19.178	2.298	21.476
	Tritikale	787	480	1.267
	Yulaf	0	56	56
	Toplam	121.527	26.466	147.992
2018	Buğday	97.424	20.538	117.962
	Arpa	18.200	2.235	20.435
	Tritikale	3.642	502	4.144
	Yulaf	120	46	166
	Toplam	119.386	23.321	142.707
2019	Buğday	123.777	23.641	147.418
	Arpa	15.176	2.320	17.496
	Tritikale	3.490	626	4.116
	Yulaf	103	66	169
	Toplam	142.546	26.653	169.199
2020	Buğday	109.569	26.486	136.055
	Arpa	17.706	2.186	19.893
	Tritikale	4.260	450	4.710
	Yulaf	342	38	380
	Toplam	131.879	29.159	161.038

TİGEM AR-GE FAALİYETLERİ, ORTAK YÜRÜTÜLEN PROJELER VE DİĞER HUSUSLAR

4. TİGEM AR-GE FAALİYETLERİ, ORTAK YÜRÜTÜLEN PROJELER VE DİĞER HUSUSLAR

4.1. TİGEM AR-GE Faaliyetleri

TİGEM bünyesinde 2002 yılında oluşturulan AR-GE birimi tarafından aynı yıllarda başlatılan ve uzun bir süreç içerisinde sürdürülen titiz çalışma ve verilen yoğun emek sonucunda yüksek verimli, kaliteli, hastalıklara mukavemetli, kurağa ve soğuğa dayanıklı, sanayicilerin isteklerini karşılayabilecek çeşitlerin elde edilmesi amacıyla buğday, arpa, tritikale, mercimek, nohut, yonca, korunga, fiğ ve çayır-mera bitkilerinde çeşit ıslah çalışmaları 2002 yılından bu yana sürdürülmektedir

Yeni Tescil Edilen ve TİGEM Üretim Desenine Alınan Çeşitler

Gerçekleştirilen AR-GE faaliyetleri kapsamında 2002-

AR-GE faaliyetleri kapsamında 2020 yılında üç çeşit korunga tescil edilmiştir.

2016 yılları arasında; ALTINOVA -2002 (kışlık fiğ), CEYLAN (tüyü fiğ) ve GÖZLÜ-1 (kışlık yonca) olmak üzere toplam 3 çeşit, ülkemiz bitkisel üretiminin hizmetine sunulmuştur.

Tescile Sunulan ve Üretim izni Alınan Çeşitler

TİGEM tarihinde bir ilk olarak elde edilen 9 yeni çeşit buğdayın 2021 yılında tescili yapılarak, ülkemiz çiftçileri ile buluşturulması amacıyla elit ve orijinal kademedeki üretimleri için Gözli işletmemizde 2020 yılı güzlük ekimleri yapılmıştır. Yerli ve yabancı menşeli pek çok buğday çeşidine alternatif olabilecek ve rekabette üstün başarılar göstererek ülkemiz genelinde buğday verim ve kalitesinin artırılmasında önemli katkıda bulunacak söz konusu buğdaylar; Koç 1453, Denizhan, Orhun, Hacıbey, Güleç, Kılınç, Bozok, Bengisu, Çepni, ve çeşitlerinden oluşmaktadır.

Üretim İzni Denemelerine Alınan Çeşit Adayları

Yunus, Hilal, Mehmetlibey, Koç 1461, Emre ve Fatih isimlerinde 6 çeşit kışlık korunga çeşit adayları üretim izni denemelerine alınmış tescile sunulmuş ve 2020 yılında tescil sonuçlarına göre üretimlerine devam edilecektir.

Elit ve Orijinal Kademedeki Tohum Üretimi

Kuruluşumuz tarafından tescil ettirilen yeni bitki çeşitlerine ait elit ve orijinal kademedeki tohum üretimleri Altınova,

Ceylanpınar, Gözli, Polatlı ve Karacabey İşletmelerinde yapılmaktadır.

Çeşit Verim ve Adaptasyon Çalışmaları

Çeşit verim ve adaptasyon çalışmaları kapsamında özel sektör firmalarının sahip olduğu yüksek verimli, adaptasyon kabiliyeti iyi, verim ve kalite yönüyle öne çıkan çeşitlerin tespiti yapılarak bunların TİGEM bitkisel üretim desenine alınması hedeflenmektedir. Bu amaçla küçük alan ve büyük alan denemeleri kurulmuştur.

AR-GE Laboratuvar Faaliyetleri

TİGEM Gazi Tesislerinde kurulan Kalite Analiz Laboratuvarında bitki ıslah çalışmalarının sıhhatli yürütülmesi, piyasada mevcut olan kaliteli ve verimli çeşitlerle rekabet edebilecek çeşitlerin ıslahında yüksek verimli, adaptasyon kabiliyeti ve kalitesi yüksek, hastalıklara dayanıklı ıslah materyallerinin tespitinin yanı sıra gıda kalite ve yem analizleri için gerekli bütün tahliller yapılmaktadır.

Tarımsal üretimlerde yüksek verimlilik ve kaliteyi sağlamak, ekonomik tarımsal üretim yapmak için tarımsal üretim yapılan toprakların zamanında ve doğru olarak tahlillerinin yapılması modern tarımın olmazsa olmazından hareket ile 2015 yılında TİGEM Gazi Tesislerinde kurulan Toprak Analiz Laboratuvarında 2017 yılında 2390 ve 2018 yılında 2672 ve 2019 yılında 1263 ve 2020 yılında 1403 adet toprak örneklerinin analizleri yapılmıştır.

Yerel Tohum Projesi

Ülkemizin genetik kaynaklarına sahip çıkmak ve atalarımızın yıllardır yetiştirdiği ürünleri gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla, 2017 yılında "Yerel Tohum Buluşmaları" projesi kapsamında ilki İzmir'de olmak üzere, Samsun ve Şanlıurfa illerinde yerel tohum buluşmaları yapılarak, pro-

Kalite Analiz Laboratuvarında 2020 yılında 272 adet kaba ve kesif yem, 188 adet sulama suyu numunesi analizi ile 112 adet ıslah materyali analizi yapılmıştır.

jenin temeli atılmıştır.

Kısa sürede, yerel tohum olduğu beyan edilen tohumlar, halk elinden Tarım ve Orman Bakanlığına teslim edilme-ye başlanmış ve teslim edilen tohumların sayısı 2019 yılı sonunda 1.103 adede ulaşmıştır. Teslim alınan tohumların yarısı devletin kontrolünde saklanmak ve muhafaza edilmek amacıyla Gen Bankasında koruma altına alın-

miş, diğer yarısı ise çoğaltılması, tanımlarının yapılması ve tescil işlemlerinin tamamlanması amacıyla TİGEM ve TAGEM'e verilmiştir. Bakanlığımızın bünyesinde yer alan kuruluşlar tarafından, gerekli özellikleri taşıyan tohumların çoğaltılması ve tescilinin yapılması süreçleri eş zamanlı olarak sürdürülmüştür.

2019 yılında, TİGEM'e bağlı; Antalya/Boztepe ve Adana/Çukurova İşletmelerinde Kavun ve Karpuz, Eskişehir/Anadolu İşletmesinde Fasulye, Bursa/Karacabey ve Ankara/Polatlı İşletmelerinde, Domates, kabak, biber, hıyar,

Yerel Tohum Projesi kapsamında çiftçilerimiz tarafından Bakanlığımıza teslim edilen yerel tohumların çeşidi 2020 yılı başında 1.138 adede ulaşmıştır.

patlıcan ve marul, Ankara/Merkezde Yaprığı yenen türlerle bazı sebze ve diğer (domates, biber, patlıcan, kavun, mısır) türlerinin ekimleri yapılmış, tohumları çoğaltılmış, bitki tasnif ve tanımları yapılmıştır. Bazı türlere ait çeşitler aynı amaçla TAGEM enstitülerine gönderilmiştir.

TİGEM ve TAGEM tarafından fide haline getirilen tohumların bir kısmı da Tarım Kredi Kooperatiflerinin sözleşmeli üreticileri tarafından tarlalarda son ürün haline getirilerek 2019 yılında bazı marketlerde tüketicilerle buluşturulmuştur. Yaz döneminde 11 çeşit ürünün satışına başlanmış, kışlık sebze olarak da lahana, marul, turp ve pazı türlerinden 8 çeşit ürünün üretim süreci başlatılmıştır.

TİGEM işletmeleri ve TAGEM enstitülerinde yetiştirilen 30 tarla bitkisi türü ile 25 sebze türüne ait tohumlar, uzmanlar tarafından yerinde gözlem ve ölçümlere tabi tutulmaktadır. Bunlar, Karakteristik yönden de tanımlanmaktadır. 37 çeşit tescile sunulmuş olup 2020 yılında tescil edilmiştir. Diğer çeşitlerin tescil işlemlerinin 2021 yılında tamamlanması hedeflenmektedir.

4.2. Üniversite ve Kamu Araştırma Kuruluşları ile Ortak Yürütülen projeler

- TUBİTAK- Enerji Bakanlığı ve TİGEM işbirliği kapsamında 2013 yılında "Ceylanpınar İşletmesinde 6 MW'lık pilot "Milli Güneş Enerjisi Santrali Projesi" planlanmış, 2020 yılı sonlarında elektrik üretimine başlanmıştır. TUBİTAK gözetiminde sistem test performans ölçümleri devam etmektedir.

- TİGEM ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi işbir-

liği kapsamında, 2012 yılında Gözlü İşletmesinde uygulamaya konulan Akkaraman ırkı koyunun, verim düzeyleri yüksek yerli ırklarla melezlenmesi, süt, döl ve et randımanı yüksek yeni saf ırklar elde edilmesi ile ilgili araştırma çalışmaları devam etmektedir. Hali hazırda Gözlü tipi koyun elde edebilmek için G2 seviyesinde erkek ve dişi materyaller elde edilmiştir.

- Ulaş Tarım İşletmesi Müdürlüğünde TİGEM-Ankara Üniversitesi ile işbirliği kapsamında; Kangal Akkaraman tipinde seleksiyonla süt ve döl verimlerinin ıslahı çalışmaları 2016 yılında başlatılmıştır. Bu araştırma ile saf yetiştirme ve seleksiyonla Akkaraman ırkından döl ve süt verimleri ile etçilik kabiliyeti yüksek yeni tiplerin elde edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın amaçlarını gerçekleştirmek için; Ulaş Tarım İşletmesinde koyunlarda süt ve döl verimi ile kuzularda büyüme ve etçilik özellikleri üzerinde durulmaktadır. Böylece sistemli ve sürekli seleksiyonla İç Anadolu şartlarına uygun süt, döl ve et verimi yüksek saf Kangal Akkaraman tipi elde edilmeye çalışılmaktadır. Süt ve et verim yönlü iki elit sürü oluşturulmuş olup, bu sürüler üzerinde seleksiyon çalışmalarına devam edilmektedir. İkiz doğumlardan elde edilen erkek ve dişi kuzular, gelecek jenerasyonun damızlık sürüsünü oluşturmak üzere ayrılmaktadır.

4.3. Sudan Cumhuriyeti ile İkili Tarımsal İşbirliği Anlaşması

Türkiye ile Sudan Arasında İkili Tarımsal İşbirliği ve Ortaklığına İlişkin Anlaşma 28 Nisan 2014 tarihinde Ankara'da imzalanmış ve TBMM tarafından 04/04/2015 tarihinde onaylanması uygun görülmüştür. Sudan Parlamentosu tarafından da 04/01/2015 tarihinde onaylanmıştır. Anlaşma, Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak Resmi Gazete'nin 19/11/2015 tarihli ve 29537 sayısında yayımlanmış olup, Anlaşmanın uygulamaya konulmasına ilişkin yasal prosedür tamamlanmıştır.

Anlaşma ile iki ülke arasında tarımsal üretimin ve ticaretin artırılması için ortak şirket kurulması, şirketin, Sudan'da 12.500 hektar arazide örnek işletme/çiftlik kurması, Türk özel sektörünün, Sudan'da 5 bölgede 780.500 hektar arazide tarımsal yatırım yapmasının özendirilmesi hedeflenmiştir.

Ortak şirket kurularak Hartum'da Şirket şubesi açıldı. Pilot Çiftlik arazisinin ve özel sektörün kullanımına açılacak arazilerin koordinatlarının belirlenmesine ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

4.4. Reklam, Tanıtım ve Sosyal Faaliyetler

Genel Müdürlüğümüz Gazi Sosyal Tesisleri Konukevinde İşletmelerimizden görevli veya sağlık nedeniyle Anka-

ra'ya gelen personel ve yakınlarına konaklama hizmeti verilmeye devam edilmektedir.

Kuruluşumuzu, faaliyetlerini ve özellikle sertifikalı tohumlarımızı tanıtmak amacıyla yurt içinde 1 adet tarım fuarına iştirak edilmiş, sertifikalı tohum, damızlık ve atçılık faaliyetleri ile ilgili 22.750 adet katalog, broşür ve kitapçık başta çiftçilerimiz olmak üzere sektör paydaşlarına ulaştırılmıştır.

Hem Kuruluşumuzun tanıtımı hem de Kuruluşun önemli gelir kaynağını oluşturan at yetiştiriciliğini, at sevgisini sektör paydaşlarına yaymak, gençlerimizin ilgisini bu alana çekmek amacıyla ve diğer taraftan engelli çocuklarımızın tedavilerine yönelik olarak hizmet veren TİGEM Arap Atı Tanıtım ve Hippoterapi Merkezinde 2020 yılında hippoterapi amaçlı olarak 30 engelli bireye biniş yaptırılmıştır. Aynı yıl sportif amaçlı ve pony binişleri dahil olmak üzere 1.288 biniş yapılmıştır.

4.5. Kiraya Verilen İşletmeler

TİGEM, faaliyetlerini sürdürdüğü süreç içerisinde İktisadi Devlet Teşekkülü olmanın gereklerine uygun olarak kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda çalışarak daha fazla yatırım kaynağı oluşturmak amacıyla 2003-2015 yılların-

TİGEM'in arazi varlığı 3.602.566 dekar olup, kiraya verilen işletmelerin arazileri toplam arazi miktarının yaklaşık % 9'una tekabül etmektedir.

da yapılan kapsamlı çalışmalar sonucunda biri kısmi ikisi iştirak olmak üzere toplam 329.489 dekar arazi varlığı ile toplam 20 işletme özel sektör firmalarına uzun süreli (30 yıl) kiraya verilmiştir.

TİGEM ile kiracı şirketler arasında düzenlenen ve Yüksek Planlama Kurulundan onaylı kira sözleşmelerinde; yürütülecek faaliyetin konusu ve kiralanan gayrimenkulün kullanma şekli başlığı altında yer alan hükümlerde, tarımsal amaç ve faaliyetler doğrultusunda kullanma, bu amaca matuf olmak üzere üretim yapma, tesis kurma, pazarlama faaliyetlerinde bulunma gibi temel ilkeler belirlenmiş, amaç dışı kullanıma izin verilmemiş, kiracılık haklarının devredilmesi konusunda kısıtlar getirilmiştir. Diğer bir başlıkta kiracının yükümlülükleri sayılmış, bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde ise kiraya verenin fesih hakkını sağlayan bir maddeye yer verilmiştir. Kiracı faaliyetleri TİGEM denetim komisyonları tarafından sürekli denetlenmektedir.

Kiraya verilen işletmeler taahhüt ettikleri kadar ya da bunun üzerinde yatırım yapmışlardır. Tüm işletmelerde tarımsal amaçlı üretim yapılmış, tarım dışı amaçlarla gelen muhtelif talepler kabul edilmemiş, yapılan yatırımların niteliği, arazinin belirtilen amaç doğrultusunda kullanımı ve İşletme bütünlüğü ile ilgili temel faktörler korunmuş, kiracıların yatırım taahhütlerine uymaları sağlanmıştır.

2003-2020 dönemi içerisinde özel sektör yatırımlarına açılan 20 işletmede kiracı firmalar tarafından 2020 yılı sonu itibari ile toplam 1.012.680.680,00 TL yatırım yapılmış ve 2020 yılı için toplam KDV hariç 67.792.009,22 TL kira bedeli tahsil edilmiştir. Bu işletmelerde 2020 yılı sonu itibariyle 3.050 daimi personel istihdam edilmiştir.

KURUMSAL KABİLİYET ve KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5. KURUMSAL KABİLİYET ve KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A- Üstünlükler

- Tarımsal yönden toprak etüt-haritalama ve parselasyon çalışmaları yapılmış, farklı iklim kuşaklarında bulunan toplu ve büyük arazi varlığına sahip olması,
- Nitelikli ve tecrübeli personel ile köklü bir kurumsal kültüre sahip olması,
- Bitkisel ve hayvansal üretimde gen kaynaklarına sahip olması,
- En son teknoloji ile donatılmış mekanizasyona sahip olması,
- Tohum ve damızlık üretim-dağıtımında büyük, köklü, güvenilir ve önder kuruluş olması,
- Modern basınçlı sistemler ile sulanan büyük ölçekli tarım arazisine sahip olması,
- Saf kan Arap atı yetiştiriciliğinde uzmanlığa sahip olması,
- Geniş bir tohum ve damızlık dağıtım ağına sahip olması,
- Tarımda uygulamalı eğitim veren altyapıya sahip olması,
- Üretimde kullanılan bir kısım hammaddeyi kendi kaynaklarından sağlaması,
- Yüksek kapasiteli, modern tarımsal tesis altyapısına sahip olması,
- Sperma üretimi ve döl kontrolü (Progenytest) çalışması-nı yürütecek bir altyapıya sahip olması,
- Organik ve iyi tarım uygulamalarına müsait altyapıya sahip olması,

- Bitkisel üretimde önemli tür ve çeşitlerin tohum üretim hakkına sahip olması,
- Koyun ıslah çalışmalarında uzmanlığa sahip olması,
- Özel sektör tohumculuk firmalarıyla ortak üretim yapabilme imkanının olması,
- Üretim kapasitesinin artırılabilir olması,
- Ar-Ge çalışmalarına uygun ve işbirliğine müsait alt yapıya sahip olması,

B- İyileştirilmesi Gereken Yönler

- Ar-Ge çalışmalarının yeterli düzeye çıkarılması,
- İşletmelerde çalışan personel ve ailesi için sağlık, eğitim ve sosyal ihtiyaçların karşılanması noktasında etkinliğin artırılması,
- Kalifiye personel yetersizliği nedeniyle bozulmak üzere olan usta-çırak ilişkisinin düzeltilmesi amacıyla kilit noktalara kalifiye personel istihdamı,
- İşletmelerin il-ilçe merkezlerinden uzak olması, iş yoğunluğu, vb. nedenlerle teknik elemanların kurumdan ayrılması için özlük haklarının iyileştirilmesi,
- TİGEM adına tescilli bitki çeşit sayısının artırılması,
- Norm kadronun etkin olarak uygulanmasının sağlanması,
- Faaliyetlerde verim ve kalitenin artırılması için mevcut kurumsal yapının çağdaş bir yapıya kavuşturulması,
- Performansa dayalı ücret sisteminin getirilmesi,
- Mevzuatlara bağlı kalmaksızın kalifiye personel istihdamına imkan verilmesi.

MALİ TABLOLAR

BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

TARIM İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Yönetim Kurulu'na

A) Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi**1) Görüş**

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün ve bağlı ortaklığının (birlikte "Grup" olarak anılacaktır.) 31 Aralık 2019 tarihli konsolide finansal durum tablosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait; konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu, konsolide özkaynaklar değişim tablosu ve konsolide nakit akış tablosu ile önemli muhasebe politikalarının özeti de dâhil olmak üzere finansal tablo dipnotlarından oluşan konsolide finansal tablolarını denetlemiş bulunuyoruz.

Görüşümüze göre ilişikteki konsolide finansal tablolar, Grup'un 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla konsolide finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal performansını ve konsolide nakit akışlarını, Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na ("TFRS"lere) uygun olarak tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.

2) Görüşün Dayanağı

Yaptığımız bağımsız denetim, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ("KGK") tarafından yayımlanan Türkiye Denetim Standartlarının bir parçası olan Bağımsız Denetim Standartlarına ("BDS") uygun olarak yürütülmüştür. Bu Standartlar kapsamındaki sorumluluklarımız, raporumuzun Bağımsız Denetçinin Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. KGK tarafından yayımlanan Bağımsız Denetçiler için Etik Kurallar (Etik Kurallar) ile finansal tabloların bağımsız denetimiyle ilgili mevzuatta yer alan etik hükümlere uygun olarak Şirketten bağımsız olduğumuzu beyan ederiz. Etik Kurallar ve mevzuat kapsamındaki etiğe ilişkin diğer sorumluluklar da tarafımızca yerine getirilmiştir. Bağımsız denetim sırasında elde ettiğimiz bağımsız denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulması için yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

web: www.sistemglobal.com.tr e-posta: info@sistemglobal.com.tr

Adres : Beştepe Mah. Nergiz Sokak No:7/2 Via Flat Ofis No:60-61 Söğütözü Yenimahalle / ANKARA TÜRKİYE

Telefon : (+90 312) 442 20 40

Faks : (+90 312) 442 20 63

ANKARA - İSTANBUL - İZMİR - ADANA - GAZİANTEP - BURSA

I

3) Kilit Denetim Konuları

Kilit denetim konuları, mesleki muhakememize göre cari döneme ait finansal tabloların bağımsız denetiminde en çok önem arz eden konulardır. Kilit denetim konuları, bir bütün olarak finansal tabloların bağımsız denetimi çerçevesinde ve finansal tablolara ilişkin görüşümüzün oluşturulmasında ele alınmış olup, bu konular hakkında ayrı bir görüş bildirmiyoruz.

Kilit Denetim Konusu	Kilit denetim konusunun nasıl ele alındığı
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller ve Gerçeğe Uygun Değer	
Şirketin Yatırım Amaçlı Gayrimenkulleri Finansal Durum Tablosunda gerçeğe uygun değerleri ile raporlanmıştır. Gerçeğe uygun değerler, Sermaye Piyasası tarafından yetkilendirilmiş bir gayrimenkul değerlendirme şirketi tarafından belirlenmiştir.	Mevcut denetim prosedürlerimizin yanı sıra, değerlendirme şirketi tarafından yapılan değerlemelerin belirlenen standartlara uygun olup olmadığının değerlendirilmesi ile yapılan değerlemelerin muhasebeleştirilmesi ve finansal tablolarda doğru olarak raporlandığının kontrolünü içermektedir.
Değerleme çalışmaları ekonomik çevrede önemli değişikliklerin olması ve bunun gayrimenkullere etkisinin önemli olduğu dönemlerde tekrarlanmalıdır.	İçinde bulunduğumuz ekonomik dönemde ekonomik göstergelerde değişiklikler olmakla beraber bunların ilgili gayrimenkuller üzerinde önemli bir değişim yaratmadığı tarafımızdan da kabul görmüştür.

4) Diğer Hususlar

- Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin 10 Eylül 2018 tarihinde tescil edilmesi, faaliyet hacminin düşük olması ve şirket'in finansal tablolarını önemli ölçüde etkilememesi sebebiyle 31.12.2018 tarihi itibarıyla konsolidasyon kapsamı dışında bırakılmış olup, 31.12.2019 tarihi itibarıyla konsolide edilerek finansal tablolarda raporlanmıştır.

- 2020 yılı başında Çin'de görülen ve hızlı yayılmasıyla Dünya Sağlık Örgütü'nce pandemi (bir kıta, hatta tüm dünya yüzeyi gibi çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalık) olarak tanımlanan Corona Virüs, dünya ekonomisi ve ticareti üzerinde çok önemli etkiler göstermektedir.

Raporun okuyucuları tarafından bu olumsuz ve süresi belirsiz koşulların etkileri ayrıca değerlendirilmelidir.

5) Yönetimin ve Üst Yönetimden Sorumlu Olanların Finansal Tablolara İlişkin Sorumlulukları

Grup yönetimi; finansal tabloların TMS'lere uygun olarak hazırlanmasından, gerçeğe uygun bir biçimde sunumundan ve hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içermeyecek şekilde hazırlanması için gerekli gördüğü iç kontrollerden sorumludur.

Finansal tabloları hazırlarken yönetim; Grup'un sürekliliğini devam ettirme kabiliyetinin değerlendirilmesinden, gerektiğinde süreklilikle ilgili hususları açıklamaktan ve Grup'u tasfiye etme ya da ticari faaliyeti sona erdirmeye niyeti ya da mecburiyeti bulunmadığı sürece işletmenin sürekliliği esasını kullanmaktan sorumludur.

Üst yönetimden sorumlu olanlar, Grup'un finansal raporlama sürecinin gözetiminden sorumludur.

web: www.sistemglobal.com.tr e-posta: info@sistemglobal.com.tr

Adres : Beştepe Mah. Nergiz Sokak No:7/2 Via Flat Ofis No:60-61 Söğütözü Yenimahalle ANKARA - TÜRKİYE

Telefon : (+90 312) 442 20 40

Faks : (+90 312) 442 20 63

ANKARA - İSTANBUL - İZMİR - ADANA - GAZİANTEP - BURSA

II

6) Bağımsız Denetçinin Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları

Sorumluluğumuz, yaptığımız bağımsız denetime dayanarak, bu finansal tablolar hakkında görüş vermektir.

Amacımız, bir bütün olarak finansal tabloların hata veya hile kaynaklı önemli bir yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek ve görüşümüzü içeren bir bağımsız denetçi raporu düzenlemektir. BDS'lere uygun olarak yürütülen bir bağımsız denetim sonucunda verilen makul güvence; yüksek bir güvence seviyesidir ancak, var olan önemli bir yanlışlığın her zaman tespit edileceğini garanti etmez. Yanlışlıklar hata veya hile kaynaklı olabilir. Yanlışlıkların, tek başına veya toplu olarak, finansal tablo kullanıcılarının bu finansal tablolara istinaden alacakları ekonomik kararları etkilemesi makul ölçüde bekleniyorsa bu yanlışlıklar önemli olarak kabul edilir.

BDS'lere uygun olarak yürütülen bağımsız denetimin gereği olarak, bağımsız denetim boyunca mesleki muhakememizi kullanmakta ve mesleki şüphecililiğimizi sürdürmekteyiz. Tarafımızca ayrıca:

- Finansal tablolardaki hata veya hile kaynaklı "önemli yanlışlık" riskleri belirlenmekte ve değerlendirilmekte; bu risklere karşılık veren denetim prosedürleri tasarlanmakta ve uygulanmakta ve görüşümüze dayanak teşkil edecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmektedir. Hile; muvazaa, sahtekârlık, kasıtlı ihmal, gerçeğe aykırı beyan veya iç kontrol ihlali fiillerini içerebildiğinden, hile kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riski, hata kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riskinden yüksektir.

- Grup'un iç kontrolünün etkinliğine ilişkin bir görüş bildirmek amacıyla değil ama duruma uygun denetim prosedürlerini tasarlamak amacıyla denetimle ilgili iç kontrol değerlendirilmektedir.

- Yönetim tarafından kullanılan muhasebe politikalarının uygunluğu ile yönetim tarafından yapılan muhasebe tahminlerinin ve ilgili açıklamaların makul olup olmadığı değerlendirilmektedir.

- Elde edilen denetim kanıtlarına dayanarak, Grup'un sürekliliğini devam ettirme kabiliyetine ilişkin ciddi şüphe oluşturabilecek olay veya şartlarla ilgili önemli bir belirsizliğin mevcut olup olmadığı hakkında ve yönetimin işletmenin sürekliliği esasını kullanılmasının uygunluğu hakkında sonuca varılmaktadır. Önemli bir belirsizliğin mevcut olduğu sonucuna varmamız halinde, raporumuzda, finansal tablolardaki ilgili açıklamalara dikkat çekmemiz ya da bu açıklamaların yetersiz olması durumunda olumlu görüş dışında bir görüş vermemiz gerekmektedir. Vardığımız sonuçlar, bağımsız denetçi raporu tarihine kadar elde edilen denetim kanıtlarına dayanmaktadır. Bununla birlikte, gelecekteki olay veya şartlar Grup'un sürekliliğini sona erdirebilir.

- Finansal tabloların açıklamalar dâhil olmak üzere genel sunumu, yapısı ve içeriği ile bu tabloların temelini oluşturan işlem ve olayları gerçeğe uygun sunumu sağlayacak şekilde yansıtır yansıtmadığı değerlendirilmektedir.

Diğer hususların yanı sıra, denetim sırasında tespit ettiğimiz önemli iç kontrol eksiklikleri dahil olmak üzere, bağımsız denetimin planlanan kapsamı ve zamanlaması ile önemli denetim bulgularını üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmekteyiz.

Bağımsızlığa ilişkin ilgili etik hükümlere uygunluk sağladığımızı üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmiş bulunmaktayız. Ayrıca bağımsızlık üzerinde etkisi olduğu düşünülebilecek tüm ilişkiler ve diğer hususlar ile varsa, ilgili önlemleri üst yönetimden sorumlu olanlara iletmış bulunmaktayız.

Üst yönetimden sorumlu olanlara bildirilen konular arasından, cari döneme ait finansal tabloların bağımsız denetiminde en çok önem arz eden konuları yani kilit denetim konularını belirlemekteyiz. Mevzuatın konunun kamuya açıklanmasına izin vermediği durumlarda veya konuyu kamuya açıklamanın doğuracağı olumsuz sonuçların, kamuya açıklamanın doğuracağı kamu yararını aşacağına makul şekilde beklendiği oldukça istisnai durumlarda, ilgili hususun bağımsız denetçi raporumuzda bildirilmemesine karar verebiliriz.

web: www.sistemglobal.com.tr e-posta: info@sistemglobal.com.tr

Adres : Beştepe Mah. Nergiz Sokak No:7/2 Via Flat Ofis No:60-61 Söğütözü Yenimahalle ANKARA TÜRKİYE
Telefon : (+90 312) 442 20 40
Faks : (+90 312) 442 20 63

ANKARA - İSTANBUL - İZMİR - ADANA - GAZİANTEP - BURSA

III

B) Mevzuattan Kaynaklanan Diğer Yükümlülükler

1) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK") 398'inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca düzenlenen Riskin Erken Saptanması Sistemi ve Komitesi Hakkında Denetçi Raporu 23.03.2020 tarihinde Grup'un Yönetim Kurulu'na sunulmak üzere hazırlanmıştır.

2) TTK'nın 402'nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Grup'un 1 Ocak - 31 Aralık 2019 hesap döneminde defter tutma düzeninin, finansal tabloların, kanun ile Şirket esas sözleşmesinin finansal raporlamaya ilişkin hükümlerine uygun olmadığına dair önemli bir hususa rastlanmamıştır.

3) TTK'nın 402'nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Yönetim Kurulu tarafımıza denetim kapsamında istenen açıklamaları yapmış ve talep edilen belgeleri vermiştir.

Bu bağımsız denetimi yürütüp sonuçlandıran sorumlu denetçi **Taner AKGÜL**'dür.

23.03.2020

Taner AKGÜL
Sorumlu Denetçi

Beştepe Mahallesi Nergiz Sokak 7/2
Via Flat İş Merkezi Kat: 2 No:60-61
Söğütözü – Yenimahalle /ANKARA

web: www.sistemglobal.com.tr e-posta: info@sistemglobal.com.tr

Adres : Beştepe Mah. Nergiz Sokak No:7/2 Via Flat Ofis No:60-61 Söğütözü Yenimahalle / ANKARA TÜRKİYE

Telefon : (+90 312) 442 20 40

Faks : (+90 312) 442 20 63

ANKARA - İSTANBUL - İZMİR - ADANA - GAZİANTEP - BURSA

IV

İŞLETME ÇALIŞMALARI**a) Bütçenin Genel Durumu:**

TİGEM'in 2020 yılı işletme bütçesi Yönetim Kurulunun 17.12.2019 tarih ve 698 sayılı kararı ile kabul edilmiştir. 2020 yılı faaliyetlerine ilişkin bütçe verileri ve gerçekleştirmeleri, 2019 yılına ilişkin verilerle birlikte aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-1. Bütçe Verileri ve Gerçekleştirmeleri (2020)

Bütçeye ilişkin toplu bilgiler	Ölçü	2019		2020			
		Gerçekleşen	Bütçeye Göre Sapma (İlk Durum) (%)	Bütçe		Gerçekleşen	Bütçeye Göre Sapma (Son Durum) (%)
				İlk Durum	Son Durum		
1-Personel sayısı	Kişi	2.527	-9	2.575	2.449	2.346	-4,2
2-Personel giderleri	Bin TL	280.607	-22	332.330	332.330	293.737	-11,6
3-Alımlar tutarı	Bin TL	422.255	-21	624.904	624.904	487.844	-21,9
4-Tüm üretim maliyeti	Bin TL	1.810.338	-17	2.393.911	2.393.911	2.146.981	-10,3
5-Başlıca üretimler							
Buğday	Ton	251.664	-22	310.350	310.350	286.479	-7,7
Arpa	Ton	22.155	-24	28.225	28.225	28.772	1,9
Yemlik dane mısır	Ton	103.948	6	80.587	80.587	138.215	71,5
Ayçiçeği	Ton	16.626	56	15.387	15.387	18.506	20,3
Mercimek	Ton	2.136	-70	3.867	3.867	1.006	-74,0
Buzağı	Baş	10.736	-21	12.420	12.420	10.683	-14,0
Kuzu	Baş	103.386	-1	113.470	113.470	110.046	-3,0
Tay	Baş	330	-4	352	352	363	3,1
Süt	Ton	73.790	-11	78.438	78.438	76.755	-2,1
6-Net satış tutarı	Bin TL	1.034.617	-4	1.302.905		1.383.625	6
7-Başlıca satışlar							
Buğday(Tohumluk)	Ton	123.777	-46	176.578	109.512	109.570	0,1
Arpa(Tohumluk)	Ton	15.176	-26	16.440	17.021	17.706	4,0
Yemlik dane mısır	Ton	68.712	-17	68.594	73.185	92.703	26,7
Ayçiçeği	Ton	13.566	27	15.387	17.251	20.896	21,1
Mercimek	Ton	4.653	232	2.336	5.341	1.320	-75,3
Damızlık siğir	Baş	1.650	-71	4.640	3.723	3.546	-4,8
Damızlık koyun	Baş	17.292	-21	23.200	19.619	21.841	11,3
Yarış atı	Baş	239	-8	268	263	248	-5,7
Süt	Ton	68.379	-14	76.011	71.560	71.670	0,2
8-Yatırımlar(Nakdi harcama)	Bin TL	94.566	11	160.000	158.000	99.617	-37,0
9-Finansman ihtiyacı yada fazlası	Bin TL	166.594	-22	20.286	34.450	166.594	383,6
10-Dönem karı veya zararı	Bin TL	20.820	-127	33.399	-21.699	76.830	454,1

Giderler;

2020 yılında gerçekleşen giderler, geçen yılki değerlerle birlikte ve ilk ve son durum program ödenekleri ile karşılaştırılmalı olarak, ekteki çizelgede gösterilmiştir.

Genel Müdürlük Yönetim Kurulunun 17.12.2019 tarihli ve 698 sayılı kararı ile kabul edilen 2020 yılı işletme bütçesinin ilk durum verilerine göre; 2.823.454 bin TL, gider yapılması programlanmıştır. Yıl içinde meydana gelen gelişmeler çerçevesinde Genel Müdürlük Makamının toplam giderler değişmemek üzere gider fasılları arasında yapılan ödenek aktarmaları ile ödeneklerin son durumu belirlenmiştir.

2020 yılı sonu itibarıyla gider gerçekleşmesi, önceki döneme göre yaklaşık olarak %12 oranında artarak 2.316.835 TL olarak gerçekleşmiştir. Fiili harcama Bütçe ödeneklerinin % 17,9 altındadır.

Giderlerin türler itibarıyla incelenmesinde; geçmiş yıllarda olduğu gibi toplam giderler içinde en önemli grubu % 50,78 oranı ile ilk madde ve malzeme giderleri teşkil etmiştir. Bunu % 7,14 oranı ile işçi ücret ve giderleri, % 5,53 oranı ile memur ve sözleşmeli personel ücret ve giderleri, % 23,55 oranı ile de dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler, % 13,00 oranı ile diğer gider grupları takip etmektedir.

Toplam 1.176.651 bin TL'lik İlk madde ve malzeme giderlerinin, 245.672 bin TL'sini tohumluk üretiminde kullanılan ilk maddeler, 319.267 bin TL' sini yemler, 123.047 bin TL'sini gübreler, 69.536 bin TL'sine Genel Müdürlüğün kendi üretiminde kullandığı tohumluklar, 63.294 bin TL'sini yakıtlar, 355.835 bin TL'sini diğer çeşitli ilk madde giderleri oluşturmuştur.

İşçi ücretleri geçen yıla göre % 1,91 oranında ve 3.107 bin TL tutarında artarak 165.481 bin TL olarak gerçekleşmiştir.

Son yıllarda emekliye ayrılan işçilerin yerine yeni işçi alınmaması nedeniyle hizmetlerin yürütülmesinde sıkıntıyla karşılaşmaya başlanmış, kapanan ve kiralanan işletmelerden faaliyette bulunan işletmelere gelen işçilerin tam anlamıyla yeni işlerine adaptasyon sağlayamamaları ve vasıflı işçilik niteliğine sahip olmamaları nedeniyle dışarıdan hizmet alınması suretiyle işlerin yürütülmesine 2020 yılında da devam edilmiştir.

Başbakanlık Tasarruf Genelgelerine konu teşkil eden bazı giderler ekteki çizelgede gösterilmiştir.

Söz konusu giderlerin en önemli kısmını taşıyonlara ödenen işçilik giderleri, biçerdöver ve taşıtlara ödenen kira bedelleri teşkil etmektedir.

Giderler

TİGEM'in 2020 yılı giderleri program ve geçen yıl rakamları ile birlikte aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-2. Giderler

Giderler	2019	2020					
	Gerçekleşen	Ödenek		Gerçekleşen	Ödeneğin Son Durumuna Göre Fark	Ödeneğe Göre Sapmalar	
		İlk Durum	Son Durum			İlk Duruma Göre	Son Duruma Göre
0- İlk madde ve malzeme giderleri	(Bin TL) 1.041.086	(Bin TL) 1.457.752	(Bin TL) 1.407.913	(Bin TL) 1.176.651	(Bin TL) -231.262	(%) -19	(%) -16
1- İşçi ücret ve giderleri	162.374	256.267	251.036	165.481	-85.555	-35	-34
2- Memur ve söz.pers.ücr.ve giderleri	118.233	147.858	171.172	128.256	-22.916	-13	-15
3- Dışardan sağlanan fayda ve hizmetler	463.702	632.139	667.099	545.785	-121.314	-14	-18
4- Çeşitli giderler	58.609	90.667	85.755	59.241	-26.514	-35	-31
5- Vergi, resim ve harçlar	5.911	7.258	7.308	5.035	-2.273	-31	-31
6- Amortisman ve tükenme payları	192.915	216.513	237.036	220.422	-16.614	2	-7
7- Finansman giderleri	27.469	15.000	16.135	15.964	-171	6	-1
Toplam	2.070.299	2.823.454	2.823.454	2.316.835	-506.619	-18	-18

Gerçekleşen gider kalemlerinden bazıları, geçen yılın rakamlarıyla karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-3. Bazı Giderlerinin Önceki Yıla Karşılaştırması

Gider türü	2019		2020		Artış veya azalış	
	Bin TL		Bin TL		%	
- Telefon gideri	276		297		8	
- Taşeronlara ödenen işçilik giderleri	205.241		254.099		24	
- Temsil ve misafir ağırlama giderleri	320		262		-18	
- Bıçerdöğer kira bedeli	17.221		21.648		26	
- Taşıt kira bedeli	19.888		20.757		4	
- Traktör kira bedeli	50		62		24	
- Tanıtım ve Pazarlama Giderleri	2.507		1.454		-42	
- İslahçı Hakları giderleri	3.994		6.976		75	

Tedarik işleri

2020 yılında alınan ilk madde ve malzemelerin ayrıntısı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-4. İlk Madde ve Malzeme Tedariki

Alımlar	2019	2020			
	Gerçekleşen	Program Ödeneği		Gerçekleşen	Ödeneğe Göre Sapma İlk Duruma Göre (%)
		İlk Durum	Son Durum		
		(Bin TL)	(Bin TL)		
1-Esas üretim ilk maddeleri					
İç	21.173	23.729	23.729	14.126	-40
Dış	-	-	-	-	-
Toplam (1)	21.173	23.729	23.729	14.126	-40
2- Yardımcı işletme ilk maddeleri					
İç	81.197	127.138	127.138	95.038	-25
Dış	-	-	-	-	-
Toplam (2)	81.197	127.138	127.138	95.038	-25
3- Yardımcı ilk maddeler					
İç	170.413	263.283	263.283	198.126	-25
Dış	-	-	-	-	-
Toplam (3)	170.413	263.283	263.283	198.126	-25
4- Yakacak mad. yakıtlar ve yağlar					
İç	64.860	83.577	83.577	71.561	-14
Dış	-	-	-	-	-
Toplam (4)	64.860	83.577	83.577	71.561	-14
5 -Yedek parça ve aletler					
İç	31.766	49.247	49.247	45.154	-8
Dış					
Toplam (5)	31.766	49.247	49.247	45.154	-8
6- Çeşitli malzemeler					
İç	52.846	77.930	77.930	63.839	-18
Dış	-	-	-	-	-
Toplam (6)	52.846	77.930	77.930	63.839	-18
İç alımlar toplamı	422.255	624.904	624.904	487.844	-22
Dış alımlar toplamı	-	0	0	-	
Genel toplam	422.255	624.904	624.904	487.844	-22
Verilen sipariş avansları	1.870	-	-	2.520	-

TİGEM’de tedarik işleri, Alım Satım İhale Yönetmeliği ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve bu kanuna ilişkin mevzuat hükümleri doğrultusunda yapılmaktadır. İşletmelerimizde ve merkezde Alım Satım ve İhale komisyonları oluşturulmuştur. Yapılan işlemler bu komisyon tarafından yapılmaktadır. Kuruluşumuzun alım programı, işletmelerin hazırlamış olduğu bütçe ekindeki programa göre tespit edilerek tanzim edilmektedir. Toplu alımlar merkez tarafından, diğer alımlar yetki verilerek işletmelerce yapılmaktadır. Kuruluşumuzun Alım Satım İhale Yönetmeliği Kamu İhale Kanunu hükümlerinde yer alan ilke ve ölçülere uygun olarak yeniden gözden geçirilmiş; 17.05.2006 tarihli ve 26171 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tablo M-5. Üretim Maliyetleri

Üretim Giderleri	2019		2020				Gerçekleşme Oranı
	Gerçekleşen		Program		Gerçekleşen		
	(Bin TL)	(%)	(Bin TL)	(%)	(Bin TL)	(%)	
1-Üretimle doğrudan ilgili giderler							
-İlk madde ve malzeme giderleri	1.041.086	58	1.457.752	61	1.176.651	55	81
-Direkt işçilik giderleri	162.374	9	256.267	11	165.481	8	65
-Memur maaşları	118.233	7	147.858	6	128.256	6	87
-Dış.sağlanan fayda ve hizmet giderleri	463.702	26	632.139	26	545.785	25	86
-Çeşitli giderler	58.609	3	90.686	4	59.241	3	65
-Vergi, resim ve harçlar	5.911	0	7.258	0	5.035	0	69
-Amortisman giderleri	192.915	11	216.513	9	220.422	10	102
-Finansman giderleri	27.469	2	15.000	1	15.964	1	106
Toplam (1)	2.070.299	114	2.823.473	118	2.316.835	108	82
2-Üretimle dolaylı ilgili giderler	625.493	35	794.570	33	691.899	32	87
Toplam (1+2)	2.695.792	149	3.618.043	151	3.008.734	140	83
3-Geçen yıldan devreden giderler	159.872	9	155.804	7	256.825	12	165
Toplam (1+2+3)	2.855.664	158	3.773.847	158	3.265.559	152	87
4-Üretim giderlerinden indirimler							
-Tali ürün	83.413	5	125.260	5	80.048	4	64
-Terkinler	1.966	0			659	0	0
-Diğer	959.947	53	1.254.676	53	1.037.871	48	83
Toplam (4)	1.045.326	58	1.379.936	58	1.118.578	52	81
5-Maliyet giderleri toplamı (1+2+3-4)	1.810.338	100	2.393.911	100	2.146.981	100	90

Tablo M-6. Satış Tablosu

Satışlar	Ölçü	2019 Yılı		2020 Yılı			
		Gerçekleşen		Program		Gerçekleşen	
		Miktar	Tutar (Bin TL)	Miktar	Tutar (Bin TL)	Miktar	Tutar (Bin TL)
1-Esas ürünler							
A-Yurt içi							
aa) Bitkisel ürün satışları							
Buğday	Ton	72.576	109.676	31.499	56.145	103.349	218.270
Soya	Ton	25	50			33	150
Ayçiçeği	Ton	13.566	31.931	15.387	42.783	20.896	76.780
Nohut	Ton	23	72			1	6
Yemlik mısır (İkinci ürün)	Ton	68.712	77.540	68.594	101.876	92.730	122.597
Antep fıstığı	Ton	357	13.445	910	40.935	1.473	63.328
Meyve (Narenciye)	Ton	16.289	21.537	19.415	29.122	12.228	29.325
Fidan	Adet	2.561	16	15.000	150	2.454	16
Yem bitkileri	-	-	703	-	-	-	1.335
Diğer tarla ve tarım ürünleri	-	-	6.932	-	4.436	-	6.652
Bitkisel ürünler satış toplamı	-	-	261.902	-	275.447	-	518.459
Sözleşmeli bitki ürün satışları							
Sözleşmeli mısır	Ton	744	2.950	768	3.100	339	1.802
Sözleşmeli diğer ürünler (Ayçiçeği)	Ton	656	6.738	1.033	12.684	455	7.209
Sözl.bitkisel ürün satışları toplamı	-	-	9.688		15.784		9.011
Tohumlar	-	-	-	-	-	-	-
Buğday tohumu	Ton	97.331	190.268	114.578	252.071	99.132	232.821
Arpa tohumu	Ton	15.176	25.799	16.441	30.415	17.706	35.717
Mısır tohumu	-	-	190	-		21	421
Diğer tohumlar	-	-	10.499	-	31.012	-	28.038
Tohumlar toplamı	-	-	226.756	-	313.498	-	296.997
Çeş.İmal.Doğan ve diğer bit.ürün satışları							
Mercimek (Temizlenmiş)	Ton	4.653	11.653	2.337	11.685	1.320	6.314
Selektör altı buğday	-	-	11.591	-	-	17.321	28.007
Diğerleri	-	-	17.154	-	6.907	-	24.893
Çeş.İmal. doğan satışlar toplamı	-	-	40.398	-	18.592	-	59.214
aa) Tüm bitkisel ürünler satış toplamı	-	-	538.744	-	623.321	-	883.681
Ab) Hayvancılık Ürünleri							

Satışlar	Ölçü	2019 Yılı		2020 Yılı			
		Gerçekleşen		Program		Gerçekleşen	
		Miktar	Tutar (Bin TL)	Miktar	Tutar (Bin TL)	Miktar	Tutar (Bin TL)
Sığırcılık Ürünleri							
Damızlık sığır	Adet	1.650	9.364	4.640	24.012	3.546	22.885
Kasaplık sığır	Adet	5.797	41.500	4.695	38.658	7.344	61.351
Süt	Ton	68.379	132.990	76.011	186.186	71.700	174.531
Sperma Satışı	Doz	648.055	2.332	699.000	3.495	601.800	3.021
Sığırcılık toplamı	-	-	186.186	-	252.351	-	261.788
Koyunculuk Ürünleri							
Damızlık koyun	Adet	17.292	25.414	23.200	38.225	21.841	37.288
Kasaplık koyun	Adet	57.827	52.910	52.800	50.825	57.132	64.317
Süt	Ton	2.623	7.834	3.900	14.255	3.028	10.963
Diğer (Yapağı)	-	363	780	424	1.431	402	537
Koyunculuk toplamı	-	-	86.938		104.736	-	113.105
Atçılık Ürünleri							
Safkan Arap tay satışı	Adet	191	19.976	220	26.320	200	30.929
Safkan Arap elit tay satışı	Adet	48	19.755	48	18.600	48	21.740
Sperma Satışı	Doz	-	-	-	-	8	104
Diğer	-	-	-	-	-	3	12
Atçılık toplamı	-	-	39.731	-	44.830		52.681
Peynir	Kg.	219	5	-	-	-	-
Hayvan gübresi	Ton	-	104	-	180	-	97
İthal hayvan satışları (Ticari mallar)	Adet	-	88.951	-	7.022	-	6.549
Diğer	-	-	10.685	-	91.060	-	11.228
ab)Hayvancılık ürünleri toplamı	-	-	410.268	-	496.684	-	442.427
Toplam (a)	-	-	949.012		1.120.005	-	1.326.108
B-Yurt Dışı							
Buğday Tohumu	Ton	26.446	68.301	62.000	176.700	10.438	37.088
Mısır Tohumu	Ton	1	34	-	-	-	-
Sebze Tohumu	Ton	-	-	-	-	2	8
Sperma	Doz	-	-	-	-	60	2.250
Toplam (b)	-	-	68.335	-	176.700	-	39.346
Toplam (1)	-	-	1.017.347	-	1.296.705	-	1.365.454
2- Sair satışlar (Yrd.İşl.mal ve hiz.sat.)	-	-	17.270	-	6.200	-	18.171
Toplam (1+2)	-	-	1.034.617	-	1.302.905	-	1.383.625

Tablo M-7. Satış Sonuçları

Satış Sonuçları	Brüt Satışlar	Satış İndirimi	Net Satışlar	Satışların Maliyeti	Faaliyet Giderleri	Satış Maliyetleri Toplamı	Faaliyet Kârı Veya Zararı	Satışların Maliyetine Göre Kâr Veya Zarar
	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(%)
1-Esas ürünler								
a-Yurt içi								
aa) Bitkisel ürün satışları								
Buğday	218.270	-	218.270	105.384	32.540	137.934	80.336	58
Soya	150	-	150	372	47	419	-269	-64
Ayçiçeği	76.780	-	76.780	47.593	12.484	60.077	16.703	28
Nohut	6.	-	6.	15	2	17	-11	-65
Yemlik mısır	122.597	-	122.597	108.449	18.785	127.234	-4.637	-4
Antep fıstığı	63.328	-	63.328	25.031	9.131	34.162	29.166	85
Meyve (Nerenceye)		-		12.502	7.840	20.342	8.983	44
Fidan	16	-	16	26	2	28	-12	-43
Yem bitkileri	1.335	-	1.335	4.013	296	4.309	-2.974	-69
Diğer tarla ve tarım ürünleri	6.652	-	6.652	5.963	13.183	19.146	-12.494	-65
Bitkisel ürünler satış toplamı	518.459	-	518.459	309.358	94.310	403.668	114.791	28
Sözleşmeli bitk. ürün satışları								
Sözleşmeli ayçiçeği	7.209	-	7.209	2.694	907	3.601	3.608	100
Sözleşmeli mısır	1.802	-	1.802	1.201	538	1.739	63	4
Sözl.bitkisel ürün satışları toplamı	9.011	-	9.011	3.895	1.445	5.340	3.671	69
Tohumlar								
Buğday tohumu	232.831	10	232.821	158.715	45.158	203.873	28.948	14
Arpa tohumu	35.717	-	35.717	18.798	6.988	25.786	9.931	39
Mısır tohumu	421	-	421	114	126	240	181	75
Diğer tohumlar	28.038	-	28.038	19.077	7.374	26.451	1.587	6
Tohumlar toplamı	297.007	10	296.997	196.704	59.646	256.350	40.647	16
Çeş.İmal. Doğan ve diğer bit.ürün satışları								
Mercimek (Temizlenmiş)	6.314	-	6.314	9.640	910	10.550	-4.236	-40
Selektör altı buğday	28.007	-	28.007	20.084		20.084	7.923	39
Diğerleri	24.893	-	24.893	14.059	12.803	26.862	-1.969	-7
Çeş.İmal. Doğan ve diğer bit.ürün satışları toplamı	59.214	-	59.214	43.783	13.713	57.496	1.718	3
aa) Tüm Bitkisel ürünler satış toplamı	883.691	10	883.681	553.740	169.114	722.854	160.827	22

Satış Sonuçları	Brüt Satışlar	Satış İndirimi	Net Satışlar	Satışların Maliyeti	Faaliyet Giderleri	Satış Maliyetleri Toplamı	Faaliyet Kârı Veya Zararı	Satışların Maliyetine Göre Kâr Veya Zarar
	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(%)
ab) Hayvancılık ürünleri								
Sığırcılık ürünleri:								
Damızlık sığır	22.885	-	22.885	29.916	4.552	34.468	-11.583	-34
Kasaplık sığır	61.351	-	61.351	110.387	14.209	124.596	-63.245	-51
Süt	174.531	-	174.531	202.643	29.403	232.046	-57.515	-25
Sığırcılık toplamı	258.767	-	258.767	342.946	48.164	391.110	-132.343	-34
Koyunculuk ürünleri:								
Damızlık koyun	37.288	-	37.288	39.911	7.628	47.539	-10.251	-22
Kasaplık koyun	64.317	-	64.317	69.628	12.990	82.618	-18.301	-22
Süt	10.963	-	10.963	6.691	1.601	8.292	2.671	32
Diğer (Yapağı)	537	-	537	690	88	778	-241	-31
Koyunculuk toplamı	113.105	-	113.105	116.920	22.307	139.227	-26.122	-19
Atçılık:								
Safkan arap tay satışı	30.929	-	30.929	15.788	6.231	22.019	8.910	40
Safkan arap elit tay satışı	21.740	-	21.740	4.554	4.628	9.182	12.558	137
Diğer	12	-	12	183	3	186	-174	
Atçılık toplamı	52.681	-	52.681	20.525	10.862	31.387	21.294	68
Peynir		-	-	-	-	-	-	-
Hayvan gübresi	97	-	97	90	-	90	7	8
İthal hayvan satışları (Ticari mallar)	6.549	-	6.549	12.292	20.658	32.950	-26.401	-80
Diğer	11.228	-	11.228	9.856	17.190	27.046	-15.818	-58
ab) Hayvancılık ürünleri toplamı	442.427	-	442.427	502.629	119.181	621.810	-179.383	-29
Toplam (a)	1.326.118	10	1.326.108	1.056.369	288.295	1.344.664	-18.556	-1
b-Yurt Dışı								
Buğday Tohumu	37.088	-	37.088	-	-	-	37.088	-
Mısır Tohumu	2.258	-	2.258	66	-	66	2.192	33,21
Toplam (b)	39.346	-	39.346	66	-	66	39.280	
Toplam (1)	1.365.464	10	1.365.454	1.056.435	288.295	1.344.730	20.724	2
2- Sair satışlar (Yrd.İşl.mal ve hizm.sat.)	18.171	-	18.171	16.054	-	16.054	2.117	13
Toplam (1+2)	1.383.635	10	1.383.625	1.072.489	288.295	1.360.784	22.841	2
Satış programı	1.302.905	-	1.302.905	964.322	300.731	1.265.053	37.852	3
Geçen dönem satış sonuçları	1.034.617	-	1.034.617	824.273	253.228	1.077.501	-42.884	-4
Programa göre fark	80.730	10	80.720	108.167	-12.436	95.731	-15.011	-16

Tablo M-8. Mali Durum Göstergeleri

A - Mali durum						2020 (%)	2019 (%)
1- Mali yapı							
a- Mali kaldıraç	Yabancı kaynaklar x 100	=	429.068 x 100	=		15,21	17,29
	Varlıklar toplamı		2.820.122				
b- Mali yeterlilik (Finansman)	Öz kaynaklar x 100	=	2.391.053 x 100	=		557	478
	Yabancı kaynaklar		429.068				
c- Oto finansman (İç kaynaklar)	Yedekler x 100	=	15.711 x 100	=		0,57	0,61
	Ödenmiş sermaye		2.770.746				
d- Bağlı değerlerin finansmanında kullanılan kaynaklar ve bu değerlerin kaynaklar içerisindeki yeri	Bağlı değerler x 100	=	1.618.890 x 100	=		68	75
	Öz kaynaklar		2.391.053				
	Mad.Dur.Varl.(net) x 100	=	849.359 x 100	=		36	39
	Öz kaynaklar		2.391.053				
Duran varlıklar; Varlıklar ilişkisi	Bağlı değerler x 100	=	1.618.890 x 100	=		57	62
	Varlıklar toplamı		2.820.122				
	Mad.Dur.Varl.(net) x 100	=	849.359 x 100	=		30	32
	Varlıklar toplamı		2.820.122				
e- Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar içerisindeki yeri	Paraya çevrilebilir ve hazır değerler x 100	=	1.201.232 x 100	=		43	38
	Varlıklar toplamı		2.820.122				
2- Likidite							
a- Nakit Oran	Hazır değerler x 100	=	133.189 x 100	=		31	4
	Kısa süreli yab.kaynaklar		429.068				
b- Likidite	(Hazır değerler+çok kısa sürede paraya çevrilebilir değerler-stoklar) x 100	=	(133.189+1.068.043- 784.583) x 100	=		97	53
	Kısa süreli yab.kaynaklar		429.068				
c- Cari Oran	Dönen varlıklar x 100	=	1.201.232 x 100	=		280	222
	Kısa süreli yab.kaynaklar		429.068				

3- Varlık ve kaynakların net satışlara göre devir hızları	Net satış tutarı (Piyasaya) (dahili ve arızı satışlar hariç)	=	1.383.625	=	10,44	10,53
	Ticari alacaklar		132.431			
	Net satış tutarı (Piyasaya) (dahili ve arızı satışlar hariç)	=	1.383.625	=	4,80	3,80
	Ortalama mamul stoku (dön. başı ve dön. sonu stok ort.)		(280.574 +296.563) / 2			
	Net satış tutarı (Piyasaya) (Dahili Ve Arızı Satışlar Hariç)	=	1.383.625	=	1,15	1,06
	Dönen varlıklar		1.201.232			
	Net satış tutarı (Piyasaya) (dahili ve arızı satışlar hariç)	=	1.383.625	=	0,85	0,66
	Net duran varlıklar		1.618.890			
	Net satış tutarı (Piyasaya) (dahili ve arızı satışlar hariç)	=	1.383.625	=	0,49	0,40
	Varlıklar toplamı		2.820.122			
B - Mali sonuçlar	Net satış tutarı (Piyasaya) (dahili ve arızı satışlar hariç)	=	1.383.625	=	2,57	1,92
	Net işletme sermayesi (Dönen var.-Kısa süreli borç)		538.305			
	Net satış tutarı (Piyasaya) (dahili ve arızı satışlar hariç)	=	1.383.625	=	0,58	0,49
	Öz kaynaklar toplamı		2.391.053			
					2020 (%)	2019 (%)
1- Karlılık (Rantabilite)	Dönem Karı x 100	=	76.829 x 100	=	3,21	0,98
	Öz kaynaklar		2.391.053			
1- Zararlılık (İrrantabilite)	Dönem zararı x 100	=	x 100	=		
	Öz kaynaklar (Dönem Başı)					
2- Mali sonucu ilgilendiren etkenler	Ödenen faizler x 100	=	15.964 x 100	=	10,29	10,99
	Faize tabi yabancı kaynaklar		155.000			
	Net satış tutarı (Piyasaya) x 100 (dahili ve arızı satışlar hariç)	=	1.383.625 x 100	=	5	5
	Kullanılan sermaye - İşletmeye açılmayan yatırımlarda kullanılan kaynaklar		28.002.071 – 99.617.			

**TARIM İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN I-VARLIKLAR
2020 YILI FİNANSAL DURUM VE KAR/ZARAR TABLOSU AÇIKLAMALARI**

TİGEM'in vergiye esas hazırlanan yasal finansal tabloların TFRS' ye göre hazırlanmış finansal tabloları dönüşümü sonrası bağlı ortaklık (Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.S.) ile konsolide edilmiş Finansal Durum ve Kar/Zarar Tabloları açıklamaları;

Finansal Durum Tablosunun Varlıklar bölümünü oluşturan değerlerin ayrıntısı önceki dönem değerleri ile karşılaştırılmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-9. Varlıklar

VARLIKLAR	31.12.2019		31.12.2020		FARK
	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)
DÖNEN VARLIKLAR					
Nakit ve Nakit Benzerleri	31.966.937	-	148.364.752	1	116.397.815
Finansal Yatırımlar	399.373	-	145.932	-	(253.441)
Ticari Alacaklar	97.962.844	-	131.861.394	-	33.898.550
- İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	-	-	-	-	-
- İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	97.962.844	-	131.861.394	-	33.898.550
Diğer Alacaklar	14.225.403	-	16.877.166	-	-
- İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar	5.895.894	-	6.894.061	-	998.167
- İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar	8.329.509	-	9.983.105	-	1.653.596
Stoklar	445.490.473	2	514.041.485	2	68.551.012
Canlı Varlıklar	300.546.706	1	270.044.975	1	(30.501.731)
Peşin Ödenmiş Giderler	5.043.744	-	5.507.978	-	464.234
Cari Dönem Vergisi ile İlgili Dönen Varlıklar	250.302	-	333.845	-	83.543
Diğer Dönen Varlıklar	97.984.534	-	129.090.464	-	31.105.930
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	993.870.315	3	1.216.267.990	4	222.397.675
DURAN VARLIKLAR					
Diğer Alacaklar	12.550.888	-	10.012.425	-	(2.538.463)
- İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar	-	-	-	-	-
- İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar	12.550.888	-	10.012.425	-	(2.538.463)
İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımlar	16.781.925	-	18.741.836	-	1.959.911
Canlı Varlıklar	820.888.115	3	855.127.788	3	34.239.673
-Yapılmakta Olan Yatırımlar(Canlı Varlıklar)	385813980	-	394.949.752	-	9.135.772
-Amortismanına Tabi Canlı Varlıklar	435.074.135	-	460.178.036	-	25.103.901
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	6.557.517.793	24	6.550.402.873	23	(7.114.920)
Maddi Duran Varlıklar	19.328.236.406	70	19.347.145.973	69	18.909.567
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	4.331.222	-	4.372.366	-	41.144
Peşin Ödenmiş Giderler	36.289.349	-	-	-	(36.289.349)
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	26.776.595.699	97	26.785.803.262	96	9.207.563
VARLIKLAR TOPLAMI	27.770.466.014	100	28.002.071.252	100	231.605.238

Varlıklar toplamı, 2019 yılına göre % 0,8 oranında artarak 28.002.071.252 TL olarak gerçekleşmiştir. Varlıkların % 4 oranında 1.216 milyon TL'lik kısmı dönen, % 96 oranında 26.786 milyon TL'lik kısmı duran varlıklardan oluşmuştur.

Dönen varlıkların % 12,2 oranında 148,4 milyon TL'lik kısmı Nakit ve Benzerlerinden, % 0,01 oranında 146 bin TL'lik kısmı Finansal Yatırımlardan, % 10,8 oranında 131,9 milyon TL'lik kısmı ticari alacaklardan, % 1,4 oranında 16,9 milyon TL'lik kısmı diğer alacaklardan, % 42,2 oranında 514 milyon TL'lik kısmı stoklardan, % 22 oranında 270 milyon TL'lik kısmı Canlı Varlıklardan, % 0,5 oranında 5,5 milyon TL'lik kısmı Peşin Ödenen Giderlerden, % 0,03 oranında 334 bin TL'lik kısmı Cari Dönem Vergisi ile ilgili dönen varlıklardan ve % 10,6 oranında 129 milyon TL'lik kısmı diğer dönen varlıklardan meydana gelirken;

Duran Varlıkların % 0,04 oranında 10 milyon TL'lik kısmı diğer alacaklardan, 0,07 oranında 18,7 milyon TL'lik kısmı İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Ortaklıklarda-

ki Yatırımlardan, % 3,2 oranında 855 milyon TL'lik kısmı canlı varlıklardan, % 24,5 oranında 6.550 milyon TL'lik kısmı yatırım amaçlı gayrimenkullerden, % 72,2 oranında 19.347 milyon TL'lik kısmı maddi duran varlıklardan, % 0,02 oranında 4,4 milyon TL'lik kısmı Maddi Olmayan Duran Varlıklardan meydana gelmiştir.

Varlıkların ayrıntısı aşağıda açıklanmıştır.

A-DÖNEN VARLIKLAR

Dönen varlıklar 2019 yılına göre % 22,4 oranında artarak 1.216 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Dönen varlıkların en önemli kalemi dönen varlıkların % 64,4'ni oluşturan 784 milyon TL tutarındaki stoklar ve canlı varlıklardan meydana gelmiştir.

Dönen varlıkların ayrıntısı aşağıda açıklanmıştır.

1.Nakit ve Nakit Benzerleri

Yıl sonu itibarıyla nakit ve nakit benzerlerinin 2019 yılı ile karşılaştırmalı ayrıntısı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-10. Nakit ve Nakit Benzerlerinin Önceki Yıla Karşılaştırması

Nakit ve Nakit Benzerleri	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Kasa Hesabı	132.416	148.808	16.392
Bankalar Hesabı	27.081.943	147.719.392	120.637.449
Kamu Bankaları	12.197.104	132.543.472	120.346.368
T.C. Ziraat Bankası	10.338.767	99.188.175	88.849.408
Türkiye Halk Bankası	1.444.327	9.417.644	7.973.317
Türkiye Vakıflar Bankası	414.010	23.937.653	23.523.643
Özel Bankalar	2,5	-	(2,5)
İng Bank	2,5	-	(2,5)
Bağlı Ortaklık Türk Sudan A.Ş.	14.884.837	15.175.920	291.083
Diğer Hazır Değerler(Kredi Kartı Satışlarından Banka Hesaplarına Aktarılmayanlar)	4.752.578	496.551	(4.256.027)
Toplam	31.966.937	148.364.751	116.397.814

1.1. Kasa Hesabı

Kasa hesabında yer alan tutar, 148.808 TL Genel Müdürlük ve işletmelerin 2020 yılsonu itibariyle vezne kasalarında bulunan nakit tutara aittir.

1.2. Bankalar Hesabı

Bankalarda dönem sonu itibariyle bulunan mevduatın ayrıntısı aşağıdaki gibidir.

Tablo M-11. Bankalar Hesabı

Mevduatın Türü	Mevduat Tutarı (TL)
	31.12.2020
Vadesiz Hesaplar	47.993.473
TL	12.649.434
Dolar (4.643.896,02 USD)	34.088.519
Euro (139.380 EURO)	1.255.520
Vadeli Hesaplar (90 Günün Altında)	99.725.920
TL	84.550.000
Bağlı Ortaklık Türk Sudan A.Ş.	15.175.920
Toplam	147.719.393

Genel Müdürlük ve İşletmelerin bankalardaki mevduatının ayrıntısı aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-12. Bankalar Hesap Detayları

	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)
Genel Müdürlüğe Ait Mevduat Tutarı	10.644.664	121.710.758
Vadesiz TL Hesabı	2.203.046	1.890.124
Vadeli TL Hesabı	7.350.000	84.550.000
Vadesiz Döviz Hesabı	1.091.618	35.270.634
-USD (2019: 27.719-2020:4.633.896)	164.658	34.015.114
-EURO (2019: 139.380-2020:139.380)	926.960	1.255.520
İşletmelere Ait Vadesiz Mevduat Tutarı	1.552.442	10.832.715
Toplam	12.197.106	132.543.473

TİGEM ve İşletmelerinin dönem sonundaki yabancı paraların değerlemesinde 2020 yılsonu değerlemeye esas olmak üzere yayınlanan VUK Genel Tebliğinde (Sıra No:525) yer alan USD için 7,3405 TL, (Sıra No:525) EURO için 9,0079 TL döviz kuru esas alınmıştır. Genel Müdürlük banka hesaplarında mevcut 4.633.896,02 USD' nin 27.553 USD' si gerçek ve tüzel kişilere ait teminatlar olup Genel Müdürlüğe ait hesap bakiyesidir. Yine banka hesaplarında mevcut 139.380 EURO' nun tama-

mı gerçek ve tüzel kişilere ait teminatlardır. İşletmelere ait 10.832.775 TL tutarındaki mevduatın 10.759.310 TL' si İşletmelerin vadesiz banka hesaplarına, 73.405 TL' si Kazımkarabekir işletmesinin teminat olarak aldığı 10.000 USD tutarındaki vadesiz döviz hesabına aittir.

1.3. Diğer Hazır Değerler

Diğer hazır değerlerde mevcut 496.551 TL'nin tamamı kredi kartı ile satışlardan henüz banka hesaplarına aktarılmayan tutara aittir.

2.Finansal Yatırımlar

Kamu Kesimi Tahvil Sen.ve Bonolar hesabında yer alan 145.932 TL'nin hepsi repoda bulunan nakit mevcudunu göstermektedir. Tamamı Genel Müdürlük merkezine aittir.

3.Ticari Alacaklar

2019 yılına göre % 34,6 oranında artarak 131.861.394 TL gerçekleşen ticari alacaklar, dönen varlıkların % 10,8' unu oluşturmuştur.

Ticari alacakların ayrıntısı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-13. Ticari Alacaklar

Ticari Alacaklar / Kısa Vadeli	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 TL)	Fark (TL)
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	-	-	-
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	97.962.844	131.861.394	33.898.550
Alıcılar	98.255.382	132.431.267	34.175.885
Ertelenmiş Vade Farkı Geliri (-)	(292.538)	(569.873)	(277.335)
Toplam	97.962.844	131.861.394	33.898.550

3.1.İlişkili Taraflardan Alacaklar**3.2.İlişkili Olmayan Taraflardan Alacaklar****3.2.1.Alıcılar**

Ticari alacakların tamamını oluşturan alıcılar hesabının ayrıntısı 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-14. Alacaklar Hesabı Ayrıntısı

ALICILAR	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Genel Bütçeli Kuruluşlardan Alacaklar	12.354	11.133.598	11.121.244
Özel Bütçeli Kuruluşlardan Alacaklar	-	-	-
Mahalli İdarelerden Alacaklar	86.626	167.747	81.121
Kamu İşletmelerinden Alacaklar	15.140.919	4.487.875	(10.653.044)
Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarından Alacaklar	7.899.251	12.101.805	4.202.554
Yurtiçi Özel Şahıslardan Alacaklar	15.461.540	10.465.978	(4.995.562)
Yurtiçi Tüzel Şahıslardan Alacaklar	59.654.692	97.074.263	37.419.571
Toplam	98.255.382	132.131.266	34.175.884

Tablo M-15. Diğer Alacaklar Hesabı Ayrıntısı

Diğer Alacaklar / Kısa Vadeli	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar	5.895.894	6.894.061	998.167
İştiraklerden Alacaklar	4.463.163	5.090.790	627.627
Personelden Alacaklar	1.432.731	1.803.271	370.540
İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar	8.329.509	9.983.105	1.653.596
	8.329.509	9.983.105	1.653.596
Diğer Çeşitli Alacaklar	8.329.509	9.983.105	1.653.596
Genel Müdürlük	8.179.415	9.925.169	1.745.754
Bağlı Ortaklık Türk Sudan A.Ş.	150.094	57.936	(92.158)
Toplam	14.225.403	16.877.166	2.651.763

5. Stoklar

2018 yılına göre % 0,9 oranında artarak 445.490.473 TL'ye ulaşan stokların parasal değerlerinin ayrıntısı, önceki dönemle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-16. Stoklar

Stoklar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
İlk Madde ve Malzeme	103.969.595	155.280.631	51.311.036
Yarı Mamuller	1.151.519	1.106.091	(45.428)
Mamuller	280.573.816	296.563.469	15.989.653
Ticari Mallar	19.171.239	17.093.700	(2.077.539)
Ambardaki Üretim Artıkları-Tali Ürünler	40.149.972	41.113.339	963.367
Ödünç ve İmalata verilen Malzemeler	1.535	-	(1.535)
Diğer Stoklar	472.796	2.884.253	2.411.457
Toplam	445.490.472	514.041.485	68.551.011

Devreden stok tutarları, satışı gerçekleşmeyen veya dahili tüketimde kullanılmayan mahsuller bağlı olarak önceki yıla göre artmıştır.

6. Canlı Varlık Stokları

Canlı Varlık Stokları Tarımsal (Bitkisel) ve Hayvansal Stoklar olarak bu hesap grubunda yer almaktadır. Canlı Varlık Stoklarının 2019 yılı ile karşılaştırmalı tablosu aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-17. Canlı Varlık Stokları

Stoklar/Canlı Varlık Stokları	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Canlı Varlık Stokları (Tarımsal)	255.673.923	235.910.015	(19.763.908)
Canlı Varlık Stokları (Hayvansal)	44.872.783	34.134.960	(10.737.823)
Toplam	300.546.706	270.044.975	(30.501.731)

6.1. Canlı Stoklar Tarımsal (Bitkisel)

Bu grupta TİGEM'e bağlı işletmelerde ekilişi yapılan ve ertesi yılda hasat edilecek bitkisel ekilişler yer almaktadır. Canlı Tarımsal (Bitkisel) Stokların 2019 ve 2020 yılları karşılaştırmalı olarak ayrıntısı aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-18. Bitkisel Canlı Stoklar

Canlı Varlık Stoklarının Tarımsal Detayı	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)
Güzlük Buğday Ekimi (Kuru)	50.187.595	62.197.875
Güzlük Buğday Ekimi (Sulu)	120.080.496	129.022.365
Güzlük Arpa Ekimi (Kuru)	7.987.763	8.439.584
Güzlük Arpa Ekimi (Sulu)	3.178.249	3.293.993
Güzlük Çayır Otu Ekimi (Kuru)	1.367.575	668.476
Güzlük Çayır Otu Ekimi (Sulu)	400.186	503.198
Güzlük Buğday Hasılı Ekimi (Kuru)	-	-
Güzlük Buğday Hasılı Ekimi (Sulu)	-	422.544
Güzlük Yulaf Ekimi (Kuru)	400.992	642.991
Güzlük Yulaf Ekimi (Sulu)	559.101	256.047
Güzlük Fiğ Ekimi (Kuru)	4.247.759	5.143.139
Güzlük Fiğ Ekimi (Sulu)	3.150.333	4.603.504
Güzlük Mercimek Ekimi (Sulu)	11.647.336	12.544.933
Güzlük Yem Bezelyesi Ekimi (Kuru)	959.562	590.572
Güzlük Yem Bezelyesi Ekimi (Sulu)	894.040	1.039.593
Güzlük Triticale Ekimi (Kuru)	1.607.967	1.205.127
Güzlük Triticale Ekimi (Sulu)	932.646	1.007.157
Güzlük Tohumluk Fiğ Ekimi (Kuru)	1.434.427	1.295.420
Güzlük Tohumluk Fiğ Ekimi (Sulu)	3.594.327	2.924.067
Hasat Edilemeden Devreden Ekilişler (Mısır vb)	42.983.159	-
Toplam	255.673.923	235.910.015

6.2.Canlı Stoklar Hayvansal

Bu grupta damızlık özelliğini kaybederek reforme edilen ve besi amaçlı hayvanlar yer almaktadır. Canlı Hayvansal Stokların 2019 ve 2020 yılları karşılaştırmalı olarak ayrıntısı aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-19. Hayvansal Canlı Stoklar

Canlı Varlık Stoklarının Hayvansal Detayı	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)
Reforme Atlar	6.603.723	1.700.034
Kasaplık Sığırlar	34.852.942	31.254.470
Kasaplık Koyunlar	3.416.118	2.879.690
Kasaplık Keçiler	-	800
Toplam	44.872.783	34.134.960

7.Peşin Ödenmiş Giderler

2019 yılına göre % 9 oranında artarak 5.507.977 TL'ye ulaşan Peşin Ödenen Giderler Dönen Varlıkların % 0,45 'ini oluşturmuştur. Ayrıntısı, önceki dönemle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-20. Peşin Ödenmiş Giderler

Peşin Ödenmiş Giderler	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Verilen Sipariş Avansları	342.956	496.912	153.956
Gelecek Aylara Ait Giderler	4.700.787	5.011.065	310.278
Toplam	5.043.744	5.507.977	464.234

7.1.Verilen Sipariş Avansları

31.12.2020 tarihi itibarıyla mal ve hizmet alımına ilişkin olarak verilen sipariş avansları 496.912 TL olarak 2021 yılına devretmiştir.

Hesap Bakiyesinin 301.241 TL' si Genel Müdürlüğe, 49.461 TL' si Ceylanpınar İşletmesine, 2.396 TL' si Konuklar İşletmesine, 143.484 TL' si Gözlü İşletmesine ve 250 TL' si Türkgeldi İşletmesine aittir.

7.2.Gelecek Aylara ait Giderler

Gelecek aylara ait giderler tutarının 4.994.281 TL' si Tİ-GEM'e ait olup, bu tutarın 4.526.774 TL' sinin Kuruluşumuzun 15 Aralık 2020 tarihinde ödenen memur maaşlarının 2021 yılına isabet eden kısmına, 446.998 TL'si Peşin Ödenen Sigorta Giderlerinin 2021 yılına isabet eden kısmına, 20.509 TL' si islahçı hakkı giderlerine aittir. 16.784 TL'si ise Bağlı Ortaklığımız Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.' ne aittir.

8.Cari Dönem Vergisi ile İlgili Dönen Varlıklar

Cari Dönem Vergisi ile İlgili Dönen Varlıklar 2019 yılına göre % 33,4 oranında artarak 333.845 TL olmuştur. Ayrıntısı, önceki dönemle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-21. Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar

Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Peşin Ödenen Vergiler	250.302	333.845	83.543
Toplam	250.302	333.845	83.543

Peşin Ödenen vergilerin 256.420 TL' si Genel Müdürlüğün yaptığı repo faizinden kesilen Stopaj Gelir Vergisine, 77.425 TL' si Bağlı Ortaklığımız Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.' ne aittir.

9.Diğer Dönen Varlıklar

2019 yılına göre % 31,7 oranında artarak 129.090.464 TL'ye ulaşan Diğer Dönen Varlıklar, Dönen Varlıkların % 10,6 'sını oluşturmuştur. Ayrıntısı, önceki dönemle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-22. Diğer Dönen Varlıklar

Diğer Dönen Varlıklar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Gelir Tahakkukları	34.441	84.982	50.541
Devreden KDV	96.407.967	127.138.808	30.730.841
Diğer KDV	1.542.126	1.866.674	324.548
Toplam	97.984.534	129.090.464	31.105.930

9.1.Gelir Tahakkukları

Gelir tahakkukları tutarı 84.982 TL Bağlı ortaklığımız Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin 2020 yılına isabet eden faiz tahakkukuna aittir.

9.2.Devreden KDV

Devreden KDV; 127.138.808 TL' nin 126.945.829 TL' si Genel Müdürlüğün; 192.978 TL' si Bağlı ortaklığımız Türk

Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin 2020 yılında indirim yoluyla giderilemeyen Katma Değer Vergisi tutarıdır.

9.3.Diğer KDV

Diğer KDV; 1.866.674 TL Genel Müdürlüğün İhraç kaydı ile yapılan satışlar ile terkin edilecek Katma Değer Vergisi tutarıdır

B-DURAN VARLIKLAR

Duran varlıklar 2019 yılına göre % 0,03 oranında artarak 26.785.803.262 TL olmuştur. Varlıklar toplamının % 96'sini oluşturan duran varlıkların ayrıntısı aşağıda gösterilmiştir.

1.Ticari Alacaklar

2019 Yılına göre % 20,2 oranında azalarak 10.012.425 TL olarak gerçekleşen uzun vadeli ticari alacaklarımız duran varlıkların % 0,04' nü oluşturmaktadır.

Ayrıntısı önceki yıllarla karşılaştırmalı olarak aşağıdaki gibidir.

Tablo M-23. Ticari Alacaklar

Ticari Alacaklar/Uzun Vadeli	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
İlişkili Taraflardan Alacaklar			
İlişkili Olmayan Taraflardan Alacaklar	12.550.888	10.012.425	(2.538.463)
Verilen Depozito ve Teminatlar	5.534.080	5.279.299	(254.781)
Diğer Alacaklar	7.016.808	4.733.126	(2.283.682)
Net Toplamı	12.550.888	10.012.425	(2.538.463)

2.İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımlar

Duran Varlıkların % 0,07'sini oluşturan ve 2019 yılına göre % 11,7 orandı artarak 18.741.836 TL' ye ulaşan Öz Kaynak Değerleme Yöntemiyle Değerlenen yatırımlar kurumumuzun iştiraklerinden oluşmaktadır.

Bu yatırımlara ilişkin finansal durum tablosu 2019 ve 2020 yılları itibariyle karşılaştırmalı olarak aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-24. Öz Kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar

Öz Kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2.091.954	3.467.229	1.455.275
Bala Tarım ve Hayvancılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.	14.468.972	15.274.607	805.635
Toplam	16.781.925	18.741.836	1.959.911

2.1. İştirakler

Kuruluşumuzun iştiraki olduğu iki adet anonim şirket bulunmaktadır.

2.1.1. Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Yüksek Planlama Kurulu'nun 26.11.2001 tarih ve 2001 tarih ve 2001/T-37 sayılı Kararı doğrultusunda Kuruluşumuz ile Dimes Gıda San. Ve Tic. A.Ş. arasında 600 Bin sermayeli Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi San.ve Tic. A.Ş. unvanlı yeni bir şirket kurulmuş ve bu şirket sermayesine TİGEM % 25 oranında iştirak etmiştir. Şirket sermayesi, 19.03.2005 tarihli Genel Kurul toplantısında, 2.000.000 TL ye, 31.03.2007 tarihli Yönetim Kurulu Kararı ile 7.000.000 TL'ye yükseltilmiştir.

Şirket sermayesine ilişkin taahhüdümüz, her yıl şirketten elde edilen kira bedeli kadar yerine getirilmektedir. 2015 yılsonu itibarıyla sermaye taahhüdüne ilişkin borcumuz kalmamıştır. Taahhüdümüze ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

Tablo M-25. Sermaye Taahhüdü Bilgileri

Şirket Sermayesi			Sermaye Taahhüdü		
Nominal Sermaye	Enflasyon Düzeltmesi (TL)	Toplam (TL)	Nominal Sermayeye Göre (TL)	Enflasyon Düzeltmesine Göre (TL)	Toplam (TL)
7.000.000	81.464	7.081.464	1.750.000	19.188	1.769.188

Tablo M-26. Sermaye Taahhüdü Ödemeleri

Sermaye Taahhüdünden Ödenenler			Taahhütten Kalan Ödenmemiş Sermaye Tutarı
Nominal Sermayeye Göre	Enflasyon Düzeltmesine Göre (TL)	Toplam (TL)	
1.750.000	19.188	1.769.188	-

Tablo M-27. Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve T.A.Ş. Ortaklık yapısı

Ortağın Adı Soyadı veya Ticaret Ünvanı	Sahip Olduğu (A) Grubu İmtiyazlı Hisseler (TL)	Sahip Olduğu (B) Grubu Hisseler (TL)	Ortaklık Payı
TİGEM	1.750.000	-	% 25
Dimes A.Ş.	-	4.200.000	% 60
O.Ziya DİREN	-	350.000	% 5
A.Rıza DİREN	-	350.000	% 5
Erol DİREN	-	350.000	% 5
Toplam	1.750.000	5.250.000	% 100

2.1.2.Bala Tarım Hayvancılık İşletmesi San. ve Tic. A.Ş.

Yüksek Planlama Kurulunun 20.05.2008 tarihli ve 2008/T-9 sayılı kararı doğrultusunda TİGEM ile pilot ortak Canet Gıda Turizm İnşaat İth. İhr. San.ve Tic. A.Ş. ve diğer kişiler arasında; 8 Temmuz 2008 tarihinde 6.000.000 TL sermayeli, Bala-Can Tarım Hayvancılık İşletmesi San.ve Tic. A.Ş. ünvanlı bir şirket kurulmuş ve şirket sermayesine % 20 oranında (1.200.000 TL) iştirak edilmiştir.

Bala-Can A.Ş. nin kuruluşuna ilişkin ilan; 14 Temmuz 2008 tarihli ve 7104 sayılı Ticaret Sicili gazetesinde yayımlanmıştır. TİGEM'in şirketten bir yıllık kira bedeli alacağı olan KDV hariç 1.200.000 TL; kira sözleşmesinin VI/b maddesi gereğince taahhüt edilen sermayeye sayılmış ve sermaye taahhüdümüzün tamamı yerine getirilmiştir.

Pilot ortak Canet Gıda A.Ş. hisselerini Betaser San. T.A.Ş.'ne devretmiştir. Şirketin adı, Bala Tarım ve Hayvancılık San. Tic. A.Ş. olarak değiştirilmiş ve şirketin no-

minal sermayesi 06.01.2011 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurul toplantısında 27.000.000 TL' ye çıkartılmıştır. Olağanüstü genel kurul kararları 12.01.2012 tarihli ve 7728 sayılı Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanmıştır. Yeni statüye göre Betaser Tarım Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. pilot ortak olmuştur. Şirketin 30.09.2014 tarihinde yapılan olağanüstü Genel Kurul toplantısında 27.000.000 TL olan sermayesi 37.000.000 TL'ye çıkartılmıştır.

04.09.2015 Tarihinde yapılan olağanüstü genel kurul toplantısı sonucu şirketin sermayesi 37.000.000 TL' den 45.000.000 TL' ye çıkartılmıştır. Şirketin 31.07.2017 tarihinde yapılan olağan genel kurul toplantısı ile sermayesi 45.000.000 TL' den 55.000.000 TL'ye çıkartılmıştır.04.09.2018 Tarihinde yapılan Genel Kurul Kararı ile Sermayesi 70.000.000 TL' ye çıkartılmıştır. Ortakların sermaye payları ve kuruluşumuzun ortaklık payı ve taahhüdümüze ilişkin doküman 31.12.2020 tarihi itibariyle aşağıdaki şekildedir. Sermaye taahhüdü nedeniyle borcumuz bulunmamaktadır.

Tablo M-28. Bala Tarım Hayvancılık İşletmesi San ve T.A.Ş. Ortaklık Yapısı

Ortağın Adı Soyadı Veya Ticaret Ünvanı	Sahip Olduğu Hisse Tutarı (TL)	Ortaklık Oranları	Ortaklık Payı
Betaser A.Ş.	55.300.000	% 79	% 25
TİGEM	14.000.000	% 20	% 60
Mahmut ASLAN	700.000	%1	% 5
Toplam	70.000.000	% 100	% 5

Tablo M-29. Sermaye Taahhüdü Bilgileri

İştirakin Adı	Sermayesi (TL)	İştirakteki Sermaye Tutarı (TL)	Ödenen Sermaye Taahhüdü (TL)	Kalan Sermaye Taahhüdü (TL)
Bala Tarım Hayvancılık A.Ş.	14.000.000	14.000.000	14.000.000	-

Tablo M-30. İştiraklerdeki Yatırımları Finansal Tabloları

Şirket Adı	31.12.2019				31.12.2020			
	Toplam Varlıklar (TL)	Toplam Yükümlülükler (TL)	Satış Gelirleri (TL)	Net Dönem Karı/Zararı (TL)	Toplam Varlıklar (TL)	Toplam Yükümlülükler (TL)	Satış Gelirleri (TL)	Net Dönem Karı/Zararı (TL)
Kazova Vasfi Diren Tarım İşl. San. ve Tic. A.Ş.	24.800.112	18.281.896	20.739.291	1.920.937	31.764.247	19.706.607	26.264.814	5.501.102
Bala Tarım ve Hayvancılık San. ve Tic. A.Ş.	105.297.115	52.700.561	51.150.394	2.137.749	208.625.630	152.588.554	63.301.426	2.923.176

Tablo M-31. Finansal Durum Özeti (2020)

Şirket Adı	Raporlama Dönemi (TL)	Dönen Varlıklar (TL)	Duran Varlıklar (TL)	Toplam Varlıklar (TL)	Kısa Vadeli Yükümlülük (TL)	Uzun Vadeli Yükümlülük (TL)	Net Varlıklar (TL)
Kazova Vasfi Diren Tarım İşl. San. A.Ş.	2020	13.651.842	18.112.405	31.764.247	16.868.431	2.838.176	12.057.640
Bala Tarım ve Hayv. San. ve Tic. A.Ş.	2020	100.240.740	108.384.890	208.625.630	64.581.840	88.006.713	56.037.077

Tablo M-32. Finansal Durum Özeti (2019)

Şirket Adı	Raporlama Dönemi (TL)	Dönen Varlıklar (TL)	Duran Varlıklar (TL)	Toplam Varlıklar (TL)	Kısa Vadeli Yükümlülük (TL)	Uzun Vadeli Yükümlülük (TL)	Net Varlıklar (TL)
Kazova Vasfi Diren Tarım İşl. San. A.Ş.	2019	6.839.142	17.960.970	24.800.112	15.040.951	3.240.945	6.518.216
Bala Tarım ve Hayv. San. ve Tic. A.Ş.	2019	45.436.794	59.860.321	105.297.115	36.373.167	16.327.394	52.596.554

2.1.3.2. Kar/Zarar Durum Özeti

Tablo M-33. Kar/Zarar Durum Özeti (2020)

Şirket Adı	Raporlama Dönemi (TL)	Hasılat (TL)	Maliyet (TL)	Diğer Gelirleri (TL)	Toplam Giderler (TL)	Kar/Zarar (TL)
Kazova Vasfi Diren Tarım İşl. San. A.Ş.	2020	26.264.814	(14.825.570)	425.406	(6.363.548)	5.501.102
Bala Tarım ve Hayv. San. ve Tic. A.Ş.	2020	63.301.426	(50.262.889)	5.528.257	(15.643.618)	2.923.176

Tablo M-34. Kar/Zarar Durum Özeti (2019)

Şirket Adı	Raporlama Dönemi	Hasılat	Maliyet	Diğer Gelirleri	Toplam Giderler	Kar/Zarar
Kazova Vasfi Diren Tarım İşl. San. A.Ş.	2019	20.739.291	(13.206.908)	591.608	(6.203.054)	1.920.937
Bala Tarım ve Hayv. San. ve Tic. A.Ş.	2019	51.150.394	(40.060.573)	971.624	(9.923.696)	2.137.749

3. Canlı Varlıklar

Duran Varlıkların % 3,2 'sini oluşturan Canlı Varlıklar 2019 yılına göre % 4,2 oranında artarak 855.127.788 TL olmuştur.

Bu grupta yer alan varlıklar 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkartılmıştır

Tablo M-35. Canlı Varlıklar

Canlı Varlıklar/Duran Varlıklar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Yapılmakta Olan Yatırımlar - Canlı Varlıklar	385.813.980	394.949.752	9.135.772
Amortismanla Tabi Canlı Varlıklar	435.074.135	460.178.036	25.103.901
Toplam	820.888.115	855.127.788	34.239.673

3.1. Yapılmakta Olan Yatırımlar(Canlı Varlıklar)

2019 ve 2020 yılı ayrıntısı aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-36. Yapılmakta Olan Yatırımlarda Canlı Varlıklar

Yapılmakta Olan Yatırımlarda Canlı Varlıklar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)
Atçılık	22.737.200	25.966.000
Sığırcılık	181.096.592	154.605.417
Koyunculuk	91.938.463	113.190.863
Keçicilik	1.395.600	2.562.100
Ceylancılık	2.200	2.200
Köpekçilik	108.000	125.600
Bitkisel Tesisler	88.535.925	98.497.572
Toplam	385.813.980	394.949.752

Tablo M-37. Yapılmakta Olan Yatırımlarda Canlı Varlıklar Detayı

Yapılmakta Olan Yatırımlar (Canlı Varlıklar)	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)
Atçılık	22.737.200	25.966.000
-Üçlü Tay	2.216.700	2.572.00
-İkili Tay	9.394.500	10.125.000
-Birli Tay	11.126.000	13.269.000
Sığırcılık	181.096.592	154.605.417
-Genç Boğa	14.015.355	7.774.511
-Düve	114.312.985	104.012.274
-Erkek Dana	15.331.485	8.754.315
-Dişi Dana	20.277.207	18.309.567
-Erkek Buzağı	8.873.360	7.427.750
-Dişi Buzağı	8.286.200	8.316.000
Koyunculuk	91.938.463	113.190.863
-Erkek Toklu	15.680.438	17.230.945
-Dişi Toklu	65.768.825	88.572.518
-Erkek Kuzu	5.177.100	3.628.600
-Dişi Kuzu	5.312.100	3.758.800
Keçicilik	1.395.600	2.562.100
-Erkek Çebiç	251.700	420.000
-Dişi Çebiç	1.143.900	2.142.000
Ceylancılık	2.200	2.200
-Yavru Ceylan	2.200	2.200
Köpekçilik	108.000	134.000
-Birli Erkek	7.500	22.800
-Birli Dişi	56.500	43.800
-Yavru Erkek	24.000	32.000
-Yavru Dişi	20.000	27.000
Bitkisel Tesisler	88.535.925	98.497.572
Toplam	385.813.980	394.949.752

3.2.Amortisman Tabi Olan Canlı Varlıklar

Amortisman tabi canlı varlıkların 2019 ve 2020 değerlerini gösteren çizelge aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-38. Amortisman Tabi Olan Canlı Varlıklar

Amortisman Tabi Olan Canlı Varlıklar	31.12.2019 (TL)			31.12.2020 (TL)		
	Maliyeti	Amortismanı	Net Değer	Maliyeti	Amortismanı	Net Değer
Atçılık	53.736.321	18.683.482	35.052.839	58.392.217	22.016.865	36.375.352
Siğircilik	285.993.758	113.049.103	172.944.655	285.822.520	127.875.066	157.947.454
Koyunculuk	246.225.662	79.117.139	167.108.523	296.901.723	103.605.768	193.295.956
Keçicilik	5.542.300	2.171.776	3.370.524	6.990.000	2.754.043	4.235.957
Ceylancılık	1.991.600	35.893	1.955.707	2.344.890	39.174	2.305.716
Arıcılık	2.695.732	1.514.709	1.181.023	2.895.520	1.667.359	1.228.161
İş Hayvanları	197.764	25.059	172.705	161.005	8.709	152.296
Köpekçilik	644.350	171.991	472.359	840.600	292.639	547.961
Tesisler	100.880.515	48.064.715	52.815.800	120.095.052	56.005.869	64.089.183
Toplam	697.908.002	262.833.867	435.074.135	774.443.528	314.265.492	460.178.036

4.Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

Bu bölümde Uzun Süreli kiraya verilen işletmeler ve 1-5 yıl arası kiraya verilen arazi ve arsalar ve binalar yer almaktadır.

Duran Varlıkları % 24' nü oluşturan yatırım amaçlı gayrimenkuller 2019 yılına göre % 0,11 oranında azalarak 6.550.402.873 TL olmuştur. 1-5 yıllık kiralamalara bağlı olarak yıllar itibariyle değişiklik göstermektedir.

2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-39. Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Arazi ve Arsalar-Gerçeğe Uygun Değerle Değerlenen	6.456.299.306	6.457.122.037	822.731
Binalar-Gerçeğe Uygun Değerle Değerlenen	101.218.487	93.280.836	(7.937.651)
Toplam	6.557.517.793	6.550.402.873	(7.114.920)

5.Maddi Duran Varlıklar

Duran Varlıkların % 69 'unu oluşturmaktadır. Maddi Duran Varlıklardan Arazi ve Arsalar ile Binaların gerçeğe uygun değeri, 2 Mayıs 2016 tarihinde SPK tarafından değerlendirme yapma yetkisi verilmiş bir gayrimenkul değerlendirme şirketi tarafından belirlenmiştir.

Maddi Duran Varlıklar 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-40. Maddi Duran Varlıklar

Maddi Duran Varlıklar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Arazi ve Arsalar	18.574.632.819	18.571.066.821	(3.565.998)
Binalar	229.953.431	262.446.820	32.493.389
Yeraltı ve Yerüstü Yapıları	464.502.936	504.278.396	39.775.460
Tesis, Makine ve Cihazlar	817.266.562	872.517.477	55.250.915
Taşıtlar	7.296.276	7.580.753	284.477
Demirbaşlar	26.126.646	30.094.864	3.968.218
-Genel Müdürlük	26.079.739	30.047.957	3.968.218
-Bağlı Ortaklık Türk Sudan A.Ş.	46.907	46.907	-
Diğer Maddi Varlıklar	8.296	8.296	-
Birikmiş Amortismanlar (-)	(804.760.178)	(919.301.797)	(114.541.619)
Yapılmakta Olan Yatırımlar	9.960.399	15.205.124	5.244.725
Özel Maliyetler	3.249.220	3.249.220	-
Toplam	19.328.236.406	19.347.145.973	18.909.567

2020 yılında maddi duran varlıkların edinme değeri 2019 yılına göre % 0,7 oranında artarak 20.266.447.770 TL'ye yükselmiş, bundan birikmiş amortismanlar tutarı 919.301.797 TL'nin düşülmesi sonucu 2021 yılına devreden net maddi duran varlık tutarı 19.347.145.973 TL olmuştur. Çizelgeden görüleceği üzere, Amortisman Tabi olmayan arazi ve arsalar ile yapılmakta olan yatırımlar hariç maddi duran varlıklar ortalama % 55 oranında amorti edilmiştir.

Maddi Duran Varlıkların 2020 yılına ait hareketleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-41. Maddi Duran Varlıkların Hareketleri

Hesap Adı	2019 Yılından Devreden	İlaveler	Çıkışlar	Transferler	2020 Yılına Devreden
	(TL)	(TL)	(TL)	(TL)	(TL)
Arazi ve Arsalar	18.574.632.819	176.325	(171.653)	(3.570.669)	18.571.066.822
Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	229.953.431	32.628.072	(134.682)		262.446.820
Binalar	464.502.936	40.747.441	(514.995)	(456.987)	504.278.396
Tesis, Makina ve Cihazlar	817.266.562	68.832.027	(3.123.074)	(10.458.038)	872.517.477
Taşıtlar	7.296.276	486.007	(201.530)	-	7.580.753
Demirbaşlar	26.126.646	3.968.218	-	--	30.094.864
Diğer Maddi Duran Varlıklar	8.296	-	-	-	8.296
Yapılmakta Olan Yatırımlar	9.960.399	150.675.613	(145.430.888)	-	15.205.124
Özel Maliyetler	3.249.220	-	-	-	3.249.220
Toplam	20.132.996.584	297.513.703	(149.576.822)	(14.485.694)	20.266.447.770
Birikmiş Amortismanlar (-)	(804.760.178)	(128.067.058)	4.181.311	9.344.129	(919.301.797)
Net Kayıtlı Değeri	19.328.236.406	169.446.643	(145.395.511)	(5.141.565)	19.347.145.973

Projeli Yatırımlar Kapsamında ve İşletmecilik Faaliyetleri Kapsamında Yapılan Yatırım Harcamalarının Dokümanı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-42. Projeli Yatırım Harcamaları

Projenin Adı	Tutarı (TL)
Hayvansal Üretim Geliştirme Projesi yatırım harcamaları	34.348.067
Tarımsal Sulama Projesi yatırım harcamaları	8.615.146
Tarımsal Yapılar ve Tesisler Projesi yatırım harcamaları	10.118.913
Mekanizasyon ve Bilgi Sistemleri Projesi yatırımları harcamaları	46.534.934
Muhtelif Etüt Plan Projesi yatırım harcamaları	-
Projeli Yatırım Harcamaları Toplamı	99.617.060
Demirbaş ve mefruşat alımları	4.305.547
Bitkisel tesis ve bakım yatırım harcamaları	20.425.305
İrat hayvanı alımı harcamaları	-
İşletmecilik Faaliyeti Kapsamında Yapılan Yatırım Harcamalar Toplamı	24.730.852
Yatırım Harcamaları Genel Toplamı	124.347.911

6.Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Duran Varlıkların % 0,02' sini oluşturan Maddi Olmayan Duran Varlıklar 2019 yılına göre % 1 oranında artarak 4.372.366 TL olmuştur. Önceki yıla göre büyük bir artışın nedeni amortisman düzeltmelerden kaynaklıdır.

6.1.Haklar

Bu hesapta bilgisayar program yazılım lisanslarına ödenen tutarlar, irtifak hakları takip edilmektedir. 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-43. Hakların Önceki Yıla Göre Karşılaştırılması

Maddi Olmayan Duran Varlıklar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Haklar	6.611.312	6.938.643	327.331
Birikmiş Amortismanlar (-)	(2.280.089)	(2.566.277)	(286.188)
Toplam	4.331.223	4.372.366	41.143

Haklar ve amortismanlarında 2020 yılında gerçekleşen hareketleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-44. Hak ve Amortismanların Hareketleri

Hesap Adı	2019 Yılından Devreden	İlaveler	Çıkışlar	Transferler	2019 Yılına Devreden
	(TL)	(TL)	(TL)	(TL)	(TL)
Haklar	6.611.312	327.331	-	-	6.938.643
Birikmiş Amortismanlar (-)	(2.280.089)	(286.187)	-	-	(2.566.277)
Net Kayıtlı Değeri	4.331.222	41.144	-	-	4.372.366

Hakların % 37 's i amorti edilmiştir.

II-YÜKÜMLÜLÜKLER VE ÖZ KAYNAKLAR

Konsolide Finansal Durum Tablosunun Yükümlülükler ve Öz Kaynaklarını oluşturan değerlerin ayrıntısı, önceki dönem değerleri ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-45. Yükümlülükler ve Öz Kaynakların Ayrıntısı

KAYNAKLAR	31.12.2019		31.12.2020		Fark (TL)
	(TL)	(%)	(TL)	(%)	
Kısa Vadeli Yükümlülükler					
Kısa Vadeli Borçlanmalar	250.000.000	1	155.000.000	1	(95.000.000)
Ticari Borçlar	123.245.027		177.670.979	1	54.425.952
- İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	-		-		-
- İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar	123.245.027		177.670.979		54.425.952
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	4.761.625		5.002.078		240.453
Diğer Borçlar	28.499.530		39.902.343		11.402.813
- İlişkili Taraflara Diğer Borçlar					
- İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar	28.499.530		39.902.343		11.402.813
Ertelenmiş Gelirler	25.587.281		36.134.492		10.547.211
Kısa Vadeli Karşılıklar	2.850.522		3.431.435		580.913
-Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Kısa Vadeli Karşılıklar	2.850.522		3.431.435		580.913
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	9.610.038		13.293.295		3.683.257
Toplam Kısa Vadeli Yükümlülükler	444.554.023	1	430.434.621	2	(14.119.401)
Uzun Vadeli Karşılıklar	101.965.421		96.616.394		(5.349.027)
-Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar	101.965.421	2	96.616.394		(5.349.027)
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	5.530.041.500	20	5.525.724.495	20	(4.317.005)
Toplam Uzun Vadeli Yükümlülükler	5.632.006.921	20	5.622.340.889	20	(9.666.032)
Toplam Yükümlülükler	6.076.560.944	22	6.052.775.511	22	(23.785.433)
Öz Kaynaklar					
Ana Ortaklığı Ait Öz Kaynaklar	21.693.799.010		21.949.151.274		255352264
Ödenmiş Sermaye	2.570.746.648	8	2.770.746.648	8	200.000.000
Ortak Kontrole Tabi İşletme Birleşme Etkisi	(106.060)		(109.159)		(3.099)
Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelir	19.600.936.358	70	19.591.531.096	70	(9.405.262)
-Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacaklar	19.600.936.358	70	19.591.531.096		(9.405.262)
Kardan Ayırılan Kısıtlanmış Yedekler	15.760.496		15.769.732		9.236
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	(544.548.210)		(493.502.174)		51.046.036
Net Dönem Karı/Zararı	51.009.778		64.715.131		13.705.353
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	106.060		144.467		38.407
Toplam Öz Kaynaklar	21.693.905.071	78	21.949.295.741	78	255.390.672
Toplam Yükümlülükler Ve Özkaynaklar	27.770.466.014		28.002.071.252		231.605.238

Yükümlülükler ve Öz Kaynaklar, 2019 yılına göre % 0,8 oranında artarak 28.002.071.252 TL olmuştur. Yükümlülükler ve Öz Kaynaklar toplamının % 2 oranında 430.434.621 TL'lik kısmı kısa vadeli yükümlülüklerden, % 20 oranında 5.622.340.889 TL'lik kısmı Uzun Vadeli Yükümlülükler den ve % 78 oranında 21.949.295.741 TL' lik kısmı Öz Kaynaklardan oluşmuştur.

A.KISA VADELİ YÜKÜMLÜKLER

Kısa vadeli yükümlülükler 2019 yılına göre % 3,18 oranında azalarak 430.434.621 TL olmuştur.

1.Kısa Vadeli Borçlanmalar

1.1.Banka Kredileri

Bu grupta Kurumumuzun kullanmış olduğu banka kredileri yer almaktadır. Kısa Vadeli yükümlülükleri % 36 ' sini oluşturmaktadır. Banka kredilerinin ayrıntısı 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-46. Banka Kredileri

Banka Adı	Kredi Türü (TL)	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
T.C. Ziraat Bankası	Tarımsal İşletme Kredisi	12.500.000	25.000.000	12.500.000
T.C. Ziraat Bankası	Ticari Kredi	147.500.000	-	(147.500.000)
Akbank A.Ş.	Ticari Kredi		50.000.000	50.000.000
Türkiye Ekonomi Bankası	Ticari Kredi		80.000.000	80.000.000
Alternatif Bank A.Ş.	Ticari Kredi	70.000.000	-	(70.000.000)
Türkiye Finansal Katılım A.Ş.	Ticari Kredi	20.000.000	-	(20.000.000)
Toplam		250.000.000	155.000.000	(95.000.000)

2.Ticari borçlar

Kısa vadeli Yükümlülükler altında yer alan ticari borçlar 2019 yılına göre % 44,2 oranında artarak 177.670.979 TL olmuştur. Toplam Kısa vadeli yükümlülüklerin % 41,3 'ünü oluşturmaktadır.

Ticari borçların ayrıntısı önceki dönemle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-47. Ticari borçlar

Ticari Borçlar / Kısa Vadeli	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
İlişkili Taraflara Borçlar			
İlişkili Olmayan Taraflara Borçlar	123.245.027	177.670.979	54.425.952
Satıcılar	123.597.094	179.927.204	56.330.110
Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri (-)	(352.066)	(2.256.225)	(1.904.159)
Toplam	123.245.027	177.670.979	54.425.952

2.1.İlişkili Taraflara Borçlar

2.2. İlişkili Taraflara Olmayan Borçlar

Ticari borçların ayrıntısı önceki dönem değerleri ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-48. İlişkili Taraflara Olmayan Borçlar

Ticari Borçlar	Önceki Dönem (TL)	Cari Dönem (TL)	Fark (TL)
Satıcılar	123.597.094	179.927.204	56.330.110
Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri(-)	(352.066)	(2.256.225)	(1.904.159)
Borçların Net Tutarı	123.245.027	177.670.979	54.425.952

2.2.1.Satıcılar

Satıcılara olan borçlar mal ve hizmet alımı ve vadelerine bağlı olarak yıllar itibariyle değişmektedir.

31.12.2020 Tarihi itibariyle 179.927.204 TL tutarındaki satıcılara olan borçlar ana başlıklar altında ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir

Tablo M-49. Satıcılara Olan Borçlar

Mahiyeti	Tutarı (TL)
Genel Bütçeli Kuruluşlara Borçlar	5.192
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara Borçlar	-
Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına Borçlar	16.568
Mahalli İdarelere Borçlar	-
Kamu İşletmelerine Borçlar	830.052
Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Borçlar	1.234.255
Yurtiçi Özel Şahıslar	9.075.266
Yurtiçi Tüzel Şahıslara Borçlar	168.763.792
Yurtdışı Tüzel Şahıslara Borçlar	2.079
Toplam	179.927.204

3.Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar

Kısa vadeli Yükümlülüklerin % 1,2 'sini oluşturan Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamındaki borçlar 2019 yılına göre % 5 oranında artarak 5.002.078 TL olmuştur.

Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamındaki Borçlar 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-50. Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar

Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Personele Borçlar (Genel Müdürlük)	810.651	877.884	67.233
Personele Borçlar (Türk Sudan A.Ş.)	28.400	119.023	90.623
Ödenecek SGK	3.922.573	4.005.171	82.598
Toplam	4.761.625	5.002.078	240.454

3.1. Personele Borçlar

Hesap tutarı 877.884 TL Genel Müdürlük ve İşletmelerin işçi kıdem tazminatı ve personel yolluk ve ücret alacaklarına aittir.

3.2. Personele Borçlar

Hesap tutarı 119.023 TL Konsolide edilen Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. nin personeline olan borç tutarıdır.

3.3. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri

Hesap tutarı 4.005.171 TL, 15 Aralıkta ödenen ücretlerden kesilen SGK primi kurum ve şahıs payına aittir.

4. Diğer Borçlar

Kısa vadeli yükümlülükleri % 9,3 ' ünü oluşturan diğer borçlar 2019 yılına göre % 40 oranında artarak 39.902.343 TL olmuştur.

Diğer Borçların 2019 yılı ile karşılaştırmalı çizelgesi aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-51. Diğer Borçlar

Diğer Borçlar / Kısa Vadeli	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
İlişkili Taraflara Diğer Borçlar	-	-	-
İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar	28.499.530	39.902.343	11.402.813
Alınan Depozito ve Teminatlar	14.588.563	22.414.678	7.826.115
Diğer Borçlar	1.569.890	1.266.502	(303.388)
Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	12.192.269	16.156.736	3.964.467
Ödenecek Diğer Yükümlülükler	148.808	64.427	(84.381)
Toplam	28.499.530	39.902.343	11.402.813

5. Ertelenmiş Gelirler

Kısa vadeli yükümlülüklerin % 8,4' ünü oluşturan ertelenmiş gelirler 2019 yılına göre % 41,2 oranında azalarak 36.134.492 TL olarak gerçekleşmiştir.

Ertelenmiş gelirlerin 2019 yılı ile karşılaştırmalı ayrıntısı aşağıda açıklanmıştır

Tablo M-52. Ertelenmiş Gelirler

Ertelenmiş Gelirler – Kısa Vadeli	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Alınan Sipariş Avansları	14.998.816	12.490.937	(2.507.879)
Alınan Diğer Avanslar	17.166	17.166	-
Gelecek Aylara Ait Gelirler	10.571.299	23.626.388	13.055.089
Toplam	25.587.281	36.134.492	10.547.211

6. Kısa Vadeli Karşılıklar

Kısa vadeli yükümlülüklerin % 0,8 'sını oluşturan 3.431.435 TL tutarındaki kısa vadeli karşılıkların 2019 yılı ile karşılaştırmalı ayrıntısı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-53. Kısa Vadeli Karşılıklar

Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
İzin Karşılığı	2.850.522	3.431.435	580.913
Toplam	2.850.522	3.431.435	580.913

Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar kapsamında hesaplanan izin karşılığı personelin izin kullanımına bağlı olarak yıllar itibarıyla farklılık arz etmektedir.

7. Kısa Vadeli Diğer Yükümlülükler

Kısa vadeli yükümlülüklerin % 3,1 ' ini oluşturan diğer kısa vadeli diğer yükümlülükler 2019 yılına göre % 38,3 oranında azalarak 13.293.295 TL olarak gerçekleşmiştir.

Kısa Vadeli Diğer Yükümlülükler 2019 yılı ile karşılaştırmalı ayrıntısı aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-54. Kısa Vadeli Diğer Yükümlülükler

Diğer Kısa Vadeli Yükümlülük	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Gider Tahakkukları	8.519.379	11.878.091	3.358.712
Tecil Terkin KDV	1.090.659	1.415.204	324.545
Toplam	9.610.038	13.293.295	3.683.257

7.1.Gider Tahakkukları

Gider Tahakkukları Hesabında yer alan hesap kalıntısı 11.840.425 TL'nin 4.956.381 TL'si 15.12.2020- 31.12.2020 dönemine ilişkin olarak 15 Ocak 2020 tarihinde ödenen işçi ücretlerinin 2020 yılına isabet eden tutarını göstermektedir.

Gider tahakkuklarında ücret tahakkukları dışında yer alan 6.827.618 TL'si ise; 2020 yılı içerisinde kullanılan ve 2021 yılı içerisinde ödenecek olan banka kredilerinin 2020 yılına isabet eden faizine aittir. 56.426 TL'si de Belgesi gelmeyen giderlere ait tutardır.

37.666 TL'si Bağlı Ortaklık Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin gider tahakkukuna aittir.

7.2. Tecil, Terkin KDV

Hesap tutarı 1.415.204 TL ihraç kaydıyla satışı yapılan tohumun Hesaplanan Katma Değer Vergisine aittir.

B.UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER

1.Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar

Uzun vadeli yükümlülüklerin % 1,7' ini oluşturan çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar 2019 yılına göre % 5,25 oranında azalarak 96.616.394 TL olarak hesaplanmıştır.

2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkarılmıştır.

Tablo M-55. Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar

Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Kıdem Tazminatı Karşılığı	101.965.421	96.616.394	5.349.027
Toplam	101.965.421	96.616.394	5.349.027

Kıdem tazminatı karşılığı çalışanların emekli olmasından doğan gelecekteki olası yükümlülüğün bugünkü değerinin tahmini ile hesaplanmaktadır.

Kıdem Tazminatı karşılığı işe giren ve emeklilik, istifa vb. nedenlerle ayrılan kadrolu personel nedeniyle yıllar itibariyle değişiklik arz etmektedir.

2.Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü

Uzun vadeli yükümlülüklerin % 98,3' ünü oluşturan Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü 2019 yılına göre azalarak 5.525.724.495 TL olarak hesaplanmıştır.

Tablo M-56. Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü

	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Ertelenmiş Vergi Yükümlülükleri	5.530.041.500	5.525.724.495	(4.317.005)

Vergiye esas yasal finansal tabloları ile TFRS' ye göre hazırlanmış finansal tabloları arasındaki farklardan kaynaklanan geçici zamanlama farkları için ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüğü muhasebeleştirilmektedir. Söz konusu farklılıklar genellikle bazı gelir ve gider kalemlerinin vergiye esas finansal tablolar ile TFRS' ye göre hazırlanan finansal tablolarda farklı dönemlerde yer almasından kaynaklanmaktadır.

C-ÖZ KAYNAKLAR

Öz kaynaklar önceki döneme göre % 1,18 oranında artarak 21.949.295.741 TL'ye yükselmiştir. 2020 yılında öz kaynaklar, toplam kaynakların % 78 ini oluşturmuştur.

Öz kaynakların ayrıntısı aşağıda belirtilmiştir.

1.Ödenmiş sermaye

Genel Müdürlüğümüzün 14.11.2020 tarihli ve 3302 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile sermayemiz 2.775.000.000,00 TL' den 2.975.000.000,00 TL'ye çıkartılmıştır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 2020 yılı içerisinde Kuruluşumuza Projeli Yatırımların finansmanı ve personel ücretlerinin ödenmesi amacıyla ödenmemiş sermayemize mukabil 200.000.000,00 TL nakit ödeme yapılmıştır. Yılsonu itibarıyla ödenmemiş sermaye tutarı 204.253.352,07 TL, Ödenmiş Sermaye tutarı ise 2.770.746.648 TL olarak gerçekleşmiştir.

2. Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelir

-Kar ve Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacaklar

Öz kaynaklar grubu içerisinde sınıflandırılan Kar ve Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler Öz kaynakların % 70' ini oluşturmaktadır. 2019 yılına göre % 0,05 oranında azalarak 19.591.531.096 TL olarak hesaplanmıştır.

Vergiye esas yasal finansal tabloları ile TFRS' ye göre hazırlanmış finansal tabloları arasındaki farklardan kaynaklanan MDV Yeniden Değerleme artışları ve MDV değerleme artışının yarattığı vergi etkisi ve Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçümünün düşülmesi hesaplanmaktadır.

2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak ayrıntısı aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-57. Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelir

	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazanç/Kayıpları	19.690.569.073	19.687.388.572	(3.180.501)
-MDV Yeniden Değerleme Artışları	19.690.569.073	19.687.388.572	(3.180.501)
-Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazanç/Kayıpları Ertelenmiş Vergi Geliri (Gider) Etkisi	-	-	-
Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm	(89.632.715)	(95.857.477)	(6.224.762)
-Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları / Kayıp	(112.419.629)	(120.400.093)	(7.980.464)
-Fayda Planlarındaki Aktüeryal Kazanç ve Kayıpların Vergi Etkisi	22.786.914	24.542.616	1.755.702
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler veya Giderler (Net)	19.600.936.358	19.591.531.096	(9.405.262)

3.Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler

Hesap tutarı 15.769.732 TL'nin tamamı, faaliyetlerin karla sonuçlandığı yıllarda ayrılan 1. ve 2. tertip yedek akçe bedellerini göstermektedir.

a) Genel Müdürlüğe ait tutar aşağıdaki gibidir.

Hesap tutarı 15.711.405 TL'nin tamamı, faaliyetlerin karla sonuçlandığı yıllarda ayrılan 1. ve 2. tertip yedek akçe bedellerini göstermektedir.

1. Tertip Yedek Akçe: 11.114.779 TL

2. Tertip Yedek Akçe: 4.596.626 TL

15.711.405 TL

b) Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık 1. ve 2. Nci yedek akçe tutarı 58.327 TL dir.

4.Geçmiş yıllar zararları

Öz kaynaklara % -2,5 etkisi olan Geçmiş Yıl Zararları 493.502.174 TL' ye ulaşmıştır.

Geçmiş Yıl Zararları 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-58. Geçmiş yıllar zararları

	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Geçmiş Yıl Zararları	493.487.642	471.735.470	(21.752.172)
Geçmiş Yıl Gelir Tablosunun Taşınması	51.060.568	21.766.704	(29.293.864)
Geçmiş Yıllar Kar / Zararları	544.548.210	493.502.174	(51.046.036)

5.Dönem net karı veya Zararı:

Vergiye esas yasal finansal tablolarda yer alan 76.829.548 TL olan Dönem net karı TFRS' ye dönüşüm ve konsolide sonrası 64.715.131 TL olarak gerçekleşmiştir. Ayrıntılı izahı Kar veya Zarar Tablosu açıklamalarında yapılmıştır.

NAZIM HESAPLAR

Vergiye esas yasal finansal tablolarda gösterilen, ancak TFRS' ye göre hazırlanan Finansal Durum Tablosunda gösterilmeyen İşletmeler ve Genel Müdürlüğün Nazım Hesaplarda takip ettiği 538.188.713 TL'nin ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir

Tablo M-59. Nazım Hesaplar

Mahiyeti	Tutarı (TL)
Teminat Olarak Alınan Kıymetler	518.345.147
Çeşitli Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler	3.797.548
İz Bedelli Kayıtlar	111
Yabancı Paralı İşlemler	4.940.016
Takibe Tabi Demirbaşlar	107.993
Sigorta Şirketlerinden Tahsil Edilen Tazminatlar	279.542
Teminat Olarak Verilen Kıymetler	10.672.094
Diğer Bilgiler	46.262
Toplam	538.188.713

Nazım Hesaplarda Takip edilen Teminat olarak alınan kıymetler mal ve hizmet alımı ve satışına ilişkin ihale teminatları, bayilik teminatları ve vadeli mal satışları, kira bedeli alacakları ve risk teminatları karşılığı alınan banka teminat mektuplarıdır.

Teminat olarak verilen kıymetler ise; Çeşitli davalar nedeniyle mahkemelere verilen banka teminat mektuplarıdır.

KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR TABLOSU

Konsolide Kar ve Zarar Tablosunun 2019 yılı ile karşılaştırmalı tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo M-60. Konsolide Kar ve Zararın Önceki Yıla Göre Karşılaştırılması

	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Hasılat	1.029.222.314	1.376.017.746	346.795.432
Satışların Maliyeti (-)	807.677.123	1.083.419.227	275.742.104
Brüt Kar/Zarar	221.545.191	292.598.519	71.053.328
Genel Yönetim Giderleri (-)	209.728.466	255.901.355	46.172.889
Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	18.353.560	19.277.265	923.705
Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	1.430.656	1.066.564	(364.092)
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	209.818.291	186.696.923	(23.121.368)
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler (-)	120.507.370	129.381.211	8.873.841
Esas Faaliyet Karı/Zararı	81.343.431	73.669.047	(7.674.383)
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	4.662.189	3.513.239	(1.148.950)
Öz kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları/Zararları	907.784	1.959.911	1.052.127
Finansman Gideri /Geliri Öncesi Faaliyet Karı/Zararı	86.913.404	79.142.197	(7.771.206)
Finansman Giderleri (-)	27.469.365	15.964.289	(11.505.076)
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Karı/Zararı	59.444.039	63.177.908	3.733.870
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri/Geliri	(8.434.261)	1.572.531	10.006.792
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri/Geliri	(204.047)	(61.707)	142.340
Ertelenmiş Vergi Gideri/Geliri	(8.230.214)	1.634.239	9.864.453
Sürdürülen Faaliyetler Dönem Karı/Zararı	51.009.778	64.750.439	13.740.661
Durdurulan Faaliyetler Dönem Net Karı/Zararı			
DÖNEM KARI/ZARARI	51.009.778	64.750.439	13.740.661
Dönem Net Karının (Zararının) Dağılımı			
Genel Müdürlük	50.823.518	64.715.131	13.891.613
Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.	186.260	35.309	(150.951)

A.Hasılat

2020 yılı toplam gelirin % 87,7'sini oluşturan hasılatın ayrıntısı 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-61. Hasılatın Önceki Yıla Göre Karşılaştırılması

Satışlar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Yurtiçi Satışlar	944.642.066	1.317.296.766	372.654.700
Yurtdışı Satışlar	67.972.903	39.126.795	(28.846.108)
Diğer Gelirler	16.607.345	19.604.452	2.997.107
Satıştan İadeler (-)	-	(10.268)	(10.268)
Toplam	1.029.222.314	1.376.017.746	346.795.432

1.Yurtiçi satışlar

Yurtiçi satışların ana üretimler ve hesap grupları itibarıyla 2019 yılı 2020 yılı ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-62. Yurtiçi Satışlar

Yurtiçi Satışlar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)
Mahsul Buğday Satışları	109.672.091	218.268.705
Mahsul Dane Mısır Satışları	77.540.452	122.596.626
Ayçiçeği Satışları	31.931.166	76.780.231
Antep Fıstığı Satışları	13.444.809	63.328.171
Narenciye Satışları	21.537.198	29.324.594
Diğer Bitkisel Üretim Satışları	7.772.738	8.158.749
Sözleşmeli Bitkisel Ürün Satışları	9.688.161	9.010.708
Buğday Tohumu Satışları	190.267.428	232.831.494
Arpa Tohumu Satışları	25.799.360	35.716.931
Diğer Tohum Satışları	10.689.401	28.448.669
Temizlenmiş Mercimek Satışları	11.653.158	6.314.499
Çeşitli İmalattan Doğan Satışlar	1.887.034	1.968.661
At Satışları	23.127.550	33.078.135
İnek Sütü Satışları	132.990.280	174.531.028
Koyun Sütü Satışları	9.364.024	10.962.540
Damızlık Sığır Satışları	41.500.214	22.885.066
Damızlık Koyun Satışları	7.833.953	37.287.700
Kasaplık Sığır Satışları	25.413.634	61.350.850
Kasaplık Koyun Satışları	52.910.397	64.317.419
Diğer Hayvancılık Ürün Satışları	11.149.762	11.410.459
Tali Ürün Satışları	88.951.452	51.393.084
Ticari Mal Satışları	27.280.480	6.548.872
Diğer Satışlar	17.270.427	18.170.809
Vade Farkı İptali	(5.033.102)	(7.387.234)
Toplam	944.642.067	1.317.296.766

2.Yurtdışı satışlar

Yurtdışı satışların 2020 yılı ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir

Tablo M-63. Yurtdışı Satışlar

Mahiyeti	Tutarı (TL)
IRAK 'a İhraç kaydı ile satışı yapılan 10.338.000 kg Buğday Tohumu	36.733.006
KKTC' ne İhraç edilen 100.000 kg Buğday Tohumu	355.320
CİBUTİ'ye ihraç edilen 0,43 kg Sebze Tohumu	8.212
KATAR' a İhraç edilen 60 doz at sperması	2.250.000
Vade Farkı İptali (-)	(219.743)
Toplam	39.126.795

3. Diğer gelirler

Diğer Gelirlerin 2019 yılı 2020 yılı ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir

Tablo M-64. Diğer Gelirler

	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)
At Yetiştiricilik Primleri	14.517.146	16.723.777
Parselde Sap Satışları	2.086.601	-
Diğer Gelirler	3.598	1.465
At Aşım Bedeli	-	2.879.210
Toplam	16.607.345	19.604.452

B. Satışların maliyeti

2020 yılı Kar/Zarara ilişkin toplam maliyet ve giderlerin % 71,99 'sini oluşturan satışların maliyeti 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-65. Satışların Maliyeti

Satışların Maliyeti	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Satılan Mamuller Maliyeti	693.070.000	1.056.952.097	363.882.097
Satılan Ticari Mallar Maliyeti	99.471.939	10.412.737	(89.059.202)
Satılan Hizmet Maliyeti	15.135.184	16.054.393	919.209
Toplam	807.677.123	1.083.419.227	275.742.104

C. Brüt Kar/Zarar

Hasılatlardan, satışların maliyetinin düşülmesi sonucunda 292.589.519TL tutarında brüt satış karı oluşmuştur.

D. Faaliyet giderleri

2020 yılı Kar/Zarara ilişkin toplam maliyet ve giderlerin % 18,3' ünü oluşturan faaliyet giderlerinin ayrıntısı 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-66. Faaliyet Giderleri

Faaliyet Giderleri	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Genel Yönetim Giderleri	209.728.466	255.901.355	46.172.889
Pazarlama Giderleri	18.353.560	19.277.265	923.705
Araştırma ve Geliştirme Giderleri	1.430.656	1.066.564	(364.092)
Toplam	229.512.682	276.245.184	46.732.502

1.Genel yönetim giderleri

Önceki yıla göre % 22 oranında artarak, 255.901.355 TL olarak gerçekleşen genel yönetim giderlerinin giderler itibarıyla ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-67. Genel Yönetim Giderleri

Genel Yönetim Giderleri	Tutarı (TL)
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	19.664.582
Direkt İşçilik Giderleri	31.291.819
Memur Maaşları	71.209.635
Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	70.841.825
Çeşitli Giderler	6.113.768
Vergi, Resim ve Harçlar	4.461.168
Amortisman Giderleri	8.215.266
Kıst Amortisman	58.933
İzin Karşılığı	580.914
Kıdem Tazminatı	(13.329.491)
Yardımcı İşletme Gider Dağıtımlarından Alınan Pay	56.153.071
Bağlı Ortaklık Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. Giderleri	639.865
Toplam	255.901.355

2.Pazarlama satış ve dağıtım giderleri:

Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri bir önceki yıla göre % 4,8 oranında artarak 19.277.265 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu giderlerin ayrıntısı gider çeşitleri itibarıyla aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-68. Pazarlama Satış Ve Dağıtım Giderleri

Mahiyeti	Tutarı (TL)
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	205.943
Direkt İşçilik Giderleri	5.434.364
Memur Maaşları	10.034.694
Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	541.783
Çeşitli Giderler	1.372.751
Vergi, Resim ve Harçlar	29.486
Amortisman Giderleri	265.415
Yardımcı İşletme Gider Dağıtımlarından Alınan Pay	1.392.829
Toplam	19.277.265

3.Araştırma ve Geliştirme Giderleri:

Araştırma ve Geliştirme Giderleri bir önceki yıla göre % 25,4 oranında azalarak 1.066.564 TL olarak gerçekleşmiştir. Genel Müdürlük araştırma laboratuvar giderleri ile Altınova, Gözlü, Karacabey ve Polatlı işletmelerinde yapılan denemelere ait bu giderlerin ayrıntısı gider çeşitleri itibariyle aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-69. Araştırma ve Geliştirme Giderleri

Mahiyeti	Tutarı (TL)
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	165.094
Direkt İşçilik Giderleri	200.111
Memur Maaşları	116.361
Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	465.956
Çeşitli Giderler	12.255
Amortisman Giderleri	83.271
Yardımcı İşletme Gider Dağıtımlarından Alınan Pay	23.516
Toplam	1.066.564

E-Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

2020 yılı toplam gelirin % 11,9 'unu oluşturan Esas faaliyetlerden diğer gelirler 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-70. Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Vade Farkı ve Faiz Gelirleri	5.565.098	7.329.641	1.764.543
Kur Farkı Gelirleri	244.138	-	(244.138)
Diğer Olağan Gelir ve Karlar	131.311.061	136.795.623	5.484.562
Önceki Dönem Gelir ve Karlar	1.002.144	1.218.593	216.449
Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	71.695.849	41.353.066	(30.342.783)
Toplam	209.818.291	186.696.923	(23.121.368)

F-Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler

2020 yılı Kar/Zarara ilişkin maliyet ve giderler toplamının % 8,6 'ini oluşturan Esas faaliyetlerden diğer giderler 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-71. Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler

Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Karşılık Giderleri	961.608	11.861	(949.747)
Kur Farkı Giderleri	-	2.390.514	2.390.514
Vade Farkı ve Faiz Gideri	4.615.783	9.613.493	4.997.710
Önceki Dönem Reeskont İptali	-	352.066	352.066
Diğer Olağan Gider ve Zararlar	67.551.258	69.116.093	1.564.835
Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları	4.991.576	7.736.546	2.744.970
Önceki Dönem Gider ve Zararları	41.160.959	37.684.518	(3.476.441)
Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	1.226.186	2.476.120	1.249.934
Toplam	120.507.370	129.381.211	8.873.841

G-Esas Faaliyet Karı veya Zararı

Brüt Kar/Zarardan faaliyet giderleri ve Esas Faaliyetten Diğer Giderleri düşülmesi ve Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirlerin eklenmesi suretiyle hesaplanan Esas Faaliyet Karı/Zararı 73.669.047 TL kar olarak gerçekleşmiştir.

H- Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler

2020 yılı toplam gelirin % 0,2' sini oluşturan Yatırım Faaliyetlerinden gelirler 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-72. Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler

Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Faiz Gelirleri			
Genel Müdürlük	2.818.143	2.518.640	(299.503)
Bağlı Ortaklık Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. Gelirleri	1.844.047	994.598	(849.449)
Toplam	4.662.189	3.513.239	(1.148.950)

I-Öz kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları/Zararları

2020 yılı toplam gelirin % 0,12' sini oluşturan Öz kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları/Zararları 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-73. Öz Kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları/Zararları

Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karlarından/ Zararlarından Paylar	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Zararları (-)	-	-	-
Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.	-	-	-
Bala Tarım ve Hayvancılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.	-	-	-
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları	907.784	1.959.911	1.052.127
Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.	480.233	1.375.276	895.043
Bala Tarım ve Hayvancılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.	427.550	584.635	157.085
Toplam	907.784	1.959.911	1.052.127

J- Finansman Gideri/Geliri Öncesi faaliyet karı veya zararı

Esas Faaliyet Karı /Zararına Yatırım Faaliyetlerinden Gelirlerin ve Öz Kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları/Zararları eklenmesi suretiyle hesaplanan Finansman Gideri/Geliri Öncesi faaliyet karı veya zararı 79.142.197 TL kar olarak gerçekleşmiştir.

K- Finansman giderleri

2019 yılı Kar/Zarara ilişkin maliyet ve giderler toplamının içerisindeki payı % 1,06 olan 15.964.289 TL tutarındaki finansman giderlerinin tamamı Kuruluşumuzun finansman ihtiyacı için bankalardan kullanılan kredilerin 2020 yılına isabet eden faiz ve komisyonuna ilişkindir.

Finansman Giderleri 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-74. Finansman Giderleri

Finansal Giderler	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	27.469.365	15.964.289	(11.505.076)
Toplam	27.469.365	15.964.289	(11.505.076)

L-Sürdürülen Faaliyet Vergi Öncesi Kar/Zarar

Finansman Gideri/Geliri Öncesi faaliyet karı veya zararı tutarı 79.142.197 TL' den 15.964.289 TL tutarındaki finansman giderleri düşüldükten sonra, Sürdürülen Faaliyet Vergi Öncesi Kar/Zarar, 63.177.908 TL kar olarak hesaplanmıştır.

M-Sürdürülen Faaliyetlerden Vergi Gider/Geliri

Vergiye esas yasal finansal tabloları ile TFRS' ye göre hazırlanmış finansal tabloları arasındaki farklardan kaynaklanan geçici zamanlama farkları için ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüğü muhasebeleştirilmektedir. Söz konusu farklılıklar genellikle bazı gelir ve gider kalemlerinin vergiye esas finansal tablolar ile TFRS' ye göre hazırlanan finansal tablolarda farklı dönemlerde yer almasından kaynaklanmaktadır.

2019 Yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki gibidir.

Tablo M-75. Sürdürülen Faaliyetlerden Vergi Gider/Geliri

	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)	Fark (TL)
Dönem Vergi Gideri	204.047	(61.707)	265.754
Ertelenmiş Vergi Gideri/Geliri	8.230.214	1.634.239	6.595.975
Kar veya Zarar Tablosundaki Vergi Gideri/Geliri	8.434.261	1.572.531	6.861.730

N-Sürdürülen Faaliyetler Dönem Karı/Zararı

Sürdürülen Faaliyet Vergi Öncesi Karı 63.177.908 TL' den 1.572.531 TL tutarındaki Sürdürülen faaliyetler vergi gideri eklenmesiyle, Sürdürülen Faaliyet Kar/Zarar 64.750.439 TL Kar olarak hesaplanmıştır.

P- Dönem karı /Zararı

Vergiye Esas Yasal Finansal Tablolarda 76.829.548 TL olarak gerçekleşen Dönem Karı, Bağlı Ortaklık Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. ile Konsolide edilen TFRS' ye göre hazırlanmış finansal tablolara dönüşüm sonrası Dönem Karı 64.750.439 TL olarak hesaplanmıştır.

Konsolide Edilen Bağlı Ortaklığımıza İlişkin Bilgiler

Bağlı Ortaklık Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin 10 Eylül 2018 tarihinde tescil edilmesi, faaliyet hacminin düşük olması nedeniyle 31.12.2018 tarihi itibarıyla konsolidasyon kapsamı dışında bırakılmış olup, 31.12.2020 tarihi itibarıyla konsolide edilerek finansal tablolarda raporlanmıştır.

Tablo M-76. Konsolide Edilen Bağlı Ortaklığa İlişkin Bilgiler

Finansal Yatırımlar / Uzun Vadeli	31.12.2019 (TL)	31.12.2020 (TL)
Bağlı Ortaklıklar	57.590.000	57.590.000
Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	(44.290.000)	(47.878.405)
Toplam	13.300.000	14.711.595

Bakanlar Kurulunun 17.01.2018 tarihli 2018/11226 Sayılı Kararnamesi ile "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İkili Tarımsal İşbirliği ve Ortaklığına İlişkin Anlaşma" da yer alan amaçları yerine getirmek üzere, sermayesinin %80'i Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğüne ve %20'si Sudan tarafını temsile yetkili kuruluşa ait olan "Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık Anonim Şirketi" adıyla bağlı ortaklık kurulması kararlaştırılmıştır.

Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin kuruluş tamamlanarak tescili 10 Eylül 2018 ve 9656 sayılı Ticaret Sicil Gazetesinde yayınlanmıştır.

Tablo M-77. Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. Ortaklık Yapısı

Ortağın Adı Soyadı Veya Ticaret Unvanı	Sahip Olduğu Hisse Tutarı (USD)	Ortaklık Hisse Oranı
TİGEM	8.000.000	% 80
SUDAN TARIM VE ORMANCILIK BAKANLIĞI	2.000.000	% 20
Toplam	10.000.000	% 100

Tablo M-78. Bağlı Ortaklığın Sermayesi ve Taahhüt

Bağlı Ortaklığın	Sermayesi (USD)	Bağlı Ortaklıktaki Sermaye Tutarımız (TL)	Ödenen Sermaye Taahhüdü (TL)	Kalan Sermaye Taahhüdümüz (TL)
Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.	10.000,000	57.590.000	14.711.595	42.878.405

Tablo M-79. Bağlı Ortaklıktaki Yatırımın Finansal Tabloları ile İlgili Özet Bilgileri

Şirket Adı	31.12.2019				31.12.2020			
	Toplam Varlıklar (TL)	Toplam Yükümlülükler (TL)	Satış Gelirleri (TL)	Net Dönem Karı/Zararı (TL)	Toplam Varlıklar (TL)	Toplam Yükümlülükler (TL)	Satış Gelirleri (TL)	Net Dönem Karı/Zararı (TL)
Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.	15.289.518	1.459.216	-	931.302	15.624.789	190.858	-	176.543

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
Karanfil Sokak No: 62 Bakanlıklar / ANKARA
Telefon: 0.312 417 84 70
Faks : 0.312 417 78 39
E-Posta: info@tigem.gov.tr
www.tigem.gov.tr